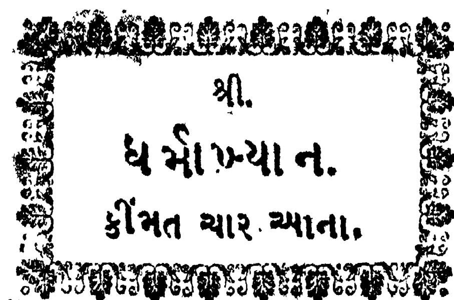

શ્રી.
ધર્માખ્યાન.
કીંમત ચાર આના.

શ્રી

ધર્માખ્યાન.

મહારાજ શ્રી બીહારીલાલજીની આજ્ઞાથી.

અમદાવાદમાં

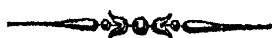
મામાની હવેલીમધ્યે અમદાવાદ યુનાઇટેડ પ્રીન્ટીંગ
અને જનરલ એજન્સી કંપની
"લિમિટેડ" ના પ્રેસમાં
રણછોડલાલ ગંગારામે છાપી પ્રસિદ્ધ કર્યું.

સને ૧૮૮૯ સંવત ૧૯૪૫

श्री स्वामिनारायण नमो नमः

श्री.

धर्माख्यान.

રાગ વેરાડી ॥ ઈષ્ટ અનોપમ અંતરજામિજી ॥ પ્રગટ રૂપ સહજાનંદ સ્વામિજી ॥ તેને વંદુ વારમવારજી ॥ પદરજ શીર ધરૂં કરી બહુ પ્યારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ચરણરજ શીરપર ધરી ॥ ઉર રાખી શ્રી ઘનશ્યામ ॥ શ્રી ગુરૂ સહજાનંદના ॥ ગુણ ગાઊં અતિ અભિરામ ॥ ૨ ॥ જે સ્વામિની કૃપા થકી ॥ અગણીત નર ત્રીય વૃંદ ॥ તે છતે દેહ સમાધિમાં ॥ જુએ અક્ષરધામ સ્વછંદ ॥ ૩ ॥ શ્રી ગોલોકને મધ્ય છે ॥ મહા તેજનો અંબાર ॥ તેને વેદ અક્ષરબ્રહ્મ કહેછે ॥ અખિલ જગ આધાર ॥ ૪ ॥ સત્ય જ્ઞાન અનંત છે ॥ જેને બ્રહ્મપૂર શ્રુતિ ગાય ॥ તિહાં દિવ્ય બહુ સૂખ સાજને ॥ કેહેતાં તે શેષ લજાય ॥૫॥ દિવ્ય ભોકતા ભોગ છે ॥ જીહાં દિવ્ય સ્થાન અપાર ॥ કહે દાસ મુક્તાનંદ એવું ॥ અક્ષરધામ ઉદાર ॥ ૬ ॥ કડવું ॥ ૧ ॥ અક્ષરધામ અલોકિક જેહજી ॥ પ્રગટની પેર્યેંજુએ જન તેહજી ॥ એમ સમાધિમાં ઘનશ્યામજી ॥ દાસને દેખાડે નિજ ધામજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ધામમાં બહુ રંગનાં ॥ મણી રત્નની કાંતિ ઘણી ॥ તેણે રચીત બહુ વિધ દિવ્ય મંદિર ॥ શોભા શી કહુ તે તણી ॥ ૨ ॥ ધામની ચહુ પાસમાં ॥ શ્રી વૃંદાવન સૂખરૂપ ॥ તિહાં દિવ્ય ગિરી શત શૃંગપર ॥ બહુ

અખંડ રાસ અનૂપ ॥ ૩ ॥ અનંત અજ ભવ ગોપગોપિ ॥ વિરજા માં સહુ નાય ॥ એવું ગાયું સહિત ગોલોક છે ॥ જેને નિગમનેતિ ગાય ॥ ૪ ॥ તેજ પોતાનાં ધામમાં ॥ રહે સદા શ્રી વૃજચંદ ॥ વચન માધૂરિ દર્શ પર્શે ॥ આપે અતિ આનંદ ॥ ૫ ॥ એકાંતિક નિજ ભક્તને ॥ નિત આપે દર્શન દાંન ॥ કહે દાસ મુક્તાનંદ અતિશે ॥ ભક્ત વશ ભગવાન ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨ ॥ વય કિશોર શ્રી કૃષ્ણ વિહારિજી ॥ દ્વિભૂજ મુરલિધર જન સૂખકારિજી ॥ શ્રી ધનશ્યામ પિતાંબર ધારિજી ॥ કોટી મદન મદહરણ મુરારિજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કોટી કંદ્રપદર્પ હરતા ॥ મોરમુંગટ શીરપર ધરે ॥ કાંને કુંડલ મકરાકાર ॥ તે રવિ ચંદ્રને ઝાંખાં કરે ॥ ૨॥ બાંયે બાજુબંધ બેરખા ॥ કોટે કૌસ્તુભ મુક્તાહાર ॥ હેમકડાં બેઉ હાથમાં ॥ નંગ જડિત તેજ અંબાર ॥ ૩ ॥ અતિ અમોલિક રત્નની ॥ કટી મેખલા ઝળકી રહી ॥ નાભી વૃતુલ ગંભીર કેરી ॥ શોભા નવ જાયે કહી ॥ ૪ ॥ અતિ અમોલિક નંગ જડયાં ॥ પાયે નેપૂરનો ઝણકાર ॥ શોડષ ચિન્હ સમેત પ્રભુ પદ ॥ ભકતના આધાર ॥ ૫ ॥ એવા શ્રી કૃષ્ણ અનૂપ છે ॥ સઉ સુંદરતાનું ધામ ॥ કહે દાસ મુક્તાનંદ છબિપર ॥ વારૂ કોટિક કામ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૩ ॥ શ્રી દામાદિક ગોપ અપારજી ॥ પ્રભુ પદ સેવે કરી બહુ પ્યારજી ॥ શ્રી રાધાદિક ગોપી જેહજી ॥ પ્રભુ પદ પંકજ સેવે તેહજી ॥ ૧॥ **ઢાળ** ॥સેવે પ્રભુ પદ પંકજને ॥ સૌ ગોપિગોપ ઉદાર ॥ એવા કમલ નયન શ્રી કૃષ્ણજી ॥ તે અખિલ જગ આધાર ॥ ૨ ॥ ઉપનિસદ સૌ વેદનાં ॥ કરે કૃષ્ણનાં ગુણગાંન ॥ એ છે અક્ષર કેરા આતમા ॥ સર્વજ્ઞ શ્રી ભગવાન ॥ ૩ ॥ વ્યાષ્ટિ સમષ્ટિ જીવના ॥ આત્માછે પ્રેરક એહ ॥ સર્વ કરતા સર્વ હરતા ॥ એમાં નહિ સંદેહ ॥ ૪ ॥ અનંત કોટી બ્રહ્માન્ડની ॥ ઉત્પતિ સ્થિતિ ને નાશ ॥ તેના તે કરતા શ્રી

હરિ ॥ પોતે અકળ અજ અવિનાશ ॥૫॥ એવા શ્રી કૃષ્ણ કૃપાનિધિ ॥ નિજ ભક્તના આધાર ॥ કહે દાસ મુકતાનંદ જેહના ॥ સામર્થનો નહીં પાર ॥૬ ॥ **કડવાં** ॥૪॥ **રાગ આશાવરી** ॥ અક્ષરધામના અખંડ નિવાસી ॥ પુરૂષોત્તમ પરિબ્રહ્મરે ॥ નિજ સામર્થ સોતા નિત રસિએ ॥ મહામુનિ જાણેછે મર્મરે ॥ અ ॥ ૧ ॥ સર્વના સાક્ષિ શુદ્ધ અનોપમ ॥ સર્વ નિયંતા સોઇરે ॥ સર્વને કર્મ તણાં ફળદાતા ॥ એ સમ અવર ન કોઇરે ॥ અ ॥ ૨ ॥ પરમાત્મા પરમેશ્વર શ્રુતિ કહે ॥ અંતરજામિ અનંતરે ॥ વાસુદેવ નારાયણ વિષ્ણુ ॥ શ્રી હરિ અજ ભગવંતરે ॥ અ ॥ ૩ ॥ એ આદિક નામે કરી નિગમે ॥ કર્યું શ્રી કૃષ્ણ ગુણગાનરે ॥ મુકતાનંદના પ્રભુ બહુનામિ ॥ રસિયોજી રૂપ નિધાનરે ॥ અ ॥ ૪ ॥ ॥ **પદ** ॥ ૧ ॥ એવા શ્રી કૃષ્ણ કૃપાનિધિ જેહજી ॥ પ્રથમ ધર્મથી મૂર્ત્તિમાં તેહજી ॥ નરનારાયણ રૂપીને રૂપજી ॥ પ્રગટ થયા પ્રભુ પરમ અનૂપજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પ્રગટિયા પરભારથી ॥ મુનિ રૂપ પરમ ઉદાર ॥ ભરતખંડની પ્રજા સૌને ॥ એજ સૂખદાતાર ॥ ૨ ॥ બદરિકા શ્રમમાં રહ્યા ॥ પોતે તપ કરેછે દયાળ ॥ તે તપનું ફળ પ્રજા સૌને ॥ આપેછે તતકાળ ॥ ૩ ॥ તેના તેજ શ્રી કૃષ્ણજી॥ હરવાને ભૂમિ ભાર ॥ જાદવકૂળમાં પ્રગટયા ॥ પ્રભુ અખિલ જગ આધાર ॥ ૪ ॥ દ્વાપર કળીની સંધિમાં ॥ મધુપૂર વિષે સૂખકંદ ॥ વસુદેવથી શ્રી દેવકિમાં ॥ પ્રગટયા વૃજચંદ ॥ ૫ ॥ ભાર ઉતાર્યો ભૂતણો ॥ નિજ ભકતનાં સૂખકાજ ॥ મુક્ત કહે અગણિત પ્રાક્રમ ॥ કીધાં શ્રી મહારાજ ॥ ૬ ॥ ॥ **કડવાં** ॥ ૫ ॥ વળી તેહજ શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળજી ॥ કળિકૃત અઘ દેખી વિક્રાળજી ॥ અસૂર અંસ ગુરૂ કળીમાં જેહજી ॥ અતિ અધર્મ પ્રવર્તાવે તેહજી ॥ ૧ ॥ ॥ **ઢાળ** ॥ અતિ અધર્મિ દેશિકે ॥ પ્રવર્તાવ્યો અધર્મ ઘોર ॥ તેનાં તે મૂળ ઉખાડવાં ॥ કરી ઇચ્છા આપ સજોર ॥ ૨ ॥ ધર્મને દૃઢ સ્થાપવા ॥ કરવા તે જન

નિષ્કામ ॥ ધર્મથી ભક્તિ વિષે ॥ પ્રગટયા તે શ્રી ઘનશ્યામ ॥ ૩ ॥ કોશલ દેશમાં અવતર્યા. ॥ હરિકૃષ્ણ જેહનું નામ ॥ અનંત પતિત ઓધારવા ॥ પ્રવર્ત્યા તે કરૂણા ધામ ॥ ૪ ॥ ધર્મ ભક્તિ કૃષ્ણનાં ॥ શુભ જન્મ કર્મછે જેહ ॥ તેને સંક્ષેપે કરીને કહુ ॥ સૂણતાં ટળે સંદેહ ॥ ૫ ॥ ધર્મ કુળ આશ્રિત સદા ॥ એવા અચલ હરિના દાસ ॥ કહે મુક્ત તેને આનંદકારી ॥ કરૂં તે ગ્રંથ પ્રકાશ ॥ ॥ કડવાં ॥ ૬ ॥ ભરતખંડ મધ્ય અતિ વિખ્યાતજી ॥ નરનારાયણ મુનિ સાક્ષાતજી॥ તેનું સ્થાનક અતિ અભિરામજી ॥ બદ્રિકાશ્રમ જેહનું નામજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ બદરિવન શુભ નામછે ॥ અતિશે અલૌકિક એહ ॥ તિહાં જે મુનિગણ સિદ્ધ સરવે ॥ ચિરંજીવી તેહ ॥ ૨ ॥ હીમગિરી શોભે ઘણો ॥ તે આશ્રમને ચહુ પાસ ॥ રજતકોઠ સમાન સુંદર ॥ કરે તે અધિક પ્રકાશ ॥ ૩ ॥ નિઝરણાં હીમવાનનાં॥ વહે આશ્રમ પાસ અપાર ॥ સૂરસરિ આશ્રમ સમિપે ॥ વહે તે પરમ ઉદાર ॥ ૪ ॥ આશ્રમની ચહુકોર શોભે ॥ વૃક્ષ વિવિધ પ્રકાર ॥ કદલી અંબક દાડમ ॥ નમી રહ્યાં ફૂલભાર ॥ ૫ ॥ નાલી કેળ ખજૂર દ્રાક્ષ ॥ બદરિ ફનસ અનંત ॥ મુક્ત કહે એ આદિ તરૂનો ॥ કહેતાં ન આવે અંત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭ ॥ નવ પલ્લવ ફળફુલ પ્રકાશજી ॥ એવાં તરૂ રહે બારે માશજી ॥ પુષ્પ વૃક્ષ તિહાં વિવિધ પ્રકારજી ॥ ચંપક બકુલહાર સિધારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ હાર સિંધાર ને થલકમળ ॥ બહુ મલ્લિકાનાં વૃંદ ॥ જાય ચમેલી કેતકી॥ નિરખતાં થાય આનંદ ॥ ૨ ॥ તે બદરીવનને વિષે ॥ ખગ મૃગ વૃંદ અપાર ॥ તજી પરસ્પર વેર ને ॥ સૌ રાખે પ્રભુ સંગ પ્યાર ॥ ૩ ॥ તે આશ્રમમાં કળી તણો ॥ કયારે લેશ પ્રવેશ ન થાય ॥ સાવર્ણિ મનુઆદિ મુનિગણ ॥ અખંડ હરિગુણ ગાય ॥ ૪ ॥ આશ્રમમાં મધ્ય ઊંચી ઘણી

॥ બદરી વિશાલા નામ ॥ હરિ સેવા હીત તરૂ થયું ॥ એ છે કેવળ અક્ષરધામ ॥ ૫ ॥ દર્શને દુકત ટળે ॥ પરશે બળે મહા પાપ ॥ મુક્તાનંદ કહે વિશાલાનો ॥ એવો પ્રબળ પ્રતાપ ॥ ૬ ॥ ॥ કડવાં ॥ ॥ ૮ ॥ રાગ વેલાવલ ॥ નરનારાયણ દેવનો ॥ આશ્રય સૂખકારી ॥ ત્યાં રહે અગણિત મહામુનિ ॥ નૈષ્ટિક બ્રહ્મચારી ॥ ન ॥ ૧ ॥ તે મુનિ વેદ ધ્વનિ કરે ॥ અતિશે મૂદ આણી ॥ છાઈ રહી આશ્રમ વિષે ॥ એ વિપ્રની વાણી ॥ ન ॥ ૨ ॥ જે આશ્રમમાં આવીને ॥ સૂરપતિ બલશાળી ॥ વત્રાસૂરના વધ તણી ॥ બ્રહ્મ હત્યા ટાળી ॥ ન ॥ ૩ ॥ શ્રી હરિની આજ્ઞા થકી ॥ ઉદ્ધવ બડભાગી ॥ એ આશ્રમમાં રહે સદા ॥ પ્રભુ પદ અનુરાગી ॥ ન ॥ ૪ ॥ જે આશ્રમના વાસી તે ॥ કામાદિક જીતે ॥ મુકતાનંદના નાથને ॥ સેવે અતિ પ્રીતે ॥ ન ॥ ૫ ॥ પદ ॥ ૨ ॥ તે આશ્રમને વિષે એક વારજી ॥ આવ્યા મુનિવર અનંત અપારજી ॥ પ્રભુનાં દરસન કરવા કાજજી ॥ પ્રેમ ભર્યા સર્વ મુનિરાજજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પ્રેમ ભર્યા સર્વે મુનિ ॥ મરિચીત્રિ અને ઉદાર ॥ ભરદ્વાજ વશિષ્ટ કશ્યપ ॥ ગૌતમ ગુણ ભંડાર ॥ ૨ ॥ ઉદ્દાલન ભૃગુ અંગિરા ॥ રૂષી શૃંગ વિશ્વામિત્ર ॥ પરાશર એક્ત મુનિ ॥ વાલ્મિક પરમ પવિત્ર ॥ ૩ ॥ કર્દમ માંડવ્ય પાણિનિ ॥ વળી અષ્ટાવક્ર અનુપ ॥ યાજ્ઞાવલ્કને શ્વેતકેતુ ॥ કૃષ્ણમાં તદ્રૂપ ॥ ૪ ॥ વામ દેવને ગર્ગ શકિત્ર દેવગુરૂ ગંભીર ॥ શંખ લખિત ને નારદ શુક મુનિ ॥ કુશિક પર્વત ધીર॥ ૫॥ ઈત્યાદિક મુનિવૃંદ અગણિત ॥ સૌ નિજ શિષ્ય સમેત ॥ મુક્ત કહે હરિ દર્શને॥ આવિયા કરી બહુ હેત ॥ ૬ ॥ ॥ કડવાં ॥ ૯ ॥ મુનિવર આવ્યા આશ્રમ પાસજી ॥ દૂરથી દીઠા શ્રી અવિનાશજી ॥ બદ્રિવૃક્ષ તળે બેઉ ભાઇજી ॥ કરે કઠણ તપ જન સૂખદાઈજી ॥ ૧ ॥ ॥ ઢાળ ॥ કઠણ તપ અતિશે કરે ॥ નરનારાયણ રૂષીરૂપ ॥ દઢ નૈષ્ટિક વ્રત ધરી રહ્યા ॥ સૌથી તે પરમ અનુપ ॥ ૨ ॥

શુક સનકાદિક મહા મુનિ ॥ તેહના પણ ગુરૂદેવ ॥ બ્રહ્મરૂપ અગણિત મુનિ ॥ કરે ચરણરજ સેવ ॥ ૩ ॥ આને દર્શન થાવો મારૂં ॥ એમ ઈચ્છે નર ભ્રાત ॥ તેજ હરિજન વિશાલા તજે ॥ હરિ નિર્ખે સાક્ષાત ॥ ૪ ॥ અતિ નિવૃત્તિ ધર્મને ॥ ધારી રહ્યા બેઉ ભાઈ ॥ બ્રહ્માદિક સૂરવૃંદ જેહની ॥ જાણે અતિ પ્રભુતાઈ॥ ૫ ॥ ભરતખંડનાં મનુષ્યને ॥ જે સદા સૂખદાતાર ॥ મુક્તાનંદ કહે મહા પ્રભુ ॥ એ અખિલ જગ આધાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૦ ॥ નવનીર દસમ સ્યામ શરીરજી ॥ **ઉ**ભય બંધૂ શુભ ગુણ ગંભીરજી ॥ સુભગ આજાનું બાહુ છબિધામજી ॥ વદન ચંદ્ર જોઈ લાજે કામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પૂરણ શશિ સમ વદન જોતાં ॥ મદન વિસ્મય થાય ॥ નેત્રનું તન કમળ દળ સમ ॥ શોભા કહી નવ જાય ॥ ૨ ॥ કનક વર્ણ જટા વિષે ॥ પુષ્પના તોરા જેહ ॥ ઉદ્ધવ આદિ ધરાવિયા ॥ અતિશેજ શોભે એહ ॥ ૩ ॥ હસતાં શોભે દંત પંક્તિ ॥ કુંદકળી અનુસાર ॥ દિપ શિખા સમ નાશિકા ॥ તેની શોભાનો નહી પાર ॥ ૪ ॥ વક્ષ સ્થલ શ્રી સદન છે ॥ તિહાં શોભે પંકજ દામ ॥ ઉદર ત્રિવળી સમેત નાભી ॥ ઊંડી અતિ અભિરામ ॥ ૫ ॥ ધાર્યા છે ઉપવિત કંઠમાં કર દંડ ને જપમાલ ॥ મુક્ત કહે મુનિ સમ સદા વર્ત્તે છે જન પ્રતિપાળ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧ ॥ સુંદર શ્વેત વસ્ત્ર છબિ ધામજી ॥ ધારી રહ્યા બેઉ પૂરણ કામજી ॥ એવા તે નરનારાયણ દેવજી ॥ મુનિ નિર્ખિ નમિયા તતખેવજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ નમ્યા અતિશે પ્રેમશું ॥ મરિચ્યાદિક મુનિના વૃંદ ॥ નરનારાયણ દેવ નિર્ખિ ॥ વાધ્યો અતિ આનંદ ॥ ૨ ॥ નરનારાયણ દેવને ॥ પૂજીયા કરી બહુ પ્યાર ॥ પ્રેમે ઉતારી આરતી ॥ કર્યું સ્તવન વિવિધ પ્રકાર ॥ ૩ ॥ પછે સર્વે આનંદથી ॥ આવી બેઠાં તે રૂષીના વૃંદ ॥ તે પ્રત્યે નારાયણ બોલ્યા ॥ દયાનિધી સૂખકંદ ॥ ૪ ॥ રૂષિમંડળ સરવે મળી ॥ આંઇ આવ્યા ભલે તમે આજ ॥ હું અતિ મનમાં રીઝિયો ॥

જોઈ મુનિવર સકળ સમાજ ॥ ૫ ॥ તમે અનેક જીવ ઉદ્ધારવા ॥ કરો સર્વે લોક મોઝાર ॥ મુક્તાનંદનો નાથ બોલ્યા॥ કરૂણાનાભંડાર ॥ ૬ ॥

કડવાં ॥ ૧૨ ॥ રાગ ગરબી ॥ તે કારણ હું તમનેરે પૂછું ॥ હેત કરીને ગાંથરે ॥ કહોની તમે આજ કયાંથકી આવ્યા ॥ સર્વે રૂષીનો સાથરે ॥ ૧ ॥ સ્વર્ગથી કે પાતાળથી આવ્યા ॥ કે ભૂલોકથી ધીરરે ॥ કેઈ કોરથી સર્વે તમે આવ્યા ॥ મુનિવર જ્ઞાન ગંભીરરે॥૨॥ ત્યારે રૂષી સર્વે શ્રી હરિ સનમૂખ॥ બોલ્યા તે જોડીને હાથરે॥ જે દિશથી આવ્યા જગજીવન ॥ તે કહીએ સૂણો નાથરે ॥ ૩ ॥ તીર્થયાત્રા કરતા કરતા ॥ નાથ તમે મન ભાવ્યારે ॥ શ્યામ તમારાં દરશન કારણ ॥ ભરતખંડ થકી આવ્યારે ॥ ૪ ॥ બોલ્યા ફરી નારાયણ રૂષી પ્રત્યે ॥ રીઝીને રૂડી રીતેરે ॥ કમળ સરિખાં નેત્ર અલૌકિક ॥ પ્રફુલિત થયાંછે પ્રીતેરે ॥ ૫ ॥ ભરતખંડની સર્વ પ્રજા મળી ॥ વર્ત્તેછે શું લઈ હેતુરે ॥ મારા કીધ અચળ અલૌકિક ॥ પાળેછે ધર્મના સેતુરે ॥ ૬ ॥ જેરે પ્રજા કારણ હું નિશદિશ ॥ તપ કરૂં તતપર થાઈરે ॥ તે મારા તપનું ફળ થાયછે ॥ સર્વેને સૂખદાઇરે ॥ ૭ ॥ ત્યારે વળી રૂષીવર સર્વે બોલ્યા ॥ હર્ષ ધરી મનમાંયરે ॥ હમણા આ પૃથવીનેરે ઉપર ॥ સર્વ પ્રજા પીડાયરે ॥ ૮ ॥ કળિયુગ બળનો સહાય કરીને ॥ થીર થઇને થડ ઝામ્યોરે ॥ પોતાના પરિવારે સોતો ॥ અધર્મ વૃદ્ધિ પામ્યોરે ॥ ૯ ॥ રાજાને ગુરૂ ધર્મના રક્ષક ॥ તેપણ અધર્મ રાખેરે ॥ મુક્તાનંદના નાથજી એને ॥ કુણ ટાળે તમ પાખેરે ॥ ૧૦ ॥

પદ ॥ ૩ ॥ તમે બાંધી જે ધર્મની પાળજી ॥ તેને ભેદેછે તતકાળજી ॥ માટે પંચ મહા પાપ કઠોરજી ॥ તેને મનુષ્ય કરેછે નિશ ભોરજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ નિશીભોર મહા પાપ સેવે ॥ વિષયમાં લોભી રહ્યા ॥ સદાચારે રહિત સર્વે ॥ દોષ નવ્ય જાએ કહ્યા ॥ ૨ ॥ પૃથ્વિમાં વિસ્તાર પામ્યો ॥ અધર્મ કેરો ઠાટ ॥ તે માટે પ્રભુ જમપૂરિની ॥

બહુ ચાલે છે વાટ ॥ ૩ ॥ નર નારિ ચાલે નર્કમાં ॥ સર્વે પાપી ભે-
ળાં હોય ॥ હવે એની રક્ષા કરનારો ॥ જગમાં ન મળે કોય ॥ ૪ ॥
ભૂતળમાંઇ ભરતખંડના ॥ તમે છો નાથ દયાળ ॥ તે માટે એ પ્રજા
કેરી ॥ કરો રક્ષા તતકાળ ॥ ૫ ॥ એવાં આરત વચન રૂષીનાં ॥ સાં
ભળ્યાં તતકાળ ॥ મુક્તાનંદના નાથને ઊર ॥ ઉપની દયા વિશાળ ॥ ૬ ॥
કડવાં ॥ ૧૩ ॥ એવા કરૂણા કેરા ભંડારજી ॥ લઇને પૃથ્વિમાં
અવતારજી ॥ એની રક્ષા કરવાને કાજજી ॥ કીધી ઇચ્છા તે શ્રી
મહારાજજી ॥ ૧ ॥ ॥ **ઢાળ** ॥ મહારાજ શ્રી ઇચ્છા કરી ॥ એની
રક્ષા કાજ સહેત ॥ તે સમયમાં ધર્મ આવ્યા ॥ મૂર્ત્તિ નારિ સમેત
॥ ૨ ॥ નારાયણનાં દરશન કારણ ॥ અંતર કરી અતિ પ્યાર ॥ રૂષી
ને ગયા સાંભળી પોતે ॥ આવ્યા પરમ ઉદાર ॥ ૩ ॥ નારાયણનાં ક-
રી દર્શન ॥ અતિ રાજી થયા ધર્મદેવ ॥ નારાયણ પણ ધર્મને જોઇ ॥
ઉઠિયા તતખેવ ॥ ૪ ॥ મળી પોતાના તાતને ॥ પડયા પગમાં નામિ
શીષ ॥ અતિ ઘણો આદર કર્યો ॥ કરૂણાનિધિ જગદીશ ॥ ૫ ॥ નર
પણ નમિયા એજ રીતે ॥ બોલ્યા વાણી મધુરે સાદ ॥ પછે મુક્તાનંદ
ના નાથને ॥ દીધો ધર્મે આશિવાદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૪ ॥ પછે
મૂર્ત્તિ પોતાની માતજી ॥ તેને નમિયા તે બેઉ ભ્રાતજી ॥ માતાએ
દીધી અતિ આશિશજી ॥ દીધાં આશન લોક અધિશજી ॥૧॥ ॥ **ઢા-**
ળ ॥ લોક અધિસે પ્રેમે પૂછી ॥ ધર્મને કૂશળાત ॥ પછે કહ્યો મુનિ
મૂખ સૂણે ભૂપર ॥ અધર્મનો ઉતપાત ॥ ૨ ॥ યથાયોગ્ય કેહેતા હવા ॥
તેને રૂષી પણ સૂણે સહુ પ્રીત ॥ નારાયણ મૂખવાતે લોભ્યાં ધર્માદિકનાં
ચિત્ત ॥ ૩ ॥ જેમ સમાધિમાં મન વૃત્તિઓ ॥ એકાગ્રહ સ્થિર થાય ॥
તેમ શ્રી હરિમૂખ વારતામાં ॥ નેત્ર ચિત્ત રૂંધાય ॥ ૪ ॥ નારાયણ
પણ વાત કહ્યાંમાં ॥ થયાં એકાગ્ર હુલાસ ॥ ત્યાં કૈલાસથી પોતે પ્રેર્યાં ॥

આવ્યા રૂષી દુર્વાશ ॥ ૫ ॥ મુનિમાં બેઠા નરનારાયણ ॥ મૂર્ત્તિ ધર્મ રૂષી વૃંદ ॥ મુક્ત કહે વળી ઉદ્ધવજીને ॥ જોયા રૂષી સ્વછંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૫ ॥ થયા સૌ એકરસ વાર્ત્તામાંયજી ॥ રૂષી દુરવાશા દીઠાં નાયજી ॥ રહ્યા ઘડી ઉભા તપવાનજી ॥ તોપણ નવ્ય પામ્યા સન માનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પામ્યા નહીં સનમાન પ્રીતે ॥ રહ્યા સભા સદને જોય ॥ જાણ્યું મારૂં અપમાન કર્યું સર્વે ॥ તે વિના એમ ન હોય ॥ ૨ ॥ ત્યારે નયન તુરત રાતાં થયાં ॥ તન કંપે ક્રોધે વ્યાપ ॥ ઉંચા હાથ કરીને સહુને ॥ બોલ્યા તે દેતા શ્રાપ ॥ ૩ ॥ આ જોને થયું અતિ અવળું ॥ મન જોઇને મુંઝાય ॥ સત્ય માર્ગ પ્રવર્તા વણ હારા ॥ કુચ્છિત મારગ જાય ॥ ૪ ॥ રૂષિમંડળ વિદ્યાને મદે ॥ તેણે મારૂં કર્યું અપમાન ॥ ધર્મદેવ પણ મુને જોઇને ॥ વર્ત્યા પાપ સમાન ॥ ૫ ॥ માટે હું સઉનો દર્પ ઉતારીશ ॥ ફરી એવું ન કરે કોય ॥ મુકતાનંદ શ્રાપ દીધો ॥ ધર્માદિકને જોય ॥ ૬ ॥ ॥ **કડવાં** ॥૧૬॥ **રાગ માલિગાડો** ॥ ધર્માદિકને કહે દુર્વાસા ॥ ધરો મનુષ્યના દેહ રે ॥ અસૂર કળી અધર્મના વિંટયા ॥ ત્યાં દુઃખ દ્યો ઘણું તેહ રે ॥ ધ ॥ ૧ ॥ અસૂરથી દુઃખ અવજ્ઞાને પામો ॥ મારી અવજ્ઞાના કરનારરે ॥ દુરવાશા એમ શ્રાપ દેઇને ॥ મૂન રહ્યા તે વારરે ॥ ધ ॥ ૨ ॥ ઉંચો શબ્દ દુરવાશા કેરો ॥ બહુ ક્રોધિલો બળિયોરે ॥ નારાયણ રૂષી ધર્મને ઉદ્ધવ ॥ સર્વે મળી સાંભળિયોરે ॥ ધ ॥ ૩ ॥ ઉઠ્યા સૌ દુરવાશાને દીઠા વળી ચરણે લાગ્યા જાયરે ॥ કરજોડી પ્રારથના કીધી ॥ તોપણ શાંતિ ન થાયરે ॥ ધ ॥ ૪ ॥ બોલ્યા ધર્મ દીન થઇ વાણી ॥ મેલીને સહજ સમાધિરે ॥ દંડ ઘટે અપરાધિને ઉપર ॥ પણ અમે નથી અપરાધિરે ॥ ધ ॥ ૫ ॥ જાણીને કે કપટ કરીને ॥ કીધો નહીં અપરાધરે ॥ ચિત્ત સૌનાં હરિ વાતમાં ચોંટયાં ॥ નોતી તનની સાધરે ॥ ધ ॥ ૬ ॥ તમે આવ્યા તે અમે ન જાણ્યા ॥

મહાતમ સર્વે બુઝુંરે ॥ તમ અર્થે હું સર્વસ ત્યાગું ॥ તો તમને કેમ ન પૂજુંરે ॥ ધ ॥ ૭ ॥ પરવસપણે તમારો કીધો ॥ મુનિ અનાદર આવોરે ॥ એ અપરાધને સહન કરીને ॥ શ્રાપ થકી મૂકાવોરે ॥ ધ ॥ ૮ ॥ વિપ્ર હૃદય નવનિત સરીખું ॥ કોમળ સેહેજે હોયરે ॥ કપટ રહિત્ત એવાં વચન ધર્મનાં ॥ સાંભળિયાં ચિત્ત પ્રોયરે ॥ ॥ ધ ॥ ૯ ॥ દુરવાશાનો વેગ ક્રોધનો કાંઇક થયો છે શાંતરે ॥ ત્યારે તે રૂષી બોલ્યા ધર્મ પ્રત્યે ॥ મેલીને મનની ભ્રાંતરે ॥ ધ ॥ ૧૦ ॥ મુનિ કહે નહીં મારી રીશ થોડી ॥ હું કોઇનો ન મેટું શ્રાપરે ॥ પૂન્ય મૂર્ત્તિ તમ પાસે ચિત્ત મારૂં ॥ કાંઈક થયું નિષ્પાપરે ॥ ધ ॥ ૧૧ ॥ એ ભગવાનની ઇચ્છા જાણો ॥ સાચી કહુ સમ ખાયરે ॥ માટે મારો શ્રાપ જે તમને ॥ નિષ્ફળ કે દી ન થાયરે ॥ ધ ॥ ૧૨ ॥ તમને હું અનુગ્રહ કરી કહુછું ॥ ધરશો મુનુષ્યનો દેહરે ॥ ત્યાં પણ મૂર્ત્તિ તમારી પત્નિ ॥ થાશે નહીં સંદેહરે ॥ ધ ॥ ૧૩ ॥ આ નારાયણ રૂષી તમારા ॥ પુત્ર થાશે ધર્મદેવરે ॥ તમને ને મુનિને અસૂરનાં દુખથી ॥ રાખી લેશે તતખેવરે ॥ ધ ॥ ૧૪ ॥ વળી તમારૂં ભરણ ને પોષણ ॥ કરશે તે વારમવારરે ॥ પુત્ર રૂપી ભગવાનમાં તમને ॥ થાશે અતિશે પ્યારરે ॥ ધ ॥ ૧૫ ॥ સ્નેહથી ચિત્તનો નિરોધ થાશે ॥ થોડાક કાળમાં ભારીરે ॥ મારા શ્રાપથી મૂકાઇને તમે ॥ દિવ્યગતિ પામશો સારીરે ॥ ધ ॥ ૧૬ ॥ હે ઉદ્ધવ મૂનિયો તમે ધરશો ॥ મનુષ્ય દ્વિજાતી દેહરે ॥ થાશે સખા ભગવાન તમારા ॥ પામશો દિવ્યગતિ તેહરે ॥ ધ ॥ ૧૭ ॥ એમ કહી મુનિ કૈલાશમાં પોંતા ॥ તજી સર્વ મનનો રોષરે ॥ ધર્માદિક મુનિમંડળ સૌને શ્રાપ થયો વિના દોષરે ॥ ધ ॥ ૧૮ ॥ નહીં વાર્યા ઠપકો નવ દીધો ॥ દુરવાશાને કાંયરે ॥ એ ઇચ્છા નારાયણ કેરી ॥ એમ સમજો મનમાંયરે ॥ ધ ॥ ૧૯ ॥ પછે ધર્મ ક

હું નારાયણુને ॥જોડીને બેઉ હાથરે ॥ અધર્મ અશૂરથી રક્ષા કરજો ॥ મુક્તાનંદના નાથરે ॥ ૫ ॥ ૨૦ ॥ ૫૬ ॥ ૪ ॥ પછે બોલ્યા નર નારાયણ વાણજી ॥ તમે સાંભળો ધર્મ સુજાણજી ॥ મારી ઇચ્છાએ થયો છે શ્રાપજી ॥ પૃથ્વિમાં બધ્યો છે અતિ પાપજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પાપ વધ્યો પૃથ્વિ વિષે ॥ તેણે સાધૂ અતિ પીડાય ॥ તમારો સુત હરિ નામે થઇ ॥ મેટીશ સર્વ બળાય ॥ ૨ ॥ સાધૂજનની અધિક રક્ષા ॥ કરીશ હુ વારમવાર ॥ ધર્મજ્ઞાન વૈરાગ્ય સોતી ॥ ભક્તિ કરીશ વિસ્તાર ॥ ૩ ॥ વળી હું તમ ભેળોજ વિચરીશ॥ માટે ચિંતા તજો તમે તાત ॥ જ્યાં ઈચ્છા હોય ત્યાં દ્વિજ જાતિમાં ॥ દેહ ધરો સાક્ષાત ॥ ૪ ॥ ધર્માદિકે ભગવાનને ॥ કીધાં વંદન કરી અતિ પ્રીત ॥ આપ આપણે આસને ગયા ॥ ધરવા દેહ મનુષ્યની રીત ॥ ૫ ॥ ધર્માદિકને દેહ ધર્યાનું ॥ કારણ નહીં રૂષી શ્રાપ ॥ મુક્તાનંદના નાથની ઈચ્છા ॥ કરશે લિલા આપ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૭ ॥ ધર્મ ભક્તિ રૂષી વૃંદ અપારજી ॥ હરિ પ્રિય ઉદ્ધવ પરમ ઉદારજી ॥ દેશદેશમાં મનુષ્ય દેહજી ॥ ધરવા ઈચ્છે દ્વિજકૂળ તેહજી ॥ ૧ ॥ ॥ ઢાળ ॥ ધર્માદિક દ્વિજકૂળ વિષે ॥ જનમ્યાની કીધી આશ ॥ તેજ સમે સઉ અશૂરને ઊર ॥ વાધ્યો ક્રોધ ને ત્રાસ ॥ ૨ ॥ અસૂર રાક્ષસ દૈત્યને ॥ હણ્યા પ્રથમ શ્રી ભગવાન ॥ તે વૈર લેવા થયા તતપર ॥ અસૂર ધરી અભિમાન॥ ૩ ॥ ધર્માદિક મુનિવૃંદને ॥ થયો દુરવાશાનો શ્રાપ ॥ તે જાણીને અશૂર અગણિત ॥ પ્રગટિયા મહા પાપ ॥ ૪ ॥ કોઈક ગુરૂ રૂપે થયા ॥ કોઈ થયા રાજા રૂપ ॥ ધર્મ ભક્તિ સંતજનને દુઃખદાયક ખલ ભૂપ ॥ ૫ ॥ ધર્માદિક શ્રી કૃષ્ણુનાં ॥ જાણીને મૂલ વિશાલ ॥ મુક્ત કહે તે ટાળવાને ॥ મંડયા અશૂર વિકાળ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૮ ॥ ગુરૂરૂપે હવા દાનવ જેહજી॥ શિવ શાક્તિના ભક્ત થયા

તેહજી ॥ કેટલાક વૈશ્નવિ દિક્ષા ધારિજી ॥ ગુરૂ થઈ બોલ્યા બહુ નર નારિજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ગુરૂ થઈ નર નારીને ॥ આપે અસત ઉપદેશ ॥ ધર્મથી કરે ભ્રષ્ટ સઉને ॥ તેનો ત્રાશ ન લેશ ॥ ૨ ॥ ભવ તારણ શ્રી કૃષ્ણની ॥ ભક્તિથી પાડે એહ ॥ અતિ પાખંડે કરી પાપિયો ॥ પોષે સદા નિજ દેહ ॥ ૩ ॥ હિંસ જગન કરાવીને ॥ મારે તે જીવ અપાર ॥ જંત્ર મંત્રને કૃત્યા સાધી ॥ વશ કર્યો સંસાર ॥ ૪ ॥ મધ માંશને ખાઈને ॥ કરે પર ત્રિયાનો સંગ ॥ એમ વેદ ધર્મ ઉછેરવા ॥ પ્રવતાવે પાપ અભંગ ॥ ૫ ॥ રાજા પણ તે ગુરૂ તણા ॥ થયા શિષ્ય હણવા ધર્મ ॥ મુક્ત કહે ગુરૂ શિષ્ય દાનવ ॥ કરે તે નિંદિત કર્મ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૯ ॥ ગુરૂ ને શિષ્ય દાનવ અહંકારીજી ॥ નિશંક થઇ કરે અધર્મ ભારીજી ॥ અતિ નિંદિત કરે કર્મ ગમારજી ॥ સહ્યોરે ન જાય તે ભૂમિથી ભારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ભૂમિ ભાર ન સહી સકી ॥ કંપે તે વારમવાર ॥ ઇંદ્ર પણ કરે અલ્પ વૃષ્ટિ ॥ પડે દુકાળ અપાર ॥ ૨ ॥ પછે ધર્મ જેમ પ્રગટિયા ॥ પૂર્વ દેશ મોઝાર ॥ તેજ પ્રસંગને વર્ણવું ॥ સૂણી થાય સૌ ભવપાર ॥ ૩ ॥ રકહટ નામે પૂર વિષે ॥ રહે સરવરિયા દ્વિજ ધીર ॥ બાલકરામ એ નામ છે ॥ અજ અંશ ગુણ ગંભીર ॥ ૪ ॥ ગોત્ર સાવર્ણિ તેહનું છે ॥ પ્રવર ત્રણ્ય ઉદાર ॥ ભાર્ગવ વૈતહવ્ય સાવેત્તસ ॥ એજ કૂળ શણગાર ॥ ૫ ॥ સામ વેદ તે વિપ્રનો કૌથમી શાખા જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે અડક પાંડે ॥ એવા દ્વિજ વર એહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૨૦ ॥ રાગ ગરબી ॥ સ્વધર્મ નિષ્ટ સદા સૂવિચારી ॥ પાંડે શ્રી બાલકરામરે ॥ શ્રી હરિની સેવામાં તતપર અગણિત શુભ ગુણ ધામરે ॥ ૧ ॥ કામ ક્રોધ મદ લોભ ને ઇર્ષા ॥ અંતરમાં નહીં લેશરે ॥ શુદ્ધ ભાવે સઉનું હીત ઈચ્છે ॥ આપે સૌ સત્ય ઉપદેશરે ॥ ૨ ॥ શ્રી વૃજચંદ તણી લીલાનું ॥ પ્રેમ સહિત

કરે ગાનરે ॥ પાંડે બાલકરામ નિરંતર ॥ એમ ભજે ભગવાનરે ॥૩॥ ધર્મદેવ જેહના સૂત થાશે ॥ એવા એ વિપ્ર ઉદારરે ॥ મુક્તાનંદ કહે તે દ્વિજના ॥ પુન્ય તણો નહીં પારરે ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૫ ॥ અધિક જીતે ઇંદ્રિય દ્વિજવર એહજી ॥ વેદ પુરાણ શાસ્ત્રવિત તેહજી ॥ ભાર્યા તેની ભાગ્યવતિ નામજી ॥ સતી સાધ્વિ મહા શુભ ગુણ ધામજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ શુભ ગુણ ધામ તે દ્વિજ સતી ॥ તેના સૂત થયા વૃષદેવ ॥ મધ્યાન ઉત્તર વિશ્વાધારક ॥ પ્રગટિયા તતખેવ ॥ ૨ ॥ સંવત સત્તર ને છનુંવે ॥ પ્રમોદ સંવત્સર જેહ ॥ સરદ રૂતુ દક્ષિણાન્ય ભાનું ॥ માસ કાર્તિક એહ ॥ ૩ ॥ શુકલ પક્ષ એકાદશી ॥ કુંભ લગ્ન ને બુધવાર ॥ ઉત્તરા નક્ષત્રે પ્રગટયા ॥ શ્રી ધર્મદેવ ઉદાર ॥ ૪ ॥ દેવ વજાવે દુંદભિ ॥ નભ નાચે સૂરત્રિય વંદ ॥ ગાંધર્વ લાગ્યા ગાવવા ॥ સૌ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ ૫ ॥ સૂરકુમસ વૃષ્ટિ કરે ॥ દ્વિજ કરે વેદ ઉચ્ચાર ॥ મુક્તાનંદ ત્રિભૂવન વિષે ॥ એમ વાધ્યો હર્ષ અપાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૨૧ ॥ ભૂમિ વિષે વધ્યો આનંદ ભારીજી ॥ પૂર ને ગ્રામ થયાં મંગળકારીજી ॥ યાજ્ઞિક દ્વિજના અગ્નિ જેહજી ॥ ધૂમ રહિત થયા પ્રજવલિત તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ધૂમ રહિત પ્રજવલિત થયા ॥ અગ્નિ તે શુદ્ધ સ્વરૂપ ॥ ચિત્ત પણ સત પુરૂષનાં ॥ થયાં અધિક શાંત અનુપ ॥ ૨ ॥ કૂપ સર સરિતા તણાં ॥ થયાં અધિક નિર્મલ નીર ॥૨॥ આકાશ અતિ નિર્મલ થયો ॥ વહે સૂખદ ત્રિવિધ સમીર ॥ ૩ ॥ સિદ્ધ જય ધ્વનિ ઊચરે ॥ રૂષી આપે આશિર્વાદ ॥ વાજીંત્ર વાજે અતિ ઘણું ॥ તેનો થાય સૂખ પ્રનાદ ॥ ૪ ॥ સ્નાનાદિક વિધી આચરી ॥ સૂતનું જે જાતક કર્મ ॥ મહા વિપ્ર પાસ કરાવિયું ॥ જાણી યથા વિધી મર્મ ॥ ૫ ॥ વિપ્ર વૃંદને પ્રેમસુ ॥ આપિયાં બહુ વિધિ દાન ॥ મુક્તાનંદ એમ સર્વનું ॥ કીધું અતિ સનમાન ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૨૨ ॥ સજળ

જળ દસમ શ્યામ શરીરજી ॥ ભૂજ પ્રલંબ અતિ ગુણ ગંભીરજી ॥ શ્યામ સ્વરૂપ પણ કાંતિ ધામજી ॥ ગુણ જાણી ધર્યું દેવશર્મા નામ જી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ દેવશર્મા નામ ધરિયું ॥ જોઇ અતિ મનોહર રૂ પ ॥ માત પિતાનાં મન વિષે ॥ આનંદ વાધ્યો અનુપ ॥ ૨ ॥ માત પિતા પોષણ કરે ॥ વધે બાળચંદ્ર સમાન ॥ પછે આપ્યું ઉપવિત પુત્ર ને ॥ દ્વિજ વરે વેદ વિધાન ॥ ૩ ॥ ધર્મ ઉપવિત પામીને ॥ ભણ્યા વે દ વિદ્યા સાર ॥ બાર વરસ લગી રાખિયું ॥ બ્રહ્મચર્ય વૃત્ત ઉદાર ॥ ૪ ॥ અલ્પ કાળમાં ભણી રહ્યા ॥ ઇતિહાસ વેદ પુરાણ ॥ તેણે અ તિ પ્રતાપિ જાણિયાં ॥ એવા ધર્મ પરમ શૂજાણ ॥ ૫ ॥ પછે તે ગુણ વંત ભામિની ॥ વરવાને ઇચ્છયા એહ ॥ મુકતાનંદ કહે કહુ કથા ॥ સંક્ષેપથી કરી તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨૩ ॥ કોશલદેશ વિષે અભિરા મજી ॥ સરિતા એક મનોરમા નામજી ॥ તિહાં મખોટા તિર્થ ઉદારજી ॥ યાત્રાએ આવે લોક અપારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ યાત્રાએ આવે લોક સૌ ॥ કરી સ્નાન નિર્મળ થાય ॥ એ છે અવધથી ઉત્તર દિશે ॥ મહિ મા કહ્યો નવ જાય ॥ ૨ ॥ તેથી ઉત્તર દિશ વિષે ॥ અતિ ઉત્તમ છપૈ યા ગામ ॥ તેમાં વસે એક વિપ્રવર ॥ કાલુ ત્રવાડી નામ ॥ ૩ ॥ ભવા ની તેહની ભામિની ॥ દંપતિ શુદ્ધ હરિદાસ ॥ તેના સુત ભક્તિ થયા ॥ જેથી ટળે ભવના ત્રાસ ॥ ૪ ॥ સંવત સત્તર અઠાણુંએ ॥ કાર્તકી પુનેમ બુધવાર ॥ નક્ષત્ર કૃતિકા સાયંકાલે ॥ પ્રગટી કુંવરી ઉદાર ॥ ૫ ॥ દેવ વજાવે દુંદભિ ॥ વરત્યો તે જયજયકાર ॥ મુક્તાનંદ કહે દશેદિશા માં ॥ આનંદ વાધ્યો અપાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨૪ ॥ **રાગ ધો ળ** ॥ પોતે ભક્તિ પ્રગટ થયા ભૂમિમાં ॥ તેનો ત્રિભૂવનમાં ન સમાય આનં દ ॥ **ભ** ॥ મુનિ શ્રાપે કરીને માનવ થયા ॥ સૌના કાપવારે દારૂણ ભવફંદ ॥ **ભ** ॥ ૧ ॥ તે દિનથી મનુષ્ય શુદ્ધ મન થયાં ॥ સૌને વાધીરે શ્રી કૃષ્ણ

સૂ પ્રીત ॥ ભ ॥ હરિની શ્રવણાદિક ભક્તિ વિષે ॥ નર ત્રિયનાંરે ચોંટયાં દ્રઢ ચિત્ત ॥ ભ ॥ ૨ ॥ શ્રી કૃષ્ણનાં મંદિર જ્યાં હતાં ॥ તિહાં આનંદરે થયા ઉચ્છવ સાર ॥ ભ ॥ સિદ્ધ ચારણ ગાંધર્વ ગાય છે ॥ નાચે નભ-માંરે સૂર નારિ અપાર ॥ ભ ॥ ૩ ॥ થયાં ઉચ્છવ ચૌદે લોકમાં ॥ દૈવિ જનનેરે મનમોદન માય ॥ ભ ॥ સર્વે વિપ્રત્રિયા ટોળે મળી ॥ દીએ આ-શિશરે પ્રેમે મંગલ ગાય ॥ ભ ॥ ૪ ॥ એવો પ્રબલ પ્રતાપ દેખાડતાં ॥ ધર્યો દ્વિજ કૂળરે માનવ અવતાર ॥ ભ ॥ મુક્તાનંદ કહે ભક્તિમાતના ॥ પદ-રજને વંદુ વારમવાર ॥ ભ ॥ ૫ ॥ પદ ॥ ૬ ॥ મંત્ર રહિત તેના સંસ્કાર-જી ॥ પિતાએ કરાવ્યા કરી બહુ પ્યારજી ॥ વિપ્ર વૃંદનું કરી સનમાન જી ॥ શાસ્ત્ર વિધે આપ્યાં બહુ દાનજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ યથા વિધી બહુ દાન પામી ॥ રીઝયા દ્વિજ ગુણ ધામ ॥ જોઈ જન્મ અક્ષર જોતિશી ॥ ધરિયું તે બાલા નામ ॥ ૨ ॥ તે દિનથી તે વિપ્રનાં ॥ ઘરમાં વધ્યો સૂખસાજ ॥ તોપણ દ્વિજ નિષ્કામ થઈને ॥ ભજે શ્રી મહારાજ ॥ ૩ ॥ ભક્તિ શિશુ ચરિત્રે કરી ઢાંક્યું પોતાનું જ્ઞાન ॥ ચંદ્રકળા સમ નિત વધે ॥ પ્રેમે ભજે શ્રી ભગવાન ॥ ૪ ॥ રૂપ ગુણ લક્ષણે કરી ॥ શ્રી કપિલ પ્રભુના માત ॥ દેવહુતી સમ થયા ॥ જશ બાધ્યો અતિ વિખ્યાત ॥ ૫ ॥ બાલપણાથી દ્રઢ થયો ॥ શ્રી કૃષ્ણ સંગ અનુરાગ ॥ મુક્તાનંદ કહે કૃષ્ણ ભક્તિ ॥ કરે સદા બડ ભાગ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૨૫ ॥ કૃષ્ણ ભક્તિમાં પ્રેમ અપારજી ॥ એવાં બાલા પરમ ઉદારજી ॥ તેને તે દેખી નર ત્રિય વૃંદજી ॥ ભક્તિ નામ ધરિયું સૂખ-કંદજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ભક્તિ એ નામે કરી ॥ સૌ બોલાવે સંસાર ॥ નીજ ગુણે થયું નામ સુંદર ॥ એવો પ્રભુ સંગ પ્યાર ॥ ૨ ॥ એ નીજ કન્યા યોગ્ય વર ॥ શ્રી ધર્મ અતિ શુભ નામ ॥ તે નીજ ઘર તેડાવિ-યાં ॥ કરવા તે ઉત્તમ કામ ॥ ૩ ॥ ધર્મદેવના તાતજે ॥ પાંડે શ્રી બાલક રામ ॥ આવિયા બહુ જાન લઇને ॥ વેદ વિદ્યા ધામ ॥૪॥ ભક્તિ નામે નીજ

સુતા ॥ તેને વેદ વચન પ્રમાણુ ॥ દ્વિજ તીલક શ્રીધર્મદેવને ॥ આપિયાં પરમ સુજાણુ ॥ ૫ ॥ વરકન્યા પરણાવીને ॥ કર્યુ સર્વનું સનમાન ॥ મુક્તાનંદ કહે બંદિજનને ॥ આપ્યાં બહુ વિધી દાન ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૨૬ ॥ શુભ ગુણ સાગર શોભા ધામજી ॥ નીજ જામાત્રુ દેવસર્મા નામજી ॥ ભક્તિને તાતે રૂડી પેરજી ॥ વિનય કરી રાખ્યા નીજ ઘેરજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પ્રેમ કરી ઘેર રાખિયા ॥ એવા ધર્મ પરમ ઉદાર ॥ નીજ તાતની આજ્ઞા થકી ॥ રહ્યા સશુર સદન મોઝાર ॥ ૨ ॥ બાલસર્મા વિપ્ર વર ॥ સદ ગ્રંથનો લખી મર્મ ॥ ભક્તિ ને બહુ ભેદ સોતા ॥ કહ્યા પતિવૃત્ત ધર્મ ॥ ૩ ॥ પતિવૃતાના ધર્મ સર્વે ॥ ભક્તિમાં દ્રઢ જોઇ ॥ પતિ વિષે અતિ પ્રેમવંતિ ॥ એવી ન અન્ય ત્રિય કોઈ ॥ ૪ ॥ પ્રેમ પતિવૃત્ત ધર્મમાં ॥ જોઈ પાંડે બાલકરામ ॥ ગુણ અનુસારે ભક્તિનું ॥ ધર્યુ પ્રેમવતિ એ નામ ॥ ૫ ॥ પ્રેમવતિની રીત જોઈને ॥ અપર ત્રિયને અપાર ॥ મુક્તાનંદ કહે પતિવૃતાના ॥ ધર્મમાં થયો પ્યાર ॥૬॥ કડવાં ॥ ૨૭ ॥ ગ્રહસ્થાશ્રમના ધર્મ છે જેહજી ॥ નીજ સૂત ધર્મને કહ્યા તેહજી ॥ તેમ હરિભક્તિ કર્યાની રીતજી ॥ કહી જેમ પ્રભુ સંગ વાધે પ્રીતજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પ્રેમ વધે જેમ પ્રભુ વિષે ॥ એમ શિક્ષા કહી શ્રુતિસાર ॥ તેમ એકાદશી આદિવૃત્તા ॥ કરવાં કહ્યાં કરી પ્યાર ॥ ૨ ॥ શ્રી રઘુવરના ભક્તમાં ॥ મુખ્ય મારૂત નંદન જેહ ॥ એજ નીજ કૂળ દેવ છે ॥ તેને પૂજવા કરી નેહ ॥૩ ॥ તેમ દિવાળી ને દિને ॥ કૂળદેવી કમળા માત ॥ તેને પૂજવા અતિ પ્રેમસૂ ॥ કરી શાસ્ત્રવિધી સાક્ષાત ॥ ૪ ॥ બાલસર્મા પુત્રને ॥ એમ આપી શિક્ષા સાર ॥ કૃષ્ણુસર્મા પાસ આજ્ઞા ॥ માગીને થયા ત્યાર ॥ ૫ ॥ ધર્મ કેરા તાત તે ॥ એમ પોહોંચિયા નીજ ગામ ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ ભક્તિ ॥ ભજે તે સુંદર શ્યામ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૨૮ ॥ રાગ સામેરી ॥

ધર્મદેવ નીજ પત્નિ સોતા ॥ ગૃહસ્થના ધર્મ છે જેહરે ॥ સંકટમાં પણ ચુક ન પાડે ॥ પાળે યથારથ તેહરે ॥ ધ ॥ ૧ ॥ ધર્મવાન માણસની સંગત ॥ કરેછે અધિક મૂદ આણીરે ॥ પરના દોષ કહે નહીં મૂખથી ॥ વ્યર્થ ન બોલે વાણીરે ॥ ધ ॥ ૨ ॥ એમ તેહને અતિ ધર્મમાં નિષ્ટા ॥ જોઇને સૌ સંસારરે ॥ ધર્મ એ નામ ધર્યું તે દ્વિજનુ ॥ એવા છે અનઘ ઉદારરે ॥ ધ ॥ ૩ ॥ ધર્મ ધર્મ કહી સૌ બોલાવે ॥ જાણીને ધર્મનું રૂપરે ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ ભક્તિનો ॥ મહિમા પરમ અનૂપરે ॥ ધ ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૭ ॥ સ્વધર્મ નિષ્ટ કૃષ્ણના ભક્તજી ॥ ધર્મ ને ભક્તિ વિષય વિરકતજી ॥ શ્રુતિ સ્મૃતિએ જે કહ્યાં સદાચારજી તે સર્વ આચર્યા પરમ ઉદારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ આચર્યા આદર કરી ॥ સર્વ યથાવિધી જેહ ॥ જન્માષ્ટમિ એકાદશી આદિક ॥ વૃત્ત કર્યા વળી તેહ ॥ ૨ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ સોતી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ જેહ ॥ પ્રેમ ભીનાં ધર્મ ભક્તિ ॥ કરે નિરંતર તેહ ॥ ૩ ॥ ભૂમિ વિષે મુનિ શ્રાપથી ॥ ઉપન્યાં જે રૂષીના વૃંદ ॥ તે ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ સોતી ॥ પામ્યા ભક્તિ સ્વચ્છંદ ॥ ૪ ॥ પછે તે ભક્તિ ધર્મને ॥ થયા એક પુત્ર ઉદાર ॥ રામપ્રતાપ એ નામ છે ॥ શ્રી કૃષ્ણ સંગ દઢ પ્યાર ॥ ૫ ॥ સૂત સહિત છપૈયા વિષે ॥ રહ્યાં ધર્મ ભક્તિ આપ ॥ મુક્તાનંદ કહે ચહુ દિશે ॥ થયો અશૂરનો સંતાપ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૨૯ ॥ પ્રથમ ભૂમિપર ધર્મ કુઠારજી ॥ ઉપન્યા અધમતિ અશૂર અપારજી ॥ ધર્મવાન હરિનાં જન જેહજી ॥ તેને બહુ વિધી પીડે એહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પીડે બહુ વિધ સંતને ॥ એવા અશૂર અતિ વિકાળ ॥ જેમ દુઃખ પડે હરિભક્તને ॥ સૌ તેમ કરે તતકાલ ॥ ૨ ॥ ભૂમિ વિષે રૂષી માત્રને ॥ નીજ શત્રુ જાણી સોય ॥ અશૂર અતિ પીડા કરે ॥ શાંતિ ન પામે કોય ॥ ૩ ॥ ભક્તિ શોતા ધર્મને ॥ દઢ શત્રુ જાણી એક ॥ તેને તે બહુ વિધી પીડવા ફરે અશૂર વૃંદ અનેક ॥ ૪ ॥ થાય દુઃખ

જેમ ધર્મને ॥ કરે અશૂર તેજ ઉપાય ॥ એ કષ્ટ કૂમતિ અશૂરનું ॥
તે ધર્મે કેમ સેવાય ॥ ૫ ॥ તે માટે ઘરને તજી ॥ નીજ પત્નિ સોતા
ધર્મ ॥ મુક્તાનંદ કહે અવધમાં ॥ વશિયા તે જાણી મર્મ ॥ ૬ ॥
કડવાં ॥ ૩૦ ॥ ત્યાં અશૂર દીએ કષ્ટ અનેકજી ॥ રીએન શાંતી આવે પ
લ એકજી ॥ ત્યારે તે ધર્મ અવધપૂર ત્યાગિજી ॥ અન્ય તીર્થમાં થયા
અનુરાગિજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ કાશી આદિ તીર્થમાં ॥ ગયા જ્યાં જ્યાં
વૃષ કરી પ્યાર ॥ ત્યાં ત્યાં અધમય અશૂરથી ॥ પામ્યા તે કષ્ટ અપા-
ર ॥ ૨ ॥ ફરતા ફરતા તીર્થમાં ॥ આવ્યા પ્રાગ રાજમાં ધર્મ ॥ કરીને
તે સ્નાન ત્રિવેણીમાં ॥ કીધું સંધ્યા વંદન કર્મ ॥ ૩ ॥ તીર્થ યાત્રા ક
ર્યા સારૂ ॥ આવ્યા તે ગુણ ભંડાર ॥ ત્યાં રામાનંદ સ્વામિ મળ્યા ॥
એ છે ઉધ્ધવનો અવતાર ॥ ૪ ॥ શિષ્ય સોતા સ્વામિને ॥ નિર્ખિને ધ
ર્મ ઉદાર ॥ નારિ સહિત અતિ નમ્ર થઇ ॥ વંદ્યા તે વારમવાર
॥ ૫ ॥ હવે તે ઉધ્ધવ સ્વામિએ ॥ જેમ ધર્યો દ્વિજકૂળ દેહ ॥
મુક્તાનંદ કહે કહું કથા ॥ સંક્ષેપથી કરી તેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૩૧ ॥
અવધપૂરિમાં શુભ ગુણ ધામજી ॥ સરવરિયા દ્વિજ અજય છે
નામજી ॥ કસ્યપ ગોત્ર તે દ્વિજનું જેહજી ॥ આશ્વલાયન શાખા
શુભ તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ અધિક ॥ શુભ મતિ વિપ્ર તે ॥ રૂગવેદિ
સ્વધર્મ નિષ્ટ ॥ કમલ નયન શ્રી કૃષ્ણને ॥ જાણે તે દૃઢ નીજ ઇષ્ટ
॥ ૨ ॥ પુન્ય મતિવાળા સદા ॥ વિધા વિનય યુક્ત સોય ॥ ઇંદ્રિજીત ને
સત્યવાદી ॥ એ સમ અવર ન કોય ॥ ૩ ॥ તે બ્રાહ્મણની સૂમતિ ના
મે ॥ નારિ વિષે ગંભીર ॥ દુર્વાશાના શ્રાપથી ॥ પ્રગટયા તે ઉદ્ધવધી
ર ॥ ૪ ॥ સંવત સત્તર પંચાણુવે ॥ રૂતુ વર્ષા શ્રાવણ માશ ॥ કૃષ્ણ પ
ક્ષની અષ્ટમિ ॥ થયા ઉધ્ધવ પ્રાત પ્રકાશ ॥ ૫ ॥ વેદે કહ્યા જે વિપ્રને ॥
જાત કર્માદિક સંસ્કાર ॥ મુક્તાનંદ કહે અનુક્રમે ॥ તેને પામ્યા પરમ

ઉદાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૩૨ ॥ રાગ મલાર ॥ એમ એ દ્વિજ કૂળ પ્રગટયા ॥ ઉદ્ધવ અવિકારી ॥ સમયથી એ ઉપવિતને ॥ પામ્યા સુવિ ચારી ॥ એ ॥ ૧ ॥ તે ઉદ્ધવને પૂર્વનો ॥ અભ્યાશ છે ભારી ॥ બાળ પણામાંથી થયા ॥ અતિ પ્રિય ગીરધારી ॥ એ ॥ ૨ ॥ ધર્મને જ્ઞાન વૈ રાગ્ય જે ॥ અતિશે અધહારી ॥ તે સોતી હરિભક્તિની ॥ ચડી પ્રેમ ખુમારી ॥ એ ॥ ૩ ॥ અતિ વૈરાગ્યના વેગથી ॥ નીજ ઘર તજી દીધું ॥ રહી વરણીના ધર્મમાં ॥ મન વશ કરી લીધું ॥ એ ॥ ૪ ॥ શ્રી રામા નુંજ સ્વામિથી ॥ દિક્ષાને પામ્યા ॥ નિર્ખિ પ્રગટ શ્રી કૃષ્ણને ॥ સં- શય સર્વે વામ્યા ॥ એ ॥ ૫ ॥ તીરથ સર્વેમાં ફર્યા ॥ કર્યા જન નિષ્કા- મિ ॥ મુક્ત કહે વિખ્યાત છે ॥ રામાનંદ સ્વામી ॥ એ ॥ ૬ ॥ પદ ॥ ૮ ॥ ધર્મ સહિત મહા મંગળ રૂપજી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ સૂખકારી અનૂપજી ॥ તેનો સઉને કરે ઉપદેશજી ॥ નીજ ઉરમાં સ્વાર્થ નહીં લેશજી ॥ ૧ ॥ ॥ ઢાળ ॥ સ્વાર્થ લેશ ન ઊર વિષે ॥ એવા ઉદ્ધવ સ્વામિ જેહ ॥ ભક્તિ મગ ઉપદેશમાં ॥ થયા મુખ્ય અતિશે તેહ ॥ ૨ ॥ તે ઉદ્ધવ ભૂમિ વિષે ॥ સઉ જીવનાં હીત કાજ ॥ ફરતા ફરતા આવિયા ॥ જ્યાં પ્રાગ તીર્થ રાજ ॥ ૩ ॥ ત્યાં એ ઉદ્ધવ સ્વામિને ॥ થયો ધર્મ સંગ મે લાપ ॥ કહી ધર્મને શુભ હરિ કથા ॥ સૂણતાં ટળે સંતાપ ॥ ૪ ॥ સ્વા મિ કેરાં વચનથી ॥ થયાં ધર્મ ભક્તિ શાંત ॥ જ્યાં અસૂર કોઈ આવે નહીં ॥ ત્યાં રહ્યાં સ્થળ એકાંત ॥ ૫ ॥ તેજ નિશા તે સ્વામિને ॥ સં ગ રહ્યા વૃષ ધીર ॥ મુક્તાનંદ કહે ચરણ સેવા ॥ કીધી ગુણ ગંભી ર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૩૩ ॥ ચરણની સેવા કરતા સુહાઈજી ॥ નીશીમાં સ્વપ્ન થયું સૂખદાઈજી ॥ સ્વપ્નમાં દીઠું તેજ વિશાળજી ॥ તે મધ્ય નિર્ખ્યા મદનગોપાળજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ તેજ વિષે શ્રીકૃષ્ણને ॥ નિ ર્ખ્યા તે પ્રગટ સ્વરૂપ ॥ ત્યારે તે ઉદ્ધવ સ્વામિનો ॥ જાણ્યો પ્રતાપ અનૂપ ॥ ૨ ॥ ઉદ્ધવને એમ જાણિયા ॥ સદગુરૂ સમર્થ એહ ॥ ધર્મ

ભક્તિ શિષ્ય થાવા ॥ ઈચ્છયાં તજી સંદેહ ॥ ૩ ॥ તે ઉદ્ધવસ્વામિથ કી ॥ વૈષ્ણવી દિક્ષા જેહ ॥ તેને ધર્મ ભક્તિ પામિયાં પ્રભુ સંગ પ્રબળ સ્નેહ ॥૪॥ અષ્ટાક્ષર મહા મંત્રનો ॥ કર્યો સ્વામિએ ઉપદેશ ॥ કહ્યો હૃસ્ય પણ તે મંત્રનો ॥ કાશળ ન રાખી લેશ ॥૫॥ શ્રી ઉદ્ધવ સંપ્રદાયના ॥ અહિંસાદિ બહુ યમ નેમ ॥ કહે મુક્ત તે ઉપદેશ પામ્યા ॥ જેથી રહે નિત ક્ષેમ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૩૪ ॥ શ્રી ઉદ્ધવ સંપ્રદાયની રીતજી ॥ ભક્તિ ધર્મને કહી કરી પ્રીતજી ॥ સ્વધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય સમેતજી ॥ કૃષ્ણભક્તિ કરી પ્રેમ નીકેતજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પ્રેમનીકેત શ્રી કૃષ્ણની ॥ જે અનન્ય ભક્તિ અનૂપ ॥ તેનો કર્યો ઉપદેશ બેઉને ॥ કીધાં શાંત સ્વરૂપ ॥ ૨ ॥ પછે તે બેઉને એમ કહ્યું ॥ તમે શુભ ગુણ ભંડાર ॥ માટે અમારા શિષ્યમાં ॥ અતિ મુખ્ય થાશો ઉદાર ॥૩॥ તમે તમારે ઘેર જાઓ ॥ ભજો શ્રી ભગવાન ॥ પ્રેમ મગન શ્રી કૃષ્ણના ॥ ગુણનું તે કરજો ગાન ॥ ૪ ॥ નીજ આશ્રિતને કૃષ્ણના ॥ શુભ મંત્રનો ઉપદેશ ॥ કરજો તે મારાં વચનથી ॥ ડરશો ન ઊરમાં લેશ ॥ ૫ ॥ ગુરૂ વચન શીરપર ધરી ॥ બેઉ આવ્યાં નીજ ઘેર ॥ મુક્તાનંદ કહે કૃષ્ણભક્તિ ॥ આરંભી ભલી પેર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૩૫ ॥ ત્યાં થયા ધર્મના શિષ્ય અપારજી ॥ વિપ્રાદિક શુભ ગુણ ભંડારજી ॥ શિષ્ય સર્વે લાવી ધન ધાનજી ॥ તે વડે ધર્મનું કર્યું સનમાનજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ધર્મનું સનમાન શિષ્યે ॥ કીધું વિવિધ પ્રકાર ॥ તેણે ધર્મ બહુ શ્રીવંત થયા ॥ એમ જાણે સૌ સંસાર ॥૨॥ ધર્મને ધર્મના આશ્રિત ॥ તે ઉપર બહુ દ્વેષ ॥ મંડયા અસૂર અતિશે પીડવા કરે ॥ ઊરમાં દયા નવ લેશ ॥ ૩ ॥ જેજે ધર્મની જીવિકા ॥પશુ તુરંગ ધન ભંડાર ॥ તેને તુરત હરી લેતા હવા ॥ એવા અશૂરનો ભાર ॥ ૪ ॥ એ રીતે એ ધર્મનું ॥ અપમાન કીધું જેહ ॥ અશૂર રાક્ષસ દૈત્યને ॥ સંભવે કરવું તેહ ॥ ૫ ॥ ત્યારે તે ધર્મ દરિદ્ર

તાનું ॥ પામ્યા કષ્ટ અનંત ॥ મુક્તાનંદ કહે તોએ નિશદિન ॥ ભ
જે શ્રી ભગવંત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૩૬ ॥ રાગ મેવાડો ॥ ધીરજ
દીધીરે ધર્મે ભક્તિનેરે ॥ કહી કહી વિનય સહિત વચન ॥ મહા દુઃખ
દેખીરે રૂદન ન કીજીએરે ॥ જોઇ જોઈરીઝે રિપૂ દુરિજંન ॥ ધી ॥ ૧ ॥
સૂરમુનિ નૃપમાં જે સમર્થ થયારે ॥ તેણે તેણે રિપૂ તણા દુઃખ
જેહ ॥ નીજનીજ નારી સહિત ધીરજ ધરીરે ॥ જેમતેમ ભોગવિયાંરે
છે તેહ ॥ ધી ॥ ૨ ॥ સૂરપતી પાંડવ પાંચ વસિષ્ટજીરે ॥ હરિચંદ રા
જા અધિક ઉદાર ॥ એવા એવા સમર્થ તે નીજ શત્રુથીરે ॥ પરવશ
પામ્યા કષ્ટ અપાર ॥ ધી ॥ ૩ ॥ એવું તે વિચારીને મન ધીરજ ધ
રીરે ॥ નીજ ઉર શોક ન કરવો લેશ ॥ મુક્ત કહે છે રે ધર્મ ભક્તિ
નેરે ॥ એવી રીતે આપ્યો શુભ ઉપદેશ ॥ ધી ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૯ ॥
વળી તે ભક્તિને કહેછે વાતજી ॥ આપણે રિપૂનું દુઃખ વિખ્યાતજી ॥
તે દુઃખ નાશ થાય તતકાળજી ॥ એવું સાધન કરીશ વિશાળજી ॥ ૧ ॥
ઢાળ ॥ સાધન મહા દુઃખ નાશનું ॥ કરૂં તારાં સૂખને કાજ ॥
ચિંતા ન કરશો લેશ મનમાં ॥ ભજો તે શ્રી મહારાજ ॥ ૨ ॥ એવી
રીતે કહી ભક્તિને ॥ પછી કીધો ધર્મે વિચાર ॥ મહા શત્રુના ભયને
હણે ॥ એવો શો ઉપાય ઉદાર ॥ ૩ ॥ ત્યારે તે એમ નિશ્ચે કર્યું ॥
હનુંમાન નીજ કૂળદેવ ॥ મહા કષ્ટ શત્રુ વૃંદનાં ॥ તે નાશ કરે તતખે
વ ॥૪॥ એવું તે મન નિશ્ચે કરી ॥ પછે અવધપૂર જઈ શોય ॥ હ-
નુંમાનનો જપ આદર્યો ॥ જેમ રિપૂ ન જાણે કોય ॥ ૫ ॥ નિત પ્ર
ત્યે હનુંમાનને ॥ પૂજે તે કરી બહુ પ્યાર ॥ મુક્તાનંદ કહે મંત્ર તેહ
નો ॥ જપે નિત એકતાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૩૭॥ જપને અંતે બેઉ
કર જોડીજી ॥ એક પગભેર ઊભે અંગ મોડીજી ॥ એમ રહીને કરે સ્તવન
ઉદારજી ॥ ફૂળ દળ કંદ તણો નિત્ય આહારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ફૂળ
દળ કંદનું અસન ક્યારે ક્યારેક શાકજ ખાય ॥ ક્યારેક જળ માત્રે ક

રી ॥ રહે શાંત વિકળ ન થાય ॥ ૨ ॥ એમ નિતજપ તપ કરે ॥ ભક્તિએ શોતા ધર્મ ॥ ભજે પ્રેમથી હનુંમાનને ॥ જાણીને મોટા મર્મ ॥ ૩ ॥ ધર્મને પ્રેમે કરી ॥ અતિ રીઝિયા હનુંમાન ॥ બે માશ અંતે સ્વપ્નમાં ॥ દીધું તે દરશન દાન ॥ ૪ ॥ હવે હું તમપર રીઝિયો ॥ એમ બોલિયા હનુંમત ॥ તમારાં દુઃખ માત્રનો ॥ આવ્યો તે જાણો અંત ॥ ૫ ॥ તમે શ્રી વૃંદાવન પ્રત્યે ॥ જાઓ મારે ઉપદેશ ॥ મુક્તાનંદ હનુંમતે કહ્યું ॥ તમને ન દુઃખ રહે લેશ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૩૮ ॥ વૃંદાવનમાં ગએ મતિ ધીરજી ॥ મરીચ્યાદિક મુનિ ગુણ ગંભીરજી ॥ તેનો સમાગમ પામશો તાતજી ॥ પૂર્વ મિત્ર મળશે શાક્ષાતજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ શાક્ષાત મળશે રૂષી સર્વે ॥ તેજ તમારા મિત્ર ॥ તેને મળી સૂખ પામશો ॥ તરશો તે કષ્ટ વિચિત્ર ॥ ૨ ॥ એવાં વચન કહી ધર્મને ॥ પછે પવન સૂત હનુંમાન ॥ નીજ ભકતપર કરૂણા કરી ॥ પામ્યા તે અંતરધ્યાન ॥ ૩ ॥ ધર્મદેવે જાગીને ॥ નીજ સ્વપ્નનું વૃત્તાંત ॥ અધિક સત કરી માનિયું ॥ તેણે થયા તે ઊરમાં શાંત ॥૪॥ પછે તે ધર્મે વૃત્તની ॥ કરી સમાપ્તિ તતકાળ ॥ વેગથી નીજ પુત્રને પણ ॥ મોકલ્યો મોસાળ ॥ ૫ ॥ દોળોચ્છવપર ધર્મ ભક્તિ ॥ વૃંદાવન ગયા તેહ ॥ મુક્ત કહે વૃજવાસીને ॥ અતિશેજ ગમિયા તેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૩૯ ॥ દુર્વાશાના શ્રાપથી સર્વજી ॥ ભૂમિ વિષે ઉપજ્યા તજી ગર્વજી ॥ એવા તે રૂષીના વૃંદ અપારજી ॥ ધર્મને ભેટયા કરી બહુ પ્યારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પ્રેમે કરી સઉ ધર્મને ॥ ભેટ્યા તે પરમ સુજાણ ॥ લક્ષણે કરી પરસ્પર ॥ સૌની પડી ઓળખાણ ॥ ૨ ॥ શ્રીહરિની ઇચ્છા થકી ॥ થયું ॥ પૂર્વ ભવનું જ્ઞાન ॥ માટે સૂખ દુઃખને વિષે ॥ સૌ થયાં એક સમાન ॥ ૩ ॥ પોતાને બહુ અશ્રૂરથી ॥ થયુ જે જે કષ્ટ કરાળ ॥ એજ પરસ્પર મહા મુનિ ॥ કેહેતા હવા તતકાળ ॥ ૪ ॥

ધર્મ ભક્તિ રૂપી મળી ॥ મહા કષ્ટ ટળવા કાજ ॥ વિષ્નુ જાગ આદિ યેં ॥ શ્રી કૃષ્ણુ સેવા તેજ ॥ ૫ ॥ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણની ॥ ઉપાસના દૃઢ જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે પ્રેમશૂ ॥ કરતા હવા સૌ તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૪૦ ॥ રાગ વસંત** ॥ ધર્મ ભક્તિ રૂપી વૃંદ મળીને ॥ કરે છે ઉપાસના ભારી ॥ દૃઢ મન જાપ જપે શ્રી હરિનો ॥ જેમ રીઝે ગીરધારી ॥ધ॥૧॥ તે મધ્યે ધર્મ શ્રી કૃષ્ણુનો સુંદર ॥ અષ્ટાક્ષરનો મંત્ર ॥ તેનું પુરશ્ચરણુ અતિ પ્રીતે ॥ આરંભ્યું સ્વતંત્ર ॥ ધ ॥ ૨ ॥ પંચાધ્યા રાસનો ભક્તિ ॥ પાઠ કરે મૂદ આણી ॥ શ્રી વૃજચંદ વિષે મન રાખી ॥ બેઠાછે પરમ સયાણી ॥ ધ ॥ ૩ ॥ શ્રીમદ્ ભાગવત ભગ્વદ્ ગિતા ॥ શાસ્ત્ર શ્રી હરિનું રૂપ ॥ એ આદિ શ્રી કૃષ્ણુનો મહિમા ॥ શુચક ગ્રંથ અનૂપ ॥ ધ ॥ ૪ ॥ પુરશ્ચરણુ એ ગ્રંથ સર્વેનું ॥ આરંભ્યું મૂદ પામી ॥ મુક્ત કહે મુનિ તેજ કરે છે ॥ જેમ રીઝે બહુનામિ ॥ ૫ ॥ **પદ** ॥ ૧૦ ॥ એમ આરાધન કરતા ક્ષેમજી ॥ ધર્માદિકને વાધ્યો પ્રેમજી ॥ તેને તે રીઝયા શ્રી ભગવાનજી ॥ ભક્ત કલ્પતરૂ તેજ નિધાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ તેજ નિધાન શ્રી કૃષ્ણુજી ॥ મહા સુંદરતાનું ધામ ॥ શોભા અલોકિક શ્યામની ॥ જોઈ લાજે કોટીક કામ ॥ ૨ ॥ વૈશાક શુદી એકાદશી ॥ મોહની જેનું નામ ॥ તે દી પ્રગટ દર્શન આપિયું ॥ શોભા નિધી ઘનશ્યામ ॥ ૩ ॥ પ્રથમ સૌએ બ્રાહ્મ મુહુરતે ॥ કોટિક ભાનું સમાન ॥ તેજનો મહા પૂજ્ય દીઠો ॥ સૂખદ શાંતિ નિધાન ॥ ૪ ॥ તેજ મધ્યે શ્રી કૃષ્ણુના ॥ દરશન થયાં તતકાલ ॥ ધર્માદિક મુનિ વૃંદને ॥ આનંદ વાધ્યો વિશાલ ॥૫॥ ધર્માદિક મહા મુંનિવરે ॥ નિર્ખ્યા શ્રી કૃષ્ણુ અનૂપ ॥ મુક્તાનંદ કહે તેજ પ્રભુનું ॥ સંક્ષેપે કરી કહુ રૂપ ॥૬॥ **કડવાં** ॥ ૪૧ ॥ નવ નીર દસમ સુંદર શ્યામજી ॥ કોટિક મદન મદહર સૂખધામજી ॥ પિતાંબર ધર શ્રી વૃજચંદજી ॥ મોર મુગટ શીર અધિક સ્વચ્છંદજી

॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ અતિ સ્વછંદ શ્રી કૃષ્ણજી ॥ નિત વય કીશોર કૃપા
ળ ॥ દ્વિ ભૂજ મુરલી વજાડતાં ॥ અતિ શોભે રૂપ રસાળ ॥ ૨ ॥ દિ
વ્ય આભૂષણ અંગમાં ॥ ધાર્યા છે વિવિધ પ્રકાર ॥ કંઠમાં કૌસ્તુભ મ
ણી ॥ ઊર પુષ્પના બહુ હાર ॥ ૩ ॥ ભાળ તિલક કેશર તણું ॥ તે
ની શોભા કહી નવ જાય ॥ વદન પૂરણ ચંદ્ર જેવું ॥ જોતાં દગ લ
લચાય ॥ ૪ ॥ અરૂણ કમળની પાંખડી ॥ સરખાં છે નેત્ર વિશાળ ॥
આજાનું ભૂજ નીજ ભક્ત કેરા ॥ ભય હરે તતકાળ ॥ ૫ ॥ સામુદ્રિ
કમાં જે કહ્યાં ॥ શુભ ચિન્હ સૂખદ અભંગ ॥ મુક્ત કહે તે યુક્ત
છે ॥ શ્રી કૃષ્ણ કેરાં અંગ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૪૨ ॥ ગોપિયું રાધા
આદિ અનંતજી ॥ તેનાં મંડળ મધ્ય ભગવંતજી ॥ અખંડ રાસ ર
મતા ઘનસ્યામજી ॥ અધિક બિરાજે શોભા ધામજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥
શોભા ધામ શ્રી કૃષ્ણને ॥ જોઇ ધર્માદિક મુનિ વૃંદ ॥ અષ્ટે અંગે
પ્રણામ કીધાં ॥ પામ્યા અતિઆનંદ ॥ ૨ ॥ વેદ મંત્ર ઉચ્ચારીને ॥
કર્યું સ્તવન પ્રેમ સમેત ॥ નીજ દાસનાં દુઃખ ટાળવા ॥ રીઝિયા કૃપા
નીકેત ॥ ૩ ॥ પછે તે શ્રી હરિ ધર્મને ॥ કેહેતા હવા એમ વાત ॥
હવે હું તમપર રીઝિયો ॥ વર આપવા વિખ્યાત ॥ ૪ ॥ મનવાંચ્છિત
વર મૂ થકી ॥ તમે માંગો કરીને વિચાર ॥ તતકાળ હું તેમજ કરૂં ॥
એમ બોલ્યા પરમ ઉદાર ॥ ૫ ॥ પછે ધર્મ શ્રી કૃષ્ણ પ્રત્યે ॥ બોલ
તા હવાં એમ ॥ મુક્તાનંદના પ્રભુ અમારૂં ॥ અશૂરથી કરો ક્ષેમ
॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૪૩ ॥ દારૂણ રૂપ અશૂર જગ જેહજી ॥ અમને
તો અતિશે પીડે તેહજી ॥ માટે તમારે શરણ અમે નાથજી ॥ નીજ
જન જાણીને સાહો હાથજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ હાથ ગ્રહી મહા અ-
શૂરના ॥ દુઃખથી ઉગારો દાશ ॥ એજ અમારી વીનતી ॥ સુણી ઊર
ધરો અવિનાશ ॥ ૨ ॥ દિન થઇ દુઃખ ત્રાસ સોતા ॥ બોલિયા જે
ધર્મ ॥ તે પ્રત્યે શ્રી કૃષ્ણ બોલ્યા ॥ જાણીને સઘળો મર્મ ॥ ૩ ॥

ધર્મ તમે ડરશોજ માં ॥ એ અશૂરનું દુઃખ જેહ ॥ હું કરીશ રક્ષા તે થકી ॥ તેમાં તે નહીં સંદેહ ॥ ૪ ॥ અશૂર સૌને પૂર્વનું ॥ મુજ સંગ વેર પ્રચંડ ॥ મારો પરાભવ થાય એવું ॥ ઈચ્છે તે દુષ્ટ અખંડ ॥ ૫ ॥ તમને મારા જાણીને ॥ આપે છે કષ્ટ અપાર ॥ મુક્તા નંદ શ્રી મુખે કહ્યું ॥ એ અશૂર ભૂનો ભાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ॥ ૪૪ ॥ **રાગ સામેરી** ॥ ધર્મને કેહેછે રે સમૃથ શ્રી હરિરે ॥ અશૂરનો દોષ દેખાડી અપાર ॥ હવે એનો કુંભ ભરાણો છે પાપ નોરે ॥ માટે એનો થાશે તે સઘ સંધાર ॥ ધ ॥ ૧ ॥ પાપ પોતાનાંરે ઢાંકે છે દંભે કરીને ॥ બક સમ ધરીરે ॥ બેશે ધ્યાન એવા એવા અશૂર ॥ સિધ્ધ સમ થઈ ફરેરે ॥ તેનું તેનું હુંજ હરીશ અભિમાન ॥ ધ ॥ ૨ ॥ અધમય અશૂરને હણુવા કારણેરે ॥ મુજ વિના સમર્થ અવર ન કોય અવશ્ય કર્યાનુંરે કારજ જે આવિયુંરે ॥ લીધું મેં મનમાં વિચારી સોય ॥ ધ ॥ ૩ ॥ બદ્રિવનમાંરે પ્રથમ તમો સર્વેને રે ॥ થયો રૂષી દુર્વાશાનો શ્રાપ ॥ તે તમ ભેળારે હું પણ આવિયોરે ॥ એમ તમે જાણો મનમાં આપ ॥ ધ ॥ ૪ ॥ માટે હું તમારોરે સુત થઈને પછેરે અશૂરના વંશનો કરીશ વિનાશ ॥ મોહ પમાડીરે દૈતને મારતાંરે ॥ મુજને તે લેશ ન થાય પ્રયાસ ॥ ૫ ॥ તમને મુકાવીશ મુનિના શ્રાપથીરે ॥ થઇશ હું ભૂમિ વિષે વિખ્યાત ॥ ધર્મ એકાંતિક પામ્યો છે ક્ષિણતારે ॥ સ્થાપીશ હું તેને પણ શાક્ષાત ॥ ધ ॥ ૬ ॥ એવી રીતે વચન કહીને શ્રી હરિરે ॥ પછે પ્રભુ થઇ ગયા અંતરધ્યાન ॥ મુકત કેહે છેરે એવા એ શ્રી કૃષ્ણ જીરે ॥ નીજ જન રંજન શ્રી ભગવાન ॥ ધ ॥ ૭ ॥ પદ ॥ ૧૧ ॥ ધર્મને ઊર થયો હર્ષ વિશાળજી વૃત્તની સમાપ્તિ કરી તતકાળજી ॥ બ્રાહ્મણ સાધૂ જમાડી અનંતજી ॥ પોતે પારણાં કર્યા બુદ્ધિવંતજી

॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પારણું કરીને પછે ॥ સઉ રૂષીને ધર્મ ઉદાર ॥ મળી પરસ્પર પ્રેમસૂ ॥ ચાલ્યા તે ગુણ ભંડાર ॥ ૨ ॥ રૂષી તે નીજ નીજ સ્થાનકે ॥ જાતા હવા લખી મર્મ ॥ સર્વે મનોરથ પામિયા ॥ એવાં છે ભક્તિ ધર્મ ॥ ૩ ॥ તે બેઉ પણ નીજ ભૂવન જાવા ॥ ત્યાર થયાં તતકાળ ॥ વૃંદાવનથી નીસર્યા ॥ સંગે ન કોય વૃદ્ધ બાળ ॥ ૪ ॥ તે મારગમાં ચાલતા ॥ આવ્યું નૈમિષા રણ્ય ઘોર ॥ સિંહ વ્યાઘ્ર ને અશૂરનું ॥ વન મધ્ય અતિશે જોર ॥ ૫ ॥ મારગમાં સામા મળ્યા ॥ મહા અશૂર અતિ વિક્રાળ ॥ મુક્ત કહે ભય થકી ત્યાગ્યો ॥ તે મારગ તતકાળ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૫ ॥ રાજ માર્ગ એમ ત્યાગ્યો તે ઉજી ॥ આડે વગડે ચાલ્યા બેઊજી ॥ એમ વનમાં ભમે ભક્તિ ધર્મ જી ॥ માર્ગનો ક્યાંઈ ન જડયો મર્મજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ મર્મ નહીં મારગ તણો ॥ તેમ નાવ્યું કોઇ ગામ ॥ રવિ પણ થયા અસ્ત ત્યારે ॥ રાત પડી દુઃખ ધામ ॥ ૨ ॥ ભૂખ તરશનાં કષ્ટથી ॥ બેઉ પીડાણાં છે અપાર ॥ અંધારૂં અતિશે થયું ॥ માટે બેઠાં કરીને વિચાર ॥ ૩ ॥ તેજ સમે એક તપસ્વિને ॥ દીઠો વન મોઝાર ॥ મેઘ સરખો શ્યામ છે ॥ દ્રગ રાતાં જેમ અંગાર ॥ ૪ ॥ જટાધારી બ્રહ્મચારી ॥ અતિ ભયંકર દેહ ॥ તાલ પડી છે શીર વિષે ॥ એવો તપસ્વિ તેહ ॥ ૫ ॥ તેને જોઇને ધર્મદેવે ॥ માન્યા સિદ્ધ ઉદાર ॥ મુક્ત કહે કરજોડીને ॥ કર્યું વંદન વારમવાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૬ ॥ પછે તે ધર્મ પ્રત્યે તતકાળજી ॥ બોલ્યો તપસ્વિ અતિ વિક્રાળજી ॥ નારિ સહિત તું કોણ છે તાતજી ॥ નિશી મધ્ય વનમાં સ્થિર શાક્ષાતજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ રાતમાં મહા વન વિષે ॥ કેમ ભમે છે તજી ગ્રહી રીત ॥ તે પ્રત્યે હવે ધર્મ બોલ્યા ॥ સાંભળો કરી પ્રીત ॥ ૨ ॥ સરવિયા બ્રાહ્મણ હમે ॥ મારો કૌશલ દેશ નિવાસ ॥ ધર્મ એવું નામ મારૂં ॥ અંતર દ્રઢ રિપુત્રાસ ॥ ૩ ॥ દુઃખ ઘણું દારિદ્રતાનું ॥ તે કષ્ટ ટાળવા કા-

જ ॥ ઘર તજીને વૃંદાવનમાં ॥ ગયો હું મુનિ રાજ ॥ ૪ ॥ તિહાં જ પાત્મક વિશણું ફેરો ॥ જાગ કરી તતકાલ ॥ આરાધ્યા શ્રી કૃષ્ણને ॥ પછે રીઝયા દિનદયાળ ॥ ૫ ॥ મનવાંચ્છિત શ્રી કૃષ્ણથી ॥ હું પામિયો વર જેહ ॥ મુક્તાનંદ ધર્મે કહ્યું ॥ અતિ આનંદકારી તેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૪૭ ॥ રાજી થકો ઘેર જાઉ છું જેહજી ॥ વન મધ્ય મારગ ભૂલ્યો તેહજી ॥ તમને દેખંતા રૂષી રાયજી ॥ મગન થયો છું કરજો સહાયજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ કરો સહાય તે માહેરી ॥ જાણી શ્રી હરિનો દાસ ॥ મારે મન શ્રી કૃષ્ણ કેરાં ॥ વચનનો વિશ્વાસ ॥ ૨ ॥ એવી રીતે શ્રી કૃષ્ણનું ॥ સૂણતાં તે નામ અનૂપ ॥ અતિ ક્રોધ ઉપન્યો ઉર વિષે ॥ થયો વર્ણી રૂદ્ર સ્વરૂપ ॥ ૩ ॥ આતૂર થઈને ધર્મ પ્રત્યે ॥ બોલ્યો તપસ્વિ એહ ॥ તમે જે વર પામ્યા કૃષ્ણથી ॥ હવે કહો મુજને તેહ ॥ ૪ ॥ તે પ્રત્યે હવે ધર્મ બોલ્યા ॥ સાંભળો મુનિ વાત ॥ મુને રાજી થઈ પોતે મળ્યા ॥ શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુ સાક્ષાત ॥ ૫ ॥ પછે મેં તે પ્રભુ આગળે ॥ કહ્યું મારૂં કષ્ટ વિશાળ ॥ મુક્તાનંદનો નાથ મુજ સંગ ॥ બોલ્યા જન પ્રતિપાળ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૪૮ ॥ રાગ સિંધુ ॥ અતિ કરૂણા કરી કૃષ્ણજી બોલિયા ॥ સાંભળો ધર્મ કહું સત્ય વાણી ॥ તમને જે ભૂમિપર કષ્ટ દેનાર તે ॥ અશૂર સર્વ થાશે ધૂળધાણી ॥ અ ॥ ૧ ॥ કળી તણો પ્રગટ અવતાર જે સૂયોધન ॥ તેહની ભીર કરનાર ભારી ॥ પૂર્વે અશૂર તે યુદ્ધમાં આવિયા ॥ દુષ્ટ કૌરવ તણો પક્ષ ધારી ॥ અ ॥ ૨ ॥ ભારત યુદ્ધમાં ભીમ અરજૂન કને ॥ મરાવ્યા મેંજ કેટલાંક પાપી ॥ કંઇકને મેં ને બળરામે સંધારિયાં ॥ મારીને કંઇકને મુક્તિ આપી ॥ અ ॥ ૩ ॥ તેમાં જે અશૂર અતિ વૈરભાવે કરી ॥ માહેરો પ્રગટ સંબંધ પામ્યા ॥ દર્શ પર્શાદિકે મુક્તિને પામિયાં ॥ જન્મ મૃત્યુ તણાં કષ્ટ વામ્યાં ॥ અ ॥ ૪ ॥ કંઇક તો

વિષય સૂખમાંજ લોભાઇને ॥ મુજ સંગ વૈરવિ દ્વેષ કીધાં ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે તેમણે ॥ હમણાંજ ભૂમિપર જન્મ લીધા ॥ ૬ ॥ ૫ ॥ પદ ॥ ૧૨ ॥ મૂર્ત્તિમાન એવા તમે ધર્મજી ॥ તેનો તે અશૂરે જાંણ્યો મર્મજી ॥ તમને તે જાણીને મારૂં રૂપજી ॥ અતિશે દુઃખ દે છે ખલ ભૂપજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ખલ તણા ભૂપાળ છે ॥ એ અશૂરે ભૂમિ ભાર ॥ બીજા અમારા સંત જનને ॥ આપે કષ્ટ અપાર ॥ ૨ ॥ વૈર લેવાને માયરૂં ॥ ઇચ્છે તે અશૂર ગમાર ॥ તમથી પ્રગટ થઇ તેહનો ॥ હું કરીશ સઘ સંધાર ॥ ૩ ॥ એમ વર દઈ શ્રી હરિ ॥ પછે પામ્યા તે અંતરધ્યાન ॥ હવે હું આંઇ આવિયો ॥ તમે દીધું દરશન દાન ॥ ૪ ॥ એવી રીતે શ્રી કૃષ્ણનો ॥ વર્ણવ્યો પ્રબળ પ્રતાપ ॥ પૌતાનો પક્ષિ અશૂરનો ॥ કીધો અધિક ઉથાપ ॥ ૫ ॥ એવાં વચન સૂણી ધર્મનાં ॥ ઊર ઉઠી ક્રોધની ઝાળ ॥ મુકતાનંદ કહે તે તપસ્વિ ॥ થયો અતિ વિક્રાળ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૪૯ ॥ ક્રોધે નયન રકત કરી ભાળેજી ॥ જાણીએ ધર્મને હમણાં બાળેજી ॥ એવો તપસ્વિ કૂળ અંગારજી ॥ દાંતે કરી ડંસ્યો અધર આપારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ દાંતે દાબી અધરને ॥ બોલિયો દારૂણ રૂપ ॥ વિપ્ર વર શ્રી કૃષ્ણ તારા ॥ થાશે પુત્ર અનૂપ ॥ ૨ ॥ કૃષ્ણના ગુણ દોષને ॥ હું જાણું યથાર્થ જેમ ॥ મુજ વિના ભૂમિ વિષે ॥ બીજો ન જાણે તેમ ॥ ૩ ॥ હમને પ્રાણ સમાન વ્હાલો ॥ દુર્યોધન ભૂપાળ ॥ તેનુંજ ભૂંડું કરણહારો ॥ કૃષ્ણ કપટનું જાળ ॥ ૪ ॥ પારથ કેરો સારથી ॥ એવો જે કૃષ્ણ કઠોર ॥ મુને પણ મહા કષ્ટ દીધું ॥ પાંડુસૂતને જોર ॥ ૫ ॥ દુર્યોધનનો સખા હું છું ॥ રાજગુરૂ બુદ્ધિવાન ॥ મુક્તાનંદને નાથે મારૂં ॥ કીધું અતિ અપમાન ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૦ ॥ વળી તે તપસ્વિ કહે છે વાતજી ॥ સાંભળ બ્રાહ્મણ કહું શાક્ષાતજી ॥ દ્રોણાચાર્ય તણો સૂત જે

હજી ॥ પ્રગટ હું કૃષ્ણ તણો રિપૂ તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ શત્રુ પ્રગટ શ્રી કૃષ્ણનો ॥ માટે મારા મિત્ર અપાર ॥ અસુર સૌનું રૂડું કરવા ॥ કરૂછું ઉપકાર ॥ ૨ ॥ પ્રથમનું શ્રી કૃષ્ણ સંગે ॥ વૈર લેવા કાજ ॥ શ્રાપ દઉં છું તુંજને ॥ જેમ રહે દૈત્યનું રાજ ॥ ૩ ॥ વિપ્ર તારા પુત્ર તે ॥ આયુદ્ધ ન ધારો કોય ॥ જો ધારો તે રિપૂ થકી ॥ પામો પરાભવ સોય ॥ ૪ ॥ શસ્ત્રવોણો પુરૂષ તે ॥ નીજ શત્રુ હણવા માંઇ ॥ કેવળ નીજ બુદ્ધિબળે ॥ પ્રવર્ત્યો ન દીઠો કાંઈ ॥ ૫ ॥ એવી રીતે મહા શ્રાપ દઇને ॥ અસ્વસ્થામાં એહ ॥ મુક્તાનંદ કહે ભુત જેવો ॥ થયો અદૃષ્ય તેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૧ ॥ શ્રાપની ચિંતા વાધી અપારજી ॥ ભક્તિ ધર્મ કરે અધિક વિચારજી ॥ અતિશે ખેદ ને પામે તેઉજી ॥ બોલ્યા પરસ્પર વાણી બેઉજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ બેઉ પરસ્પર બોલિયાં ॥ થયું સિદ્ધ આપણું કામ ॥ તે દૈવે વિઘ્ને યુક્ત કીધું ॥ રહ્યો ન ઊર આરામ ॥ ૨ ॥ તે માટે મહા વિઘન કેરા ॥ નાશ કરતા જેહ ॥ વિભૂતી અવતાર હરિના ॥ એવા ગણપતી એહ ॥ ૩ ॥ તે માટે એ ગણપતીનું ॥ વૃત્ત કરશું એમ ॥ વિઘન સર્વે વિનાશ પામે ॥ થાયે અતિશે ક્ષેમ ॥ ૪ ॥ પછે તે ધર્મે ભક્તિ કરે ॥ શોક ટળવા કાજ ॥ જેમ રામ લક્ષમણ જાનકી ॥ વન ગયાં ત્યાગિ રાજ ॥ ૫ ॥ તેને જેમ વનવાસમાં ॥ થયું કષ્ટ અતિ વિખ્યાત ॥ મુક્તાનંદ તે ધર્મદેવે ॥ ભક્તિને કહી વાત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૨ ॥ રાગ માલિગાડો. ॥ રામ કથા કેહેતાં હનુમંતનો ॥ મહિમા અતિશે આવ્યોરે ॥ ધર્મે કહ્યો અધિક વિસ્તારી ॥ ભક્તિને મન ભાવ્યોરે ॥ રામ ॥ ૧ ॥ પછે ઊરમાં એમ સ્મૃતિ આવી ॥ આપણા એ કૂળ દેવરે ॥ રામ દૂત હનુંમાન કષ્ટ સઉ ॥ નાશ કરે તત ખેવરે ॥ રામ ॥ ૨ ॥ મારૂત નંદન રિપૂ મદ ગંજન ॥ હે હનુંમાન

હમારીરે ॥ રક્ષા કરજો રક્ષા કરજો એમ કહ્યું ભક્તિયે પોકારીરે ॥ રામ ॥ ૩ ॥ એજ સમયમાં વિપ્ર રૂપ ધરી ॥ દીધું દરશન દાનરે ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ ભક્તિને ॥ એમ રીઝયા હનુંમાનરે ॥ રામ ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૧૩ ॥ કરૂણા કરી બોલ્યા હનુમાનજી ॥ ભક્તિ ધર્મ સૂણજો એક ધ્યાનજી ॥ તમે સંતાપ તજો તતખેવજી ॥ હુંજ તમારો છઊં કૂળ દેવજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ હુંજ છઊં કૂળ દેવ માટે ॥ મુનેજ પહોંચે લાજ ॥ કરીશ રક્ષા બેઉની ॥ જેમ સીધસે સર્વે કાજ ॥ ૨ ॥ દ્રૌણી ને શ્રાપે કરીને ॥ તમારા સૂત જેહ ॥ શસ્ત્ર નહીં ધારણ કરે ॥ તોયે અધિક સમર્થ એહ ॥ ૩ ॥ પોતાની બુદ્ધિને બળે ॥ આ ત્રિલોકી તત કાળ ॥ જીતવા સમર્થ થશે ॥ એવા તમારા બાળ ॥ ૪ ॥ તમારા કૂળની સદા ॥ હું રક્ષાનો કરનાર ॥ જ્યાં જ્યાં સંકટ આવશે ॥ ત્યાં રહીશ પાશે ત્યાર ॥ ૫ ॥ એમ કહી હનુંમાન ત્યાંથી ॥ થયા તે અંતરધ્યાન ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ ભક્તિ ॥ રીઝયાં પ્રથમ સમાન ॥ કડવાં ॥ ૫૩ ॥ ભક્તિ ધર્મ ઊર હર્ષ અપારજી ॥ ત્યાં થકી ચાલ્યાં કરીને વિચારજી ॥ ગણપતીનાં વૃત્તમાં તતકાળજી ॥ આવી પ્રતિતી અધિક વિશાળજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ આવી પ્રતિતી ઊર વિષે ॥ દેખી પ્રતાપ્ ઉદાર ॥ જેહનું વૃત્ત કર્યા તણો ॥ ધાટ એકજવાર ॥ ૨ ॥ તેજ બળે મહા વિઘ્ન સર્વે ॥ નાશ થયાં તતખેવ ॥ એવા ગણપતિ અધિક મોટા ॥ વિઘ્ન હરતા દેવ ॥ ૩ ॥ એમ કહીને ચાલિયાં ॥ ઊર ધરી શ્રી ઘનશ્યામ ॥ દોઢ માસે ચાલતા ॥ આવ્યા પોતાને ગામ ॥ ૪ ॥ જ્ઞાતિ કુટુંબિ ધર્મનાં ॥ વિંટી વળ્યા જન વૃંદ ॥ દંપતિને દર્શન કરી ॥ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ ૫ ॥ પછે તે પ્રભુના પ્રતાપથી ॥ ધર્મના વૈરી જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે મિત્ર સરખા ॥ થઈને વર તે તેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૪ ॥ ધર્મને દેખી શત્રુ સર્વજી ॥ અતિ

ભગ પામ્યા મૂક્યો ગર્વજી ॥ પછે કૃપાળુ પ્રભુ પરમ સૂજાણુજી ॥ જીવોનાં કરવા કલ્યાણુજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ જીવોનાં કલ્યાણ કરવા ॥ જન્મ લેશે દેવ ॥ એવા થકા તે ધર્મના ॥ ઊરમાં વશ્યા તતખેવ ॥૨॥ તેણે કરી એ ધર્મ અતિશે ॥ થયા તે શોભા ધામ ॥ નીજ તેજે જગ ઢાંકિયો ॥ એવા તે અતિ અભિરામ ॥ ૩ ॥ ધાન્ય ધન્ય વાહન પશુ ॥ સમૃધિ તે વિવિધ પ્રકાર ॥ ધર્મનાં ઘરમાં પ્રથમથી ॥ દોલત વાધી અપાર ॥ ૪ ॥ એવી રીતે એ વિપ્રને ॥ થયો હરિપ્રસાદ અનૂપ ॥ તે માટે એ ધર્મને કેહે છે ॥ હરિપ્રસાદ સ્વરૂપ ॥ ૫ ॥ હરિપ્રસાદ એ નામ લઈ ॥ સૌ બોલાવે સાક્ષાત ॥ મુક્તાનંદ કહે ભૂમિમાં ॥ એ થયા અતિ વિખ્યાત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૫ ॥ દેવ તુલ્ય નીજ કાંતિ જેહજી ॥ તતક્ષણ દોલત વાધી એહજી ॥ તે જોઈ ધર્મે વિચાર્યુ વિશેષજી ॥ આપમાં જાણ્યો હરિ આવેશજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ આપ વિષે શ્રી કૃષ્ણનો આવેશ॥ જાણી ઉદાર ॥ પછી ધર્મદેવે ભક્તિમાં ॥ ધર્યો ગર્ભ જગ આધાર ॥ ૨ ॥ તેણે કરી ભક્તિ થયાં ॥ અતિશેજ શોભા ધામ ॥ કપિલની મા દેવહુતી ॥ તે સમ અતિ અભિરામ ॥૩॥ અનંત કોટી બ્રહ્માંડ જેના ॥ રોમ કૂપ સમાય ॥ તે હરિ ધાર્યા ગર્ભમાં ॥ એ આશ્ચર્ય વાત કહેવાય ॥ ૪ ॥ પૂરણ ચંદ્ર સમાન તનમાં ॥ વાધી કાંતિ વિશાળ ॥ પ્રેમવતિ હરિ ઊદર ધારી ॥ એમ થયા તતકાળ ॥ ૫ ॥ દેવમાતા અદિતી સમ ॥ માન્યા યોગ્ય તે માત ॥ મુક્તાનંદ કહે પ્રેમવતિનાં ॥ પૂજ્ય થયાં વિખ્યાત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૬ ॥ રાગ આસાવરી ॥ ભક્તિને દેખીને અન્ય ભામનિયું ॥ બોલે પરસ્પર વાણી હો ॥ ભૂપર ગર્ભવતિ બહુ દીઠી ॥ આવી તો કોય ન જાણી હો ॥ બ ॥ ૧ ॥ ગર્ભવતિ એવી તેજસ્વિ ॥ દીઠી ન સાંભળી કોય હો ॥ આવાં તો એક દેવકી માતા ॥ સૂણ્યાં છે પુરાણમાં સોય હો ॥ બ ॥૨॥

એમ પરસ્પર અબળા બોલે ॥ જોઇ જોઇ તેજ અનૂપ હો ॥ પ્રેમવતિ-
નાં ઉદર વિષે કોઈ ॥ આવ્યા છે કારણ રૂપ હો ॥ ભ ॥ ૩ ॥ પ્રેમવ-
તિનાં ભાગ્યનો મહિમા ॥ ગાન કરે સૌ નારિ હો ॥ મુક્તાનંદ એ ભ-
ક્તિ માતની ॥ પદરજ શીરપર ધારી હો ॥ ભ ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૧૪ ॥
એવા પ્રતાપિ ભક્તિ માતજી ॥ દશ માસ વિષે શાક્ષાતજી ॥ જન-
મ્યા સૂત શશિ પૂરણ સમાનજી ॥ કરૂણા શાગર શ્રી ભગવાનજી
॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ કરૂણા શાગર શ્રી હરિ ॥ થયા પ્રગટ સુંદર નેણ ॥
સાધૂ જનનાં અંતર માંઇ ॥ વાધ્યું સૂખ દિન રેણ ॥ ૨ ॥ અખિલ
ભૂવનના નાથ પોતે ॥ અવતર્યા અવિનાશ ॥ ધર્મ કેરા સદન માંઇ ॥
થયો અધિક પ્રકાશ ॥ ૩ ॥ પછે એ ભક્તિ પોતા કેરી ॥ સજ્યામાં
સૂખકંદ ॥ જન્મ્યા એવા લાલ જોઇને ॥ પામ્યાં અતિ આનંદ ॥ ૪ ॥
એવી રીતે એ વિપ્રના ॥ સદનમાં સૂખ ધામ ॥ શ્રી પુરૂષોતમ પ્રગ-
ટિયા ॥ શોભાનિધિ ઘનસ્યામ ॥ ૫ ॥ જે અવસર પ્રભુ પ્રગટિયા ॥
મહા આનંદકારી અનૂપ ॥ મુક્તાનંદ કહે તે સમો ॥ વર્ણવું અતિ
સૂખ રૂપ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૭ ॥ સંવત અરાદે સાડત્રિસ્સો જેહજી
॥ સંવત્સર વિરોધ કૃત એહજી ॥ ઉતરાયણના રવિ સૂખ રૂપજી ॥
વસંત રૂતું મધૂ માસ અનૂપજી ॥ ઢાળ ॥ ચૈત્ર માસ ને સૂકલ પક્ષે ॥
તિથી નવમી ઉદાર ॥ પુષ્ય નક્ષત્રને ચંદ્ર વાસર ॥ સદા સૂખ દાતાર
॥ ૨ ॥ વૃશ્ચિક લગ્ને કૌલક કરણે ॥ યોગ સૂકર્મા જેહ ॥ દશ ઘડી
રાત્રિ ગીએ ॥ થયો જન્મ સૂખપ્રદ તેહ ॥ ૩ ॥ ભૂમ વિષે સૌ મનુ-
ષ્યને ॥ થયો મહોત્સવ તતકાળ ॥ સ્વર્ગમાં સઉ દેવને ॥ થયો
ઉત્સવ પરમ વિશાળ ॥ ૪ ॥ ઇંદ્રાદિક સૂર પુષ્પ વૃષ્ટિ ॥ કરે તે
વારમવાર ॥ ગંધર્વ લાગ્યા ગાવવા ॥ ઊરમાં તે પ્રેમ અપાર ॥ ૫ ॥
સૂર વિમાને ગગન છાયું ॥ નાચે સૂર ત્રિય વૃંદ ॥ મુક્તાનંદનો નાથ
પ્રગટ્યા ॥ પામ્યા સૌ આનંદ ॥ કડવાં ॥ ૫૮ ॥ દ્વિજ કૂળ પ્રગ

ટયા શ્રી ઘનસ્યામજી ॥ પુરૂષોત્તમ સર્વ સૂખ ધામજી ॥ આનંદ પા-
મ્યો જોઇને અપારજી ॥ શોભે સુંદર ધર્મ કુમારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥
શોભે શ્રદ્ધ માંહી શ્યામ સુંદર ॥ અધિક તેજ અંબાર ॥ મંગળ દશો
દિશ માંય રાજે ॥ ક્ષિણુ થયો ભૂભાર ॥ ૨ ॥ ત્રિવિધ વાયુ વહે સુંદર ॥
સૌને થયો હુલ્લાસ ॥ ઉડગણુ કેરી જોતી અતિશે ॥ શોભે છે આકા-
શ ॥ ૩ ॥ વળી વારિ સર સરિતા તણાં ॥ સર્વે નિર્મળ થયાં અસંત
॥ નિર્મળ નભની છબિ છાજે ॥ જનમિયા ભગવંત ॥ ૪ ॥ અગ્નિ
હોત્રના અગ્નિ સર્વે ॥ થયા તે જાજ્વળમાન ॥ સંતનાં મન શુદ્ધ
થયાં ॥ અતિશે ઉદય થયું જ્ઞાન ॥ ૫ ॥ અશૂર હતા અવની વિષે ॥
તેનાં મનમાં વાધ્યો ત્રાસ ॥ મુકતાનંદનો નાથ પ્રગટચા ॥ પાળવા-
નીજ દાસ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૯ ॥ દેવ કરે છે દુંદભિ નાદજી ॥
વળી અતિ હર્ખ્યાં હરિપ્રસાદજી ॥ વાજે વાજાં દ્વિજને ઘેરજી ॥ થઇ
રહી છે અતિ લિલા લેહેરજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ થઈ રહી છે લિલા લે-
હેર સુંદર ॥ ગાયે વિનતા મંગળ ગીત ॥ લાલને આશિશ દિએ છે
॥ મૂખ જોઈ વાધી પ્રીત ॥ ૨ ॥ દધિ હરદિ કુંકુમ આદિ ॥ રંગ લઈ
સર્વે નાર ॥ એક એકને છંટકે પરસ્પર ॥ કરે કતોહલ ઉદાર ॥ ૩ ॥
ત્રણુ ભૂવનમાં શબ્દ સુંદર ॥ થયો તે જેજેકાર ॥ ધર્મને મન થયો
આનંદ ॥ નિર્ખિ નીજ કુમાર ॥ ૪ ॥ પુત્રનું મૂખ જોઈ પ્રીતે ॥ મ-
નમાં તે હર્ખ્યાં તાત ॥ અતિ સ્નેહ આસકત થયાં છે ॥ કહી ન જા-
એ વાત ॥ ૫ ॥ એવી રીતે થયો ઉચ્છવ ॥ પ્રગટચા જન પ્રતિપાળ ॥
મુકતાનંદના નાથ જન હીત ॥ બન્યા મનોહર બાળ ॥ ૬ ॥ કડવાં
॥ ૬૦ ॥ રાગ આસાવરી ॥ પોતે પ્રગટ થયા પુરૂષોત્તમ ॥ ધર્મ
ભૂવન સૂખદાઈ હો ॥ ઇંદ્રાદિક સર્વે શૂર આવ્યા ॥ વાજે અધિક
વધાઈ હો ॥ પો ॥ ૧ ॥ નરનારિ મન હર્ષ ન માયે ॥ જય જય વાણી
બોલે હો ॥ જગજીવનનું મૂખડું જોઇને ॥ મતવાલા થઇ ડોલે હો ॥

પો ॥ ૨ ॥ ગાંધ્રવ ગીત મનોહર ગાવે ॥ નર્ત કરે સૂર નારિ હો ॥ સૂર વિમાને અંબાર છાયો ॥ થાય કુતોહલ ભારી હો ॥ પો ॥ ૩ ॥ ફુલ ઝડી અંબારથી લાગી ॥ સર્વે તે થયા હુલ્લાસિ હો ॥ મુક્તાનંદનો નાથ મનોહર ॥ અવતરિયા અવિનાશિ હો ॥ પો ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૧૫ ॥ પુત્ર જન્મ સૂણી રીઝયા ધર્મજી ॥ પ્રેમે કરાવ્યું જાતક્ કર્મજી ॥ તેજ કર્મમાં જન સૌ કોયજી ॥ મગન થયાં જોઈ ઉચ્છવ સોયજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ઉચ્છવમાં વેદોક્ત રીતે ॥ કરી અધિક સનમાન ॥ ધર્મદેવે બ્રાહ્મણોને ॥ આપ્યાં બહુ વિધ દાન ॥ ૨ ॥ જેજે જાચક આવિયા ॥ તેનો આદર કીધો અપાર ॥ દાન જથા વિધી આપિયું ॥ ઉઘાડી ધન ભંડાર ॥ ૩ ॥ પોતાના સૂત રૂપ એવા ॥ પ્રગટ શ્રી ભગવંત ॥ માતપિતાને તેજ સંગે ॥ વાધ્યો પ્રેમ અનંત ॥ ૪ ॥ ચૈત્ર શુદિ એકાદશીની ॥ રાત્રિમાં તતકાળ ॥ બાલમુકુંદને મારવાને ॥ આવ્યા ગ્રહ વિકાળ ॥ ૫ ॥ પૈતરી કોટરા આદિક ॥ બાળકના ગ્રહ જેહ ॥ મુક્ત કહે તીજ દૃષ્ટિએ ॥ બાળી ભગાવ્યા તેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૬૧ ॥ એમ એ દિન દિન આનંદ કંદજી ॥ બાળચંદ્ર સમ વધે સ્વચ્છંદજી ॥ એક સમે માર્કંડ રૂષી નામજી ॥ બ્રહ્મચારી વેષે તપ ધામજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ બ્રહ્મચારી રૂપ મુનિ વર ॥ આવ્યા તે ધર્મને ઘેર ॥ કર્યું બહુ સન્માન તેહનું ॥ પૂજિયા ભલી પેર ॥ ૨ ॥ જાણી તે રૂષીને જ્યો તિસિ ॥ ત્રિકાળ દર્શિ ઉદાર ॥ અતિ પ્રેમે પ્રાર્થના કરી ॥ વૃષદેવે વિવિધ પ્રકાર ॥ ૩ ॥ અમારા આ પુત્ર કેરૂં ॥ નામ કરણુ છે જેહ ॥ તે તમે કરવા યોગ્ય છો ॥ તેમાં તે નહીં સંદેહ ॥ ૪ ॥ ત્યારે તે મુનિ શુભ મુહુર્ત જોઇને ॥ નામ ધરવા કાજ ॥ વિધી સહિત આરંભ કર્યો ॥ લઈ હોમાદિકના સાજ ॥ ૫ ॥ કર્મ સૌ વિધી વત કર્યાં ॥ સર્વજ્ઞ મહા મુનિ ધીર ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ પ્રત્યે ॥ બોલ્યા વચન ગંભીર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૬૨ ॥ હે ધર્મ આ તમારો કુમારૂ

જી ॥ તમારી બેઉની રક્ષા કરનારજી ॥ એના આશ્રિત નર ત્રિય જેહજી ॥ તેની સર્વ આપદા હરશે તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ આપદા હરશે તેમની ॥ કરશે તે સૂખ ઘનસ્યામ ॥ કર્ક રાશિમાં જન્મ એનો ॥ માટે થાશે હરિ એવું નામ ॥ ૨ ॥ અર્થે યુક્ત એ નામવાળો ॥ થાશે તમારો લાલ ॥ આશ્રિત નર ત્રિયવૃંદને ॥ તારશે જન પ્રતિપાળ ॥ ૩ ॥ વળી તમારા પુત્રનો ॥ છે કૃષ્ણ વર્ણ આ તન ॥ આશ્રિત જનના નીજ મૂર્તિમાં ॥ ખેંચી લેશે મન ॥ ૪ ॥ ચૈત્રમાસમાં જન્મ સુંદર ॥ થયો છે સાક્ષાત ॥ માટે કૃષ્ણ એવું નામ એનું ॥ થાશે જગ વિખ્યાત ॥ ૫ ॥ હરિ કૃષ્ણ બેઉનાં નામ નોખા ॥ તમારા સૂતના જાણ ॥ હરિકૃષ્ણ એવી રીતે એકજ ॥ મુકતાનંદ પ્રમાણ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૩ ॥ વળી કહુ ધર્મદેવ સૂખધામજી ॥ તમારા સૂતનું સુંદર નામજી ॥ ચિત્ત- દઈ સાંભળો પરમ સૂધીરજી ॥ સુંદર થાશે ગુણ ગંભીરજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ થાશે ગુણ ગંભીર સુંદર ॥ પાંચ ગુણ સૂખદાન ॥ ત્યાગ જ્ઞાન તપ ધર્મ યોગ કરી ॥ થાશે શિવજી સમાન ॥ ૨ ॥ માટે હું તમને સૂચવું ॥ તમે બેઉ ચતૂર સુજાણ ॥ નિલકંઠ એવું નામ સુંદર ॥ થાશે અતિ પ્રમાણ ॥ ૩ ॥ હે વૃષ એ રીતે કરી ॥ ગુણ કર્મને અનુ- સાર ॥ થાશે તમારા પુત્ર કેરાં ॥ નામ અનંત અપાર ॥ ૪ ॥ એવી રીતે એ નામ કરી ॥ ટાળ્યા સર્વે સંદેહ ॥ બીજા ગુણ એ પુત્રના ॥ કેતા હવા મુનિ તેહ ॥ ૫ ॥ એજ તમારા પુત્ર તે ॥ શ્રીવિશ્નું તુલ્ય સ્વચ્છંદ ॥ મુકતાનંદનો નાથ તમને ॥ દેશે અતિ આનંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૪ ॥ **રાગ કાફી** ॥ માર્કંડ મુનિ નામ ધરીને ॥ મૌન થયા તતકાળરે ॥ સૂતના ગુણ સૂણી ભકિત ધર્મને ॥ આનંદ વાધ્યો વિશાળરે ॥ મા ॥ ૧ ॥ તે ધર્મ તે મુનિવરને આપ્યાં ॥ આભૂષણ વસ્ત્ર અપારરે ॥ મન વાંચ્છિત સઉ સંપત્તિ આપી ॥ એવા તે પરમ ઉદારરે

શ્રી મા ॥ ૨ ॥ તે મુનિવરને વચને કરીને ॥ નીજ સૂતના ગુણ જાણી-
ને ॥ ધર્મ ભક્તિએ મહા મુનિવરને ॥ કેહે છે સુધા સમ વાણીરે
॥ મા ॥ ૩ ॥ હે મુનિવર અમે દાસ તમારા ॥ નિત નિત દરશન
દેજોરે ॥ મુક્તાનંદના નાથને નિર્ખિ ॥ લાવ અલોકિક લેજોરે ॥ મા ॥
૪ ॥ પદ ॥ ૧૬ ॥ એમ કરતાં નીજ સૂતને અનૂપજી ॥ ત્રીજું વર્ષ
થયું સૂખરૂપજી ॥ ત્યારે તે ચૌલ કર્મ સૂખકારીજી ॥ ધર્મે કરાવ્યું
શ્રુતિ અનુસારીજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ શ્રુતિ તણે અનુસાર સર્વે ॥ કીધું
કર્મ ઉદાર ॥ તે દિન મહા ઉત્સવ થયો ॥ સૌ પામ્યા આનંદ અ-
પાર ॥ ૨ ॥ તેજ દિવસે ધર્મદેવે ॥ સાધૂ બ્રાહ્મણ જેહ ॥ પ્રેમ કરી
નીજ ભૂવન તેડી ॥ જમાડયા છે તેહ ॥ ૩ ॥ તે દિવસે ભગવાનને ॥
મારવા દાનવ ઘોર ॥ કૃત્યાનો સૃજનાર આવ્યો ॥ કાલીદત્ત કઠોર ॥૪॥
તિવ્ર નીજ દ્રષ્ટે કરી ॥ મનમોહન બાલમુકુંદ ॥ મોહ પમાડયો દૈત્યને
॥ થયો અશૂર અતિ મતિ મંદ ॥ ૫ ॥ તેણે કરીને અશૂર પાપી ॥
વિવિધ વૃક્ષ મોઝાર ॥ મુક્ત કહે અથડાઇ ચહુ દિશ ॥ નાશ થયો
ભૂભાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૬૫ ॥ એમ અશૂરના વૃંદ અપારજી ॥
કરે છે ઉપદ્રવ વારમવારજી ॥ તે જોઈ ધર્મ વિચાર્યું એમજી ॥ આંઇ
રીયે નહીં આપણું ક્ષેમજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ક્ષેમ નહીં આંઈ આપ-
ણું ॥ એમ વિચારી નીજ ગામ ॥ ત્યાગ કર્યું રિપૂ ત્રાસથી ॥ આવ્યા
અવધપૂર ધામ ॥ ૨ ॥ અવધ્ય મધ્ય અતિ શ્રેષ્ઠ સ્થાનક ॥
રામઘાટને પાસ ॥ બરહટા શાખા નગરમાં ॥ રહ્યા વૃશ કરી વાસ ॥૩॥
અવધ્યમાં સૂત નારિ સોતા ॥ એમ વસ્યા જઈ ધર્મ ॥ ત્રિકાલ સર્જ્યું
સ્નાન આદિક ॥ કરે તે વિધી વત કર્મ ॥ ૪ ॥ સંધ્યાદિક નિત કર્મ
કરતાં ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ જેહ ॥ સર્વ કર્મથી અધિક જાણી ॥ પળ ન
ત્યાગે તેહ ॥ ૫ ॥ એમ ધર્મ શ્રી કૃષ્ણની ॥ ભક્તિ કરે એક તાર ॥

મુક્ત કહે તે જોઈ સૌને ॥ વાધ્યો પ્રભુ સંગ પ્યાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૬ ॥ નીજ પિતુ ભક્તિ કરે એક તાનજી ॥ તે જોઈ બાલરૂપ ભગવાનજી ॥ લઈ શિશુ ખેલ સામગ્રિ સારજી ॥ પૂજે શ્રી કૃષ્ણને પરમ ઉદારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પુજે નિત શ્રી કૃષ્ણને ॥ વળી ધરે છે તેહનું ધ્યાન ॥ બાળક છે તોય સાધૂતા કરી ॥ વર્ત્તે સંત સમાન ॥ ૨ ॥ ત્યાગ્યા આમ્યા વિહાર સર્વે ॥ એવા તે હરિસૂખધામ ॥ તાત સંગે સઉ તિરથમાં ॥ નિત્ય નાય પૂરણ કામ ॥ ૩ ॥ પ્રાત સમે સરજુ વિષે ॥ નિત નિયમ રાખી નાય ॥ પૂરિ મધ્યે સૌ દેવ મંદિરમાં ॥ દર્શને નિત જાય ॥ ૪ ॥ તેજ હરિ નીજ તાત પાસે ॥ વર્ણાશ્રમના ધર્મ ॥ શ્રધાએ કરીને સાંભળ્યાં ॥ જાણ્યો તેહનો મર્મ ॥ ૫ ॥ તેમજ નીજ માતા થકી ॥ વિનતાઉનાં ધર્મ જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે બાળકૃષ્ણે ॥ સાંભળ્યા છે તેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૭ ॥ બાળપણાથી શ્રી ઘનશ્યામજી ॥ દ્રઢ પંડિત થયા શુભ ગુણ ધામજી ॥ બાળક તદૃપિ અધિક બુદ્ધિવંતજી ॥ શુભ ગુણ જોઇ કોય પામે ન અંતજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ શુભ ગુણ જોતાં પાર ન આવે ॥ એવા તે અજ અવિનાશ ॥ તોય અન્ય પાસે ભણે ॥ કરવા તે બુદ્ધિ પ્રકાશ ॥ ૨ ॥ જન્મથી વર્ષ પંચના ॥ જ્યારે થયા જગ આધાર ॥ ત્યારે એ ધર્મથી ભક્તિએ ॥ એક જાયો પુત્ર ઉદાર ॥ ૩ ॥ અધિક શાંત સ્વભાવ સોત્તા ॥ અધિક મન અભિરામ ॥ અનૂજ કૃષ્ણ દિનેશના ॥ તેનું નામ ઈચ્છારામ ॥ ૪ ॥ તેજ વર્ષમાં ધર્મદેવે ॥ શ્રી હરિને શાક્ષાત ॥ ભણાવ્યા સદ્ગ્રંથ સર્વે ॥ વાધ્યો યશ વિખ્યાત ॥ ૫ ॥ અલ્પ કાળમાં ગ્રંથ સર્વે ॥ વાંચી ગયા હરિ જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે લોક સઉને ॥ અધિક આશ્ચર્ય એહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૫૮ ॥ **રાગ સામેરી** અવધ્યપૂરમાં શ્રી પુરૂષોત્તમ ॥ બાળરૂપ ભગવંતરે ॥ તે શ્રી હરિનો સંગ કરે છે ॥ પૂરનાં બાળ અનંતરે ॥ અ ॥ ૧ ॥

તે સૌને પ્રલ્હાદની પેરે ॥ કૃષ્ણની ભક્તિ શિખાવેરે ॥ સૌ બાળક મહા મુનિવર સમ થઈ ॥ પ્રેમ મગન ગુણ ગાવેરે ॥ અ ॥ ૨ ॥ બાળરૂપ શ્રી હરિની ભક્તિ ॥ દેખી કહે સૌ વાતરે ॥ આ પ્રલ્હાદ સરીખો બાળક ॥ થાશે અતિ વિખ્યાતરે ॥ અ ॥ ૩ ॥ એમ અયોધ્યા પૂરમાં ભક્તિ ॥ બાળ વૃદ્ધમાં વ્યાપિરે ॥ મુક્તાનંદના નાથ પ્રગટ થઈ ॥ અશૂર વાસના કાપીરે ॥ અ ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૧૭ ॥ અવધ્યમાં વાસ કરી રહ્યા ધર્મજી ॥ પૂરજન જાણે અલોકિક મર્મજી ॥ ધર્મને શરણ થયાં બહુ લોકજી ॥ તેનાં તે ટાળ્યાં સંશય શોકજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ સંશય શોક નિવારિયાં ॥ કાશળ ન રાખી લેશ ॥ અષ્ટાક્ષર હરિ મંત્રનો ॥ સૌને કર્યો ઉપદેશ ॥ ૨ ॥ અહિંસાદિક ધર્મ સર્વે ॥ સૂણ્યા નીજ ગુરૂ પાસ ॥ તેનો શુભ ઉપદેશ કીધો ॥ ટાળવા ભવત્રાસ ॥ ૩ ॥ ધર્મ કેરા શિષ્ય સર્વે ॥ પાળે ધર્મ વચન ॥ તેહના શ્રી વૃજચંદ સંગે ॥ લાગી રહ્યાં છે મન ॥ ૪ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય સોતી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ જેહ ॥ ધર્મદેવના શિષ્ય સર્વે ॥ કરે નિરંતર તેહ ॥ ૫ ॥ એમ શ્રી રાધા કૃષ્ણની ॥ ભક્તિ કરાવે સોય ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ સરખા ॥ સમૃથ ગુરૂ નહીં કોય ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૬૯ ॥ આપનો આશ્રય કરવા ઈચ્છેજી ॥ સંગ કુસંગની વિક્તિ પ્રીચ્છેજી ॥ તે વિનત્તાઓને ભક્તિ પાસજી ॥ શિષ્ય કરાવે હરવા ત્રાસજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ત્રાસ હરવા ભવ તણો ॥ કરે ભક્તિ શુભ ઉપદેશ ॥ તે સાંભળી ત્રિય માત્રનો ॥ નવ રહે સંશય લેશ ॥ ૨ ॥ માનનિયુના ધર્મ સર્વે ॥ ભક્તિ પાસ ઉદાર ॥ કેહેવાડયા વિસ્તારથી ॥ જેમ પામે ભવ જળ પાર ॥ ૩ ॥ ગર્ભથી વર્ષ આઠમે ॥ શ્રી કૃષ્ણને વૃષદેવ ॥ યથા વિધી ઉપવિત આપ્યું ॥ તેડી દ્વિજ તતખેવ ॥ ૪ ॥ તે દિન મહા ઉત્સવ થયો ॥ જમ્યા હજારો દ્વિજ વૃંદ ॥ વિપ્રને બહુ દાન દીધાં ॥

પામ્યા અત્યાનંદ ॥ ૫ ॥ નૈષ્ટિક બ્રહ્મચારી તણા ॥ ધર્મમાં રહી હરિ સોય ॥ મુક્ત કહે નીજ વૃત્તમાં ॥ કાશલ ન રાખી કોય ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭૦ ॥ વેદાદિકનો દૃઢ અભ્યાસજી ॥ અંગ સહિત કર્યો નિજ પિતુ પાસજી ॥ તેહનો અર્થ અનૂપમ જેહજી ॥ નીજ પિતુ પાસ ભણ્યા હરિ તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ભણ્યા અર્થે એ સર્વેનો ॥ સૂણતાં તે એકજ વાર ॥ હૃસ્ય તેનો જાણિયો ॥ નીજ બુદ્ધિને અનુસાર ॥ ૨ ॥ તાત થકી તે પામિયા ॥ નીજ સંપ્રદાયની રીત ॥ પામ્યા તે દિક્ષા કૃષ્ણની ॥ જેમ વધે પ્રભુ સંગ પ્રીત ॥ ૩ ॥ પામ્યા હરિ નીજ તાતથી ॥ શુભ અષ્ટાક્ષરનો મંત્ર ॥ જેને જપે સૌ ભવતરે ॥ સઘ થાય જીવસ્વતંત્ર ॥ ૪ ॥ શ્રી ઉધ્ધવ સંપ્રદાયના ॥ જે હૃસ્ય અતિ સૂખ્ય રૂપ ॥ તે સર્વે નીજ તાતથી ॥ જાણિયા પરમ અનૂપ ॥ ૫ ॥ પછે તે જેમ ધર્મે કહ્યું ॥ તેવી રીતે આપ ઉદાર ॥ મુક્ત કહે શ્રી કૃષ્ણને ॥ નિત પુજે કરી બહુ પ્યાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭૧ ॥ સેવાસાજ લઈ સૂખકંદજી ॥ સેવે શ્રી કૃષ્ણને સદા સ્વછંદજી ॥ એવી રીતે વર્ત્તતા એહજી ॥ વર્ષ એકાદશના થયા તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ વર્ષ એકાદશથીએ ॥ જનનીને કૃષ્ણદિનેશ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય સોતી ॥ ભક્તિ કરી ઉપદેશ ॥ ૨ ॥ નીજ સ્વરૂપનું જ્ઞાન જે ॥ તે દીધું હરિ કરી પ્યાર ॥ પછે તીરો ભાવને પામિયા ॥ ભક્તિમાત ઉદાર ॥ ૩ ॥ દુર્વાસાના શ્રાપથી ॥ એમ મૂકાવ્યા નીજ માત ॥ નીજ પદ પંકજ પાસ રાખ્યાં ॥ એવા શ્રી હરિ સાક્ષાત ॥ ૪ ॥ ઉર્ધ્વ દેહી ક્રિયા તેની ॥ જેષ્ટ સૂતને પાસ ॥ શાસ્ત્ર વિધિએ ધર્મદેવે ॥ કરાવી છે પ્રકાશ ॥ ૫ ॥ ધર્મ પણ કેટલાક માસે ॥ કીધો નર તન ત્યાગ ॥ મુક્ત કહે મુનિ શ્રાપથી ॥ એમ મુકાણાં બડ ભાગ્ય ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭૨ ॥ રાગ આરૂ ॥ દિવ્ય શરીર ધરી ॥ રહ્યાં બેઉ દિવ્ય શરીર ધરી ॥ ભક્તિ

ધર્મને પ્રાણુથી પ્યારા ॥ બાલ સ્વરૂપ હરિ ॥ ૨ ॥ ૧ ॥ નિત્ય સમિપે રહે શ્રી હરિને ॥ નિર્ખે નયણુ ભરી ॥ ૨ ॥ ૨ ॥ પોતાના સુત કૃષ્ણ પ્રભુને ॥ સેવે છે પ્રેમ કરી ॥ ૨ ॥ ૩ ॥ બ્રહ્માદિક નૃપ સંગે પ્રભુ પદ ને પુજે છે ફરીરે ફરી ॥ ૨ ॥ ૪ ॥ મુક્તાનંદ કહે ત્રિભૂવનમાં ॥ સુજશ રહ્યો પસરી ॥ ૨ ॥ ૫ ॥ પદ ॥ ૧૮ ઉર્વ દેહિક ક્રિયા ધર્મની જેહ-જી ॥ શાસ્ત્ર પ્રમાણે વિધી વત તેહજી ॥ રામપ્રતાપે કીધી સોયજી ॥ તેમાં તો કાશલ્ય ન રહી કોયજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ કાશલ ન રહી કોય વિધ ॥ એમ કીધું કાર્ય ઉદાર ॥ જમાડયા અતિ પ્રેમશું ॥ નીજ ભૂવન વિપ્ર અપાર ॥ ૨ ॥ તે સઉને દક્ષિણા આપી ॥ પુજ્યા પ્રેમ સમેત ॥ ધર્મદેવના પુત્ર સૌને ॥ બ્રાહ્મણ સંગ બહુ હેત ॥ ૩ ॥ પછે તે હરિને કુટુંબિનો ॥ સંગ તજ્યાની આશ ॥ અતિ વૈરાગ્યના વેગ-થી ॥ ઊરમાં તે અધિક ઉદાસ ॥ ૪ ॥ જેષ્ટ બંધૂ આદિ જે ॥ નીજ કુટું-બિના વૃંદ ॥ તે સઉને પૂછ્યા વિના ॥ થયા આપે એક સ્વછંદ ॥ ૫ ॥ નિત્ય સ્નાનનું મિષ લઈને ॥ પ્રાત સમે જગવંદ ॥ મુક્તાનંદ કહે ઉત્તર દિશમાં ॥ ચાલિયા સૂખકંદ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭૩ ॥ એમ શ્રી કૃષ્ણે કર્યો ગ્રહ ત્યાગજી ॥ વન પ્રત્યે ચાલ્યા બડ ભાગજી ॥ પછે શ્રી હરિના સખા અપારજી ॥ દર્શને આવ્યા કરી બહુ પ્યારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ દર્શન કૃષ્ણ દિનેશનાં ॥ કરવાને આવ્યા બાળ ॥ જ્યારે ન ગ્રહ મધ્યે દેખિયા ॥ થયા ઉદાસી તતકાળ ॥ ૨ ॥ સરજું ગંગાને તટે ॥ ખોજે છે બાળક સોય ॥ પૂછે અગણિત મનુષ્યને ॥ પણ ખબર ન દીએ કોય ॥ ૩ ॥ બેઠાનાં સ્થળ તેહનાં ॥ વળી ગયાનાં સ્થળ જેહ ॥ પૂર મધ્યે સૌ બાળ-કો ॥ ખોળે છે જઈ જઈ તેહ ॥ ૪ ॥ અવધપૂરમાં ખોળતા ॥ હાર્યા તે સર્વે કુમાર ॥ જ્યારે ન દીઠા કૃષ્ણને ॥ કરે રૂદન સૌ એક તાર ॥ ૫ ॥ સોકે સહિત કુમાર સર્વે ॥ આવ્યા તે નૃપને દ્વાર ॥

મુક્તાનંદ કહે વિરહ વ્યાકુલ ॥ રૂવે છે કરી પોકાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭૪ ॥ અગ્રજ બંધૂ રામપ્રતાપજી ॥ અતિ ઉદાસી ઊર અતિ સંતાપજી ॥ તે પાસે આવ્યા સૌ બાળજી ॥ વિરહ વિકલ બોલ્યા તતકાળજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ વેગે બાળક બોલિયા ॥ બંધૂ તમારા જેહ ॥ નિલકંઠ ન મળ્યા અમને ॥ ગયા ક્યાંઇક તેહ ॥ ૨ ॥ રામપ્રતાપે પૂર વિષે ॥ ખોળિયા ઘર ઘર માંહી ॥ તોપણ તેહને શ્રી હરિની ॥ ખબર ન જડી ક્યાંઇ ॥ ૩ ॥ અનૂજ ઇચ્છારામ આદિક ॥ કુટુંબિના વૃંદ ॥ તે પણ ખોળી હારિયાં ॥ તોય ન દીઠા સૂખકંદ ॥ ૪ ॥ નયણે જળ ધારા વહે॥ સૌ કરે વિવિધ વિલાપ ॥ તે સૌને જોઈ જેષ્ટ બંધૂ ॥ પામ્યા અતિ સંતાપ ॥ ૫ ॥ દુઃખ તણા સાગર વિષે ॥ પડિયો તે સૌ પરિવાર ॥ મુક્તાનંદ કહે હરિ વિના ॥ એમ પામે કષ્ટ અપાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭૫ ॥ ભ્રાત ભ્રાત એમ કરીને પોકારજી જી ॥ રૂએ છે કુટુંબિ વારમવારજી ॥ જેષ્ટ બંધૂ શ્રી હરિના જેહજી ॥ સૌથી અતિસે તલપે તેહજી॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ સૌથી અધિકવિલાપ કરીને ॥ રૂએ છે મોટા ભ્રાત ॥ અમને તે ત્યાગિ શ્રી હરિ ॥ હવે ક્યાં ગયા શાક્ષાત ॥ ૨ ॥ એહનો નિત્ય ભોજન સમો ॥ વિતી ગયો છે સોય ॥ તિર્થ સર્વે ખોળિયાં ॥ તોય ખબર ન જડી કોય ॥ ૩ ॥ ક્યાં જઇને નિરખું હવે ॥ એનું વદન ચંદ્ર સમાન ॥ ક્યાં જઈ વચનામૃત સૂણું ॥ મુને એજ ઊરમાં ધ્યાન ॥ ૪ ॥ એમ અતિ સ્નેહ કરી ॥ તલપે છે રામપ્રતાપ ॥ સૂખદ બંધૂ વિયોગનો ॥ ઊરમાં તે અતિશે તાપ ॥ ૫ ॥ ચરિત્ર શ્રી ઘનશ્યામનાં ॥ તેને સંભારે એકતાર ॥ મુક્ત કહે દિન રાત્ય ઊરમાં ॥ રેહે છે એજ વિચાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭૬ ॥ રાગ મેવાડો ॥ સર્વે કુટુંબિરે કૃષ્ણ દિનેશનારે ॥ એવી રીતે કરે છે વિવિધ વિલાપ ॥ ઇચ્છારામ આદિરે સર્વે બંધૂને

રે ॥ અંતરમાં વાધ્યો છે વિરહનો તાપ ॥ સ ॥ ૧ ॥ સૌ મળી સોચ્ય કરે શ્રી હરિ તણોરે ॥ અતિ દુ:ખ સેતાં અહોનિશી જાય ॥ થોડાંક નીરમાંરે બહુ મચ્છની પેઠેરે ॥ પલ એક શાંતિ કાંઈ ન થાય ॥ સ ॥ ૨ ॥ સુવાસની આદિરે બંધૂનિ યોષિતારે ॥ અહનિશ કરે છે શોક અપાર ॥ અતિ કષ્ટે કરી દિવસને નિર્ગમેરે ॥ હરિ વિના એમ દુ:ખિ પરિ• વાર ॥ સ ॥ ૩ ॥ પૂરવાસી પણ અતિ દુ:ખિયાં થયાંરે ॥ સુણી હરિ વન ગયાની વાત ॥ મુક્ત કહે છેરે સૌના જે આતમારે ॥ તેજ એ પ્રગટ પ્રભુ શાક્ષાત ॥ સ ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૧૯ ॥ વર્ણિ રૂપ શ્રી કૃષ્ણ ઉદારજી ॥ નિગમન પામે જેહનો પારજી ॥ આચ્છાદન સોતી કોપીન જી ॥ મૃગાજીન બ્રહ્મ સુત્ર નવીનજી ॥ ૧ ॥ મૃગછાલા બ્રહ્મ સુત્રને ॥ ધાર્યા છે કૃષ્ણ દિનેશ ॥ બે કંઠિયું તુળશી તણી ॥ ધારી છે કંઠ પ્રદેશ ॥ ઉર્ધ્વપુંડ્રનું ચિન્હ ભાળે ॥ કુંકુમ ચંદ્ર સમેત ॥ જટા મુંજની મેખલા ॥ ધરી રહ્યા કૃપા નીકેત ॥૩॥ જપમાળા ને કમંડળું ॥ તેને ધાર્યા છે દ્વિજ દેવ ॥ સૂખધામ સાલગ્રામની ॥ પ્રેમે કરે નિત સેવ ॥ ૪ ॥ મહાભારતને શ્રીમદ્ ભાગવત ॥ ધર્મ શાસ્ત્ર ઉદાર ॥ સ્કંદ્ર પુરાણ એ ચારના ॥ પ્રભુ ગ્રહ્યા ચારજ સાર ॥ ૫ ॥ એ સૌની પોથી કરી ॥ પ્રેમે સૂ રાખી પાસ ॥ મુક્ત કહે તે ગ્રંથનો ॥ હરિ રા• ખે નિત અભ્યાસ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭૭ ॥ એવા થકા શ્રીકૃષ્ણ કૃપા• ળજી ॥ સરજ્યું ઉતરીને તતકાળજી ॥ ઉત્તર દિશામાં ગયા અવિનાશજી ॥ બીજું કોય મનુષ્ય નહીં પાશજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ બીજું કોય ન સંગમાં ॥ એમ ચાલ્યા પરમ ઉદાર ॥ નગ્ર ગ્રામને ખેટ ખરવટ ॥ ઉલંઘ્યા છે અપાર ॥ ૨ ॥ એવી રીતે કેટલાક દિન લગ ॥ ચાલતા સૂખધામ ॥ હિમાચળની તળેટીમાં । પોંતા શ્રી ઘનશ્યામ ॥ ૩ ॥ ત્યાં થકી મહા અરણ્ય આવ્યું ॥ અતિ ભયાનક એહ ॥ સિંહ વ્યાઘ્ર વરાહ મહિસેં ॥ વ્યાપિ રહ્યું છે તેહ ॥ ૪ ॥ વન મધ્યે ફરતાં રહે ॥

ગજ જૂથ ગવય અપાર ॥ ૩ ॥ મૃગ કસ્તુરિયા ॥ વન પશુ વિવિધ
પ્રકાર ॥ ૫ ॥ વન વિષે ચરતાં ફરે ॥ બહુ સૂરા ગાયના વૃંદ ॥ મુક્તા
નંદના નાથને ॥ થયું વન જોઈ આનંદ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૭૮ ॥
અમિત ફુલફળનો બહુ ભારજી ॥ તેણે નમ્યા તરૂ વિવિધ પ્રકારજી ॥
વન મધ્ય સર સરિતા સૂખરૂપજી ॥ તે મધ્ય પક્ષિ બોલે અનૂપજી ૧
ઢાળ ॥ ખગ મૃગ સર સરિતા વડે ॥ એ વ્યાપિ રહ્યું છે વન ॥
તેહનું ઉલંઘન કરીને ॥ ચાલ્યા જગજીવન ॥ ૨ ॥ નિર્ભય મન હેમા
ડીમાં ॥ પોતાને આનંદ કંદ ॥ હેમાચળની શોભા જોઇને ॥ પામ્યા
અતિ આનંદ ॥ ૩ ॥ કયાંક શ્યામને શ્વેત કાંઈક ॥ ક્યાંક રાતો વર્ણ ॥
ક્યાંક પિતને હરિત કયાંક ॥ કયાંક ઢાંકયો તર્ણ ॥ ૪ ॥ નાના વર્ણ જુક્ત
ગિરીવર ॥ શોભા કહી નવ જાય ॥ ગેરૂ આદિક ધાતુ સોતો ॥ દેખી દ્ર
ગ લલચાય ॥ ૫ ॥ નિઝરણાના શબ્દ ભેળો ॥ પક્ષિનો રવ જેહ ॥
મુક્તાનંદ કહે ગિરી વિષે ॥ વ્યાપિ રહ્યો છે તેહ ॥ ૬ ॥ કડ
વાં ॥ ૭૯ ॥ તે ગિરી મધ્ય વિચરે ઘનશ્યામજી ॥ તાપ સેવે શતદ
પિ છબિ ધામજી ॥ અતિ કોમળ કરચરણ અનૂપજી ॥ સજલ મેઘ
સમ શ્યામ સ્વરૂપજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ નવ નીર દસમ મૂર્ત્તિ ॥ જોઈ
લાજે કોટીક કામ ॥ બાળક રૂપ અનૂપ તપાસ ॥ અધિક મન અ
ભિરામ ॥ ૨ ॥ ભૂપર પદ પંકજ ધરીને ॥ ચાલેછે સૂખકંદ ॥ શોભે
ચિન્હ તે ચરણમાં ॥ ભજતાં ટળે ભવફંદ ॥ ૩ ॥ પશુ પક્ષિ જે વ
ન તણાં ॥ જોઈ પામે અતિ આનંદ ॥ જ્યાં જઈ બેશે શ્રી હરિ ॥
વીંટી વળે મૃગ વૃંદ ॥ ૪ ॥ નિર્ખિ શ્રી ઘનશ્યામને ॥ એમ પશુ પણ
પ્રેમી થાય ॥ મનુષ્ય પ્રેમી થાય તેનું ॥ શું આશ્ચર્ય કેહેવાય ॥ ૫ ॥
એવા પ્રબળ પ્રતાપને ॥ દેખાડતા જગ વૃંદ ॥ મુક્તાનંદ કહે હીમ
ગિરી મધ્ય ॥ ફરે એક સ્વચ્છંદ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૮૦ ॥ રાગ મ

શ્રમ ॥ હીમગિરી મધ્યે ચાલિયા ॥ શ્રી હરિ બ્રહ્મચારી ॥ પુલ્હાશ્ર-મમાં આવિયા ॥ પ્રભુ ભવ ભય હારી ॥ હી ॥ તે આશ્રમ પાસે વહે ॥ નદિ ગંડકી ભારી ॥ શાલગ્રામે યુક્ત છે ॥ સરિતા સૂખકારી ॥ હી ॥ ૨ ॥ તે આશ્રમમાં વિશ્નુની ॥ મૂર્ત્તિ સૂખદાતા ॥ મુક્ત નાથ નામે સદા ॥ રહે જગ વિખ્યાતા ॥ હી ॥ ૩ ॥ ત્યાં જઇને એક જ પગે ॥ ઉભા અવિનાશી ॥ ઊંચા બેઉ ભૂજ રાખીને ॥ કરે તપ સૂખ રાસી ॥ હી ॥ ૪ ॥ અધિક તપ તિવ્ર આદર્યું ॥ તમ ભાન વિસારી ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ થયા ॥ તાપસ વૃત ધારી ॥ હી ॥ ૫ ॥ પદ ॥૨૦॥ ગાયત્રિ જપથી તતખેવજી ॥ રીઝયા શ્રી હરિ ને સવિતા દેવજી ॥ જે છે હીર્ણમય પ્રભુ વિખ્યાતજી ॥ તે દર્શન દીધું શાક્ષાતજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ શાક્ષાત શંખને ચક્ર ધારી ॥ કરૂણાના ભંડાર॥ વર માંગો એમ શ્રી હરિ પ્રત્યે ॥ બોલ્યા પરમ ઉદાર॥ ૨ ॥ કરજોડી વંદન કરી॥ કહ્યું સૂર્યને ઘનશ્યામ ॥ કામાદિક શત્રુ થકી ॥ રક્ષા કરો સૂખધામ ॥ ૩ ॥ સંભારૂં જે જે સમે ॥ ત્યારેજ આનંદ કંદ ॥ આવું દરશન આપ જો ॥ એ વર માંગ્યો જગ વંદ ॥ ૪ ॥ ત્યારે તે રવિ નારાયણે ॥ હસી કહ્યુ તથાસ્તુ એહ ॥ સંભારો ત્યાં સમિપ રેહેશું ॥ તેમાં નહીં સંદેહ ॥ ૫ ॥ શ્રી સૂર્ય નારાયણ દેવથી॥ એમ પામ્યા હરિ વરદાન ॥ મુક્તાનંદનો નાથ તપસ્વિ ॥ અધિક તેજ નિધાન ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૧ ॥ કંઈક માસ ત્યાં રહ્યા ઘનશ્યામજી ॥ ત્યાંથી પછે ચાલ્યા સૂખધામજી ॥ અગણિત વન તરૂ અધિક વિશાળજી ॥ અનંત નદિ અગણિત મહા તાળજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ અનંત એ સૌ ઉલંઘિને ॥ આવિયા સૂખકંદ ॥ ત્યાં એક વન અવલોકતાં ॥ પામિયા અતિ આનંદ ॥ ૨ ॥ તે વન માંઈ રહ્યા હતા ॥ ગોપાળ જોગિ જેહ ॥ નિલકંઠ બ્રહ્મચારીએ ॥ નિર્ખ્યા તતક્ષણ તેહ ॥ ૩ ॥ પાસે જઇને પ્રણામ

કીધાં ॥ મળ્યા બેઉ ભરી બાથ ॥ પછે તે હરિ રહેતા હવા ॥ ગોપાળ જોગિ સાથ ॥ ૪ ॥ તે જોગિથી સિદ્ધ કર્યો ॥ અષ્ટાંગ જોગ અનૂપ ॥ જોગિને પણ રાજ જોગની ॥ રીત કહી સૂખ રૂપ ॥ ૫ ॥ તે જોગિ હરિ ધ્યાનમાં ॥ અતિ સિદ્ધ થયા બુદ્ધિમાન ॥ મુક્તાનંદ કહે જોગિને ॥ કર્યા કૃતાર્થ ભગવાન ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૮૨ ॥ ત્યાં થકી ચાલ્યા વર્ણિ તેહજી ॥ આદિ વરાહ તિર્થ ગયા એહજી ॥ ત્યાંથકી વંગ દેશમાં આવ્યાજી ॥ મહા પ્રભુ તે લોકને મન ઘણું ભાવ્યાજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ લોકને મન ભાવિયા ॥ શોભાનિધિ ઘનસ્યામ ॥ સિરપૂર નામે જે પત્તન ॥ ગયા પ્રભુ તે ઠામ ॥ ૨ ॥ તે પૂરમાં રહે સિદ્ધ માની ॥ અશૂર અતિશે ઘોર ॥ તેનો તે મદ હરતા હવા ॥ નીજ સામર્થીને જોર ॥ ૩ ॥ એક દ્વિજે ગજ આદિનું ॥ લીધું તે ભારે દાન ॥ લેતાં વેતજ કાજળ સરખો ॥ થયો નીજ તનવાન ॥ ૪ ॥ તે બ્રાહ્મણ શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુને ॥ શરણ આવ્યો ધાઈ ॥ સ્વ દૃષ્ટે કરી જેમ હતો તેમ ॥ કીધો જન સૂખદાઈ ॥ ૫ ॥ પછે તે સૌ અશૂરે મળી ॥ બહુ પ્રેર્યા કૃત્યાવીર ॥ મુક્તાનંદનો નાથ તેહને ॥ જીત્યા સહજ સૂધીર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૮૩ ॥ જ્યાં જ્યાં ગિરી વન તિર્થ ઉદારજી ॥ ત્યાં મુમુક્ષ મનુષ્ય અપારજી ॥ તેને દઈ નીજ દર્શન દાનજી ॥ કરે કૃતાર્થ શ્રી ભગવાનજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ કરે કૃતાર્થ દૈવિ જનને ॥ એવા વર્ણિ અનૂપ ॥ બાલવા કુંડ નામે તીરથ ॥ ત્યાં ગયા સૂખરૂપ ॥ ૨ ॥ પછે ત્યાં થકી ચાલિયાં ॥ મુનિરાજ પૂરણ કામ ॥ ગંગા સાગર સંગમે ॥ આવ્યા તે શ્રી ઘનસ્યામ ॥ ૩ ॥ ગંગાસાગર સંગમે ॥ જઈ સ્નાન કર્યું સૂખકંદ ॥ કપિલ મુનિને દર્શને ॥ પામ્યા તે અત્યાનંદ ॥ ૪ ॥ કાંઈક દિન ત્યાં રહી કરી ॥ પછે ચાલિયા અવિનાશ ॥ પુરૂષોત્તમ પરિમાં ગયા ॥ કરવા તે તિર્થ નિવાસ ॥ ૫ ॥ પૂરિ મદ્ધે શ્રી જગન્નાથ

નું ॥ કરે નિત દરશન ॥ મુકતાનંદનો નાથ નિર્ખિં ॥ શુદ્ધ થયાં પૂર જંન ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૮૪ ॥ રાગ સિંધુ ॥** પુરૂષોત્તમ પૂરિને વિષે શ્રી હરિ ॥ વર્ણિ વેશે દઢ વૃત્ત ધારી ॥ કેટલાક માસ ત્યાં વાસ કરીને પછે ॥ ભૂ તણો ભાર નાંખ્યો ઉતારી ॥ પુ ॥ ૧ ॥ તેજ પૂરને વિષે અશૂર અગણિત હતા ॥ અધિક અભિમાન વશ પ્રબલ વંકા ॥ એક બીજાને તે નમી કોય ન દીએ ॥ ઊર નહીં કોયની ત્રાસ સંકા ॥ પુ ॥ ૨ ॥ એ સો અશૂરને મોહ ઉપજાવીને ॥ પરસ્પર વેર દીધું જ બાડી ॥ એમ એ પરસ્પર પરાભવ પામિયા ॥ મરે અગણિત પ્રભુ દેખે દાદી ॥ પુ ॥ ૩ ॥ એમ શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુ ભાર ભૂમિ તણો॥ આપ ઇચ્છાએ ઉતારી નાંખ્યો ॥ કહેછે મુકતાનંદ અશૂર અધર્મ હણી ॥ ધર્મ પરિવારનો રંગ રાખ્યો ॥ પુ ॥ ૪ ॥ મદ ॥ ૨૧ ॥ ત્યાં થકી ચાલ્યા કૃષ્ણ દિનેશજી ॥ રામનાથનો કરી ઉદ્દેશજી ॥ પ્રથમજ આદિકૂર્મ આ એહજી ॥ તિર્થનાં જનને મન ગમ્યા તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ ॥** તિર્થવાસી લોક સોને ॥ ભાવિયા ઘનસ્યામ ॥ ત્યાંથી મનસારપૂર વિષે ॥ આવ્યા તે ધીરજ ધામ ॥ ૨ ॥ તે મનસાપૂરને વિષે ॥ રાજા તે અતિ બુદ્ધિવાન ॥ તે નૃપ દ્વારે અશૂરનું ॥ પ્રભુ કરાવ્યું અપમાન ॥ ૩ ॥ ત્યાંથી શ્રી હરિ ચાલિયા ॥ ગયા વેંકટાદ્રિમોઝાર ॥ ત્યાં વિશ્નુનાં દરશન કરીને ॥ પામ્યા હરખ અપાર ॥ ૪ ॥ શીવ કાંચિને વિશ્નું કાંચિ॥ જોયાં કરી બહુ પ્રીત॥ ત્યાંથી શ્રીરંગમાં ગયા ॥ કરવા તે ભૂમિ પુનિત ॥ ૫ ॥ ત્યાંથી રામેશ્વર ગયા॥ નિર્ખ્યાં તે શિવ સૂખરૂપ ॥ મુકતાનંદ કહે કૃષ્ણ દેવે ॥ કીધાં તિર્થ અનૂપ ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૮૫ ॥** ત્યાં થકી ચાલ્યા વર્ણિરાજજી॥ તિર્થ યાત્રા કરવા કાજજી ॥ સુંદરરાજ વિશ્નું સૂખકંદજી ॥ તે નિર્ખિ થયો અતિઆનંદજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ ॥** અતિ આનંદે ત્યાંથકી ॥ ચાલિયા શ્રી ઘનસ્યામ ॥ અરણ્ય એક ફળ ફુલ જળ વિના ॥ આવિયું દુઃખ ધામ ॥ ૨ ॥

પાંચ દિવસ તે વન વિષો ચાલિયા વર્ણિ સોય ॥ તોપણ અન્ન જળ ક્યાંઈ ન મળ્યું ॥ ગામ ન આવ્યું કોય ॥ ૩ ॥ છઠે દિન મધ્યાન કાળે॥ તે વનમાં એક કૂપ॥ હરિ ઇચ્છાએ આવિયો ॥ જોઈ રિઝયા મુનિ સૂખરૂપ ॥ ૪ ॥ કૂપનું જળ કાઢીને ॥ થયા નાહી ધોઇને ત્યાર ॥ શાલગ્રામની સેવા કરવા ॥ બેઠા પરમ ઉદાર ॥ ૫ ॥ વિશ્નુંમાં ભક્તિ ઘણી ॥ માટે શાલગ્રામજી દેવ ॥ મુક્ત કહે બહુ ઉદક પીધું ॥ રીઝ્યા હરિ તતખેવ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૬ ॥ નિલકંઠ મુનિ કીધો વિચારજી ॥ જે પ્રભુ પીધું ઉદક અપારજી ॥ તેમનૈવેધને જોઈએ અન્નજી ॥ તેની તે શી કરીએ જતંનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ જતન તેહની શું કરૂં ॥ કેમ ધરૂં પ્રભુને થાળ ॥ તેજ સમામાં શિવસતી ॥ ત્યાં આવિયા તતકાળ ॥ ૨ ॥ તે બેઉએ બ્રહ્મચારીને ॥ આપ્યો સાતુ કરી બહુ હેત ॥ વિશ્નુંને નૈવેધ અર્પિ ॥ જમ્યાં તે જોગ નીકેત ॥ ૩ ॥ પછે ત્યાં થકી ચાલિયા ॥ ગયા ભૂતપૂરિ ઘનશ્યામ ॥ રામાનુંજ આચાર્યનું ॥ એ જન્મ ભૂમિ ગામ ॥ ૪ ॥ રામાનુંજની પ્રતિમાને ॥ નિર્ખિ કરી બહુ પ્યાર ॥ પ્રેમસૂ પૂજન કરીને ॥ પામ્યા હર્ષ અપાર ॥ ૫ ॥ ત્યાંથી કુમારિકા ક્ષેત્ર પ્રત્યે ॥ ગયા તે આનંદ કંદ ॥ મુક્તાનંદનો નાથ એણી પેર ॥ કરે છે તીર્થ સ્વછંદ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૭ ॥ ત્યાં થકી પદ્મનાંભ ગયા એહજી ॥ ત્યાંથી જનાર્દન પોંચ્યા તેહજી ॥ ત્યાંથી આદિકેશવ છે નામજી ॥ તે વિશ્નું નિર્ખ્યાં સૂખધામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ સૂખધામ વિશ્નું નિરખિયા ॥ ત્યાં આવ્યા અશૂર અપાર॥ તેનો પરાભવ કીધો ઘણો॥ તેમાં કાંઈ ન લાગી વાર ॥ ૨ ॥ ત્યાંથી તે મલયાચલ ગયા ॥ નિર્ખ્યા તે સાક્ષિ ગોપાળ ॥ ત્યાંથી તે કિસ્કંદા ગયા ॥ નાહ્યા તે પંપાતાલ ॥ ૩ ॥ ત્યાંથી પુંડરપૂર ગયા ॥ નિર્ખ્યા શ્રી વિઠલનાથ ॥ પ્રેમસૂ વંદન કરીને॥

ભેટિયા ભરી બાથ ॥ ૪ ॥ ત્યાંથી ગયા ગોદાવરી ॥ રહી દંડકારણ્ય માંઈ ॥ પ્રદક્ષણા કરી તેહની ॥ કાશલ ન રાખી કાંઈ ॥ ૫ ॥ ત્યાંથી નાશિકપૂર વિષે ॥ આવિયા શ્રી હરિ આપ ॥ મુક્તાનંદનો નાથ નિર્ખિ ॥ લોક થયાં નિષ્પાપ ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૮૮ ॥ રાગ ધોળ ॥** અવનિપર એમ તીરથ કરતા ॥ આવેછે અવિનાશીજી ॥ તાપિ મધ્યે સ્નાન કરીને ॥ અતિ રીઝયા સૂખરાશિજી ॥ ૧ ॥ ત્યાંથી રેવા મહિ સાંભરમાં ॥ નાહ્યા શ્રી ઘનસ્યામજી ॥ ત્યાંથી ભીમનાથ શિવમંદિર ॥ ત્યાં આવ્યા તાપ ધામજી ॥ ૨ ॥ ત્યાંથી ગોપનાથનું મંદિર ॥ ત્યાં આવ્યા સૂખકંદજી ॥ ગોપનાથ શિવને નિર્ખિને ॥ પામ્યા અતિ આનંદજી ॥ ૩ ॥ ત્યાંથી પંચ તિર્થ સર્વે ॥ કરતા અંતરયામિજી ॥ પૂનિત પ્રભાસ ક્ષેત્રમાં આવ્યા ॥ મુક્તાનંદના સ્વામિજી ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૨૨ ॥ અનંત તિર્થમાં જઈને ઉદારજી ॥ તે તિર્થનાં મનુષ્યઅપારજી ॥ તેને દઈ નિજ દર્શન દાનજી ॥ ભવ ભવથી છોડયા ભગવાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ભવ દુઃખ હારી ધર્મ સોતી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ જેહ ॥ તેનો દૃઢ ઉપદેશ આપી ॥ ટાળ્યા સર્વ સંદેહ ॥ ૨ ॥ એવી રીતે બહુ તિર્થ પ્રત્યે ॥ વિચરતા ઘનસ્યામ ॥ ધર્મમાં રહી ધર્મનું ॥ સ્થાપન કરે સૂખધામ ॥ ૩ ॥ તિર્થમાં પરિવાર સોતો ॥ રહ્યોતો જે અધર્મ ॥ તે ટાળ્યો નિજ સામર્થે કરી ॥ કીધું અદ્ભૂત કર્મ ॥ ૪ ॥ શ્રુતિ સ્મૃતિ સત શાસ્ત્રને ॥ વાદે કરી જગવંદ ॥ પાખંડિ ગુરૂ માત્રને ॥ જીતિયા આનંદકંદ ॥ ૫ ॥ તે પાખંડિ ગુરૂ થકી ॥ શુદ્ધ મુમુક્ષુના વૃંદ ॥ કહે મુક્તાનંદ સઘ મૂકાવિયાં ॥ તેનાં કાપિયા ભવફંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૮૯ ॥** બ્રહ્મચર્યાદિક નિયમ અપારજી ॥ તે રાખી તપ કરે ઉદારજી ॥ ત્યાગિ તિર્થવાસીનેએહજી ॥ સ્થિતિની રીત દેખાડી તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ.** ॥ ત્યાગિ સર્વને તિર્થનાં જન ॥ તેને તે

શ્રુતિ અનુસાર ॥ સ્થિતિ દેખાડી ત્યાગિની ॥ જેમ પામે ભવજળ પાર ॥ ૨ ॥ શિત ઉષ્ણ ને ક્ષુધાપિ પાસ ॥ એ આદિક દુઃખ વૃંદ ॥ તેને સહેતી તિક્ષુ થઈ સદા ॥ ફરે એક શાંત સ્વચ્છંદ ॥ ૩ ॥ પ્રીત નહીં કોઈ વસ્તુમાં ॥ સંગ પરિગ્રહ નહીં લેશ ॥ કૌપિન માત્ર છે વસ્ત્ર જેહને ॥ તાપસ વર્ણી વેશ ॥ ૪ ॥ મૃગચર્મને જટા ધારી ॥ અનાવૃત છે અંગ ॥ રાત દિશ સર્વે ૩તમાં ॥ વર્તે એમ અભંગ ॥ ૫ ॥ ગામ બાહેર વૃક્ષ હેઠે ॥ રહે સદા તજી ત્રાસ ॥ મુક્ત કહે શ્રી કૃષ્ણ ગ્રહ તજી ॥ કીધો વનમાં વાસ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૯૦ ॥ નિત ત્રિકાલ સ્નાનનું નેમજી ॥ પ્રભુ સેવામાં અતિશે પ્રેમજી ॥ કરે ત્રિકાલ પ્રભુ પૂજન સોયજી ॥ એ સમ કૃષ્ણ ભક્ત નહીં કોયજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કૃષ્ણ ભક્ત ન કોય એ સમ ॥ એવા વર્ણિ અનૂપ ॥ રસિક રાધા કૃષ્ણમાં ॥ કરી રાખ્યું મન તદ્રુપ ॥ ૨ ॥ રાસ પંચાધ્યાયિનો ॥ નિત પાઠ કરે બુદ્ધિવંત ॥ ધ્યાન ધરે શ્રી કૃષ્ણનું ॥ એમ ભજે શ્રી ભગવંત ॥ ૩ ॥ આસન વિવિધ પ્રકારનાં ॥ ત્રિકાળ પ્રાણાયામ ॥ ક્રિયા બહુ વિધી જોગની ॥ તે નિત કરે સૂખધામ ॥ ૪ ॥ હેમંત કાળે સીતનું ॥ અતિ કષ્ટ ભુક્તે એહ ॥ તોપણ નિજ ઇચ્છાએ અગ્નિ ॥ ન તાપે મુનિ તેહ ॥ ૫ ॥ અખંડ ધ્યાન શ્રી કૂષ્ણનું ॥ દ્રગ અચળ પલ ન ભરાય ॥ મુક્ત કહે ઘનશ્યામનો ॥ અતિ પ્રેમ કેમ વ્રણવાય ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૯૧ ॥ તનમાં રહ્યાં ત્વક અસ્થિ માત્રજી ॥ બહુ ધર્મ નિધિ વ્યાપ્ત નિજ ગાત્રજી ॥ દેહની ત્યાગિ અનુંસંધાનજી ॥ ફરે વિકટ વનમાં ભગવાનજી ॥ ૧॥ **ઢાળ** ॥ વિકટ વનમાં વિચરે ॥ જ્યાં કંટક અશ્મ કઠોર ॥ આણવાંણા અહો રાત્ર ચાલે ॥ ત્યાગ તપ ને જોર ॥ ૨ ॥ ઘોરવનને પર્વતોમાં ॥ નિર્ભે રહે સૂખકંદ ॥ કોઇને ન મારગ પૂછવો ॥ એમ ચાલે નિત સ્વછંદ ॥ ૩॥ સિંહ વ્યાઘ્ર સર્પ આદિ ॥

ક્રૂર જંતુ જેહ ॥ તેણે પણ નથી અંગપરશું ॥ એવા મુનિવર તેહ ॥ ૪ ॥ ક્યારેક ફૂળ દળ મૂળ ભોજન ॥ ક્યારે અંન એકવાર ॥ ક્યારેક ઉપવાસી રહે ॥ ક્યારે પીએ નીર ઉદાર ॥ ૫ ॥ કંઇક દીન કરી પવન પ્રાસન ॥ રહ્યા મુનિવર સોય ॥ મુક્તાનંદ કહે હરિ સરખા ॥ ત્યાગિ સિદ્ધ ન કોય ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૯૨ ॥ રાગ બિહાગ ॥ ત્યાગિ હરિ બ્રહ્મચારી ॥ અનૂપમ ત્યાગિ હરિ બ્રહ્મચારી ॥ ત્યાગિ તપસ્વિ સિદ્ધ માની સૌ ॥ દેખંતા જાય હારી ॥ અ ॥ ૧ ॥ ક્યારે અજાચિત્ત વૃત્તિ રાખે ॥ ક્યારે કછ વૃત્ત ધારે ॥ સૂખપ્રદ પંચ વિષેના ત્યાગિ ॥ અન્યના વિષય નિવારે ॥ અ ॥ ૨ ॥ માનનિયુતો ગંધ માત્ર પણ ॥ પણ સહન કર્યો નવ્ય જાઓ ॥ એકાદશી હરિ જન્મને દિવસે ॥ મહા પ્રભુ અંન ન ખાએ ॥ અ ॥ ૩ ॥ રૂષભદેવના પુત્ર ભરત સમ ॥ રાખે છે નિજ તન રીતિ ॥ સર્વ સંગ તજીને રહે સૂખિયાં ॥ પ્રભુ સંગ પૂરણ પ્રીતિ ॥ અ ॥ ૪ ॥ ઉર્દ્ધરેતા અતિ ધીર ઇંદ્રિજીત ॥ શુભ ગુણના ભંડાર ॥ મુક્તાનંદના નાથ તપસ્વિ ॥ એજ અખિલ આધાર ॥ અ ॥ ૫ ॥ ॥ પદ ॥ ૨૩ ॥ બીજા તપસ્વિ ત્યાગિ અપારજી ॥ હરિને દેખી તપસ્વિ ઉદારજી ॥ પોતે પણ તેમ કરવું ધારીજી ॥ શ્રી હરિસંગ રહે અધિક વિચારીજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ અતિ વિચારી શ્રી હરિસંગે ॥ રહ્યા તપસ્વિ જેહ ॥ તન અભિમાની દેહને ॥ કષ્ટે પિડાણું તેહ ॥ ૩ ॥ તપસ્વિ હઠના ભર્યા ॥ અતિ શેજ માની હોય ॥ તોપણ તે શ્રી કૃષ્ણ ભેળા ॥ રહી શકે નહીં કોય ॥ ૩ ॥ ત્રણ સત્ય વા પંચ રાત્રિ ॥ કરે શ્રી હરિનો સંગ ॥ પછે પલાયન કરે સર્વે ॥ રહે ન કોય અભંગ ॥ ૪ ॥ મનુષ્યથી નવ થાય એવું ॥ તપ કરે વનમાંઇ ॥ નિત નવા તરૂતલ રહે ॥ આશ્રમન બાંધે કાંઇ ॥ ૫ ॥ સંવત અઢારને છપને ॥ છઠ શ્રાવણ વદ અભિરામ ॥

મુક્તાનંદ કહે લોજપૂરમાં ॥ આવ્યા શ્રી ઘનશ્યામ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૯૩ ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ વિસ્તારણ હારજી ॥ વૈશ્ણવના આચાર્ય ઉદારજી ॥ એવા શ્રી ગુરૂ રામાનંદજી ॥ તેના શિષ્યના રહે તહાં વૃંદજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ વૃંદ તેહના શિષ્યના ॥ રહે લોજપૂર કરી વાસ ॥ મગન મન ઘનશ્યામ પોતે ॥ આવિયા તે પાસ ॥ ૨ ॥ પરસ્પર વંદન કરી ॥ પૂછયા પ્રશ્ન અનૂપ ॥ સંત સૌ જાણી ગયા ॥ આવર્ણિ કારણ રૂપ ॥ ૩ ॥ સંતે અતિ આદર કરી ॥ ત્યાં રાખિયા ઘનશ્યામ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય ભક્તિ ॥ જોગ તપનાં ધામ ॥ ૪ ॥ અતિ પ્રતાપિ જોઈને ॥ મહા ત્યાગિ સાધૂ સોય ॥ તે પણ અતિ વિસ્મય થયા ॥ આ વર્ણિ તુલ્ય ન કોય ॥ ૫ ॥ આશ્ચર્યકારી અતિ ઘણા ॥ કોઈ અવતારી છે એહ ॥ મુક્ત કહે સૌ સંતને ॥ એમ થયો દૃઢ સંદેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૯૪ ॥ કંઇક માસ રહ્યા સાધૂ પાસજી ॥ ત્યાં થકી સંત ભેળા અવિનાશજી ॥ પ્રેમસૂ આવ્યા પીપળ ગામજી ॥ ત્યાં મળ્યા સ્વામિ સૂખધામજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ સૂખધામ શ્રી સ્વામિ મળ્યા ॥ એ છે ઉદ્ધવનો અવતાર ॥ ગ્રહિ ત્યાગિ હરિ ભક્તના ॥ સંગે તે વૃંદ અપાર ॥ ૨ ॥ પ્રેમ સહિત સનમુખ જઈ ॥ કીધાં તે દંડ પ્રણામ ॥ સ્વામિ ઊર ધરી ભેટિયા ॥ લખી વર્ણિ મહા તપ ધામ ॥ ૩ ॥ ભૂમિ વિષે દિક્ષા વિધી ॥ પ્રવર્તાવવાને કાજ ॥ સ્વામિ થકી વૈશ્નવી દિક્ષા ॥ લીધી તે વર્ણિ રાજ ॥ ૪ ॥ ગુરૂ તણા ગુરૂ એજ છે ॥ સૌ દેવના પણ દેવ ॥ તોપણ ઉદ્ધવ સ્વામિથી ॥ દિક્ષા ગ્રહિ તતખેવ ॥ ૫ ॥ એમ એ ઉદ્ધવ સ્વામિએ ॥ કર્યો યથાવિધી ઉપદેશ ॥ મુક્ત કહે સહૃ ગ્રંથનો ॥ જેમ લોપ ન થાય લેશ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૯૫ ॥ ગુરૂએ ધર્યું સહજાનંદ નામજી ॥ અર્થ સહિત અતિશે અભિરામજી ॥ નારાયણ મુનિ નામ ઉદારજી ॥ પ્રેમ સહિત ધર્યું કરીને વિચારજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ ॥ અર્થ સોતાં નામ ધરિયાં ॥ શ્રી ગુરૂ રામાનંદ ॥ સદ્ગુરુ ક
ર શિષ્ય મળતા ॥ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ ૨ ॥ ધર્મ ધૂર પોતા ત
ણી ॥ તે સોંપી કરી બહુ પ્યાર ॥ બેસાડયા નિજ ગાદિએ॥ સોંપ્યો
તે સૌ અધિકાર ॥ ૩ ॥ પછે તે સ્વામિ નચિંતથઈ ॥ તન તજી ગયા હરિ
ધામ ॥ ઉર્દ્ધ દેહિક ક્રિયા સર્વે ॥ કીધી શ્રી ઘનસ્યામ ॥ ૪ ॥ પછે તે
ઉદ્ધવ સ્વામિના ॥ આશ્રિત સર્વે જેહ ॥ અહિ ત્યાગિ જન વૃંદ પ્રેમે ॥
આગ્નામાં રહ્યા તેહ ॥ ૫ ॥ એમ સઉ સત્સંગિએ ॥ માનીઆ સ્વા
મિ એહ ॥ મુક્ત કહે ઘનસ્યામને ॥ નિત સેવે તજી સંદેહ ॥ ૬ ॥
કડવાં ॥ ૯૬ ॥ રાગ વેલાવલ ॥ પ્રગટ શ્રી કૃષ્ણ દિનેશની ॥ કાં
તિ અતિ ભારી ॥ નિજ આશ્રિત સૌ સંતને ॥ અતિ આનંદકારી
॥ પ્ર ॥ ૧ ॥ અધર્મ તમ અતિસે ટળ્યું ॥ અઘ ઉલુખ સંતાણા ॥ પા
ખંડિગુરૂ ચોર તે ॥ સૌને ઓળખાણા ॥ પ્ર ॥ ૨ ॥ દૈવિજીવના ઉર વિષે॥
સંશય ભ્રમકાપી ॥ ધર્મ સહિત શ્રી કૃષ્ણની ॥ ભક્તિ દૃઢસ્થાપી ॥ પ્ર॥
૩ ॥ સ્વામિ નારાયણનાં નામથી ॥ જગવિદિત કહાવે ॥ જાત્રાએ દેશપ્રદેશ
નાં ॥ અગણિત જનઆવે ॥પ્ર॥ ૪॥ સંતકંજવન ફુલિયાં ॥ પ્રવૃતિ શુભ
રીતિ॥ મુક્તાનંદના નાથસૂ ॥ બાંધી દૃઢ પ્રીતિ ॥ પ્ર ॥ ૫ ॥ પદ॥
૨૪ ॥ ધર્મ ભક્તિ પ્રવર્તાવવા કાજજી ॥ ભૂમિ વિષે વિચર્યા મુનિરા
જજી ॥ સિંધૂ તીર એક નગર અનૂપજી ॥ માંગરોલ બંદર સૂખરૂપ
જી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ તે બંદરમાં પ્રથમ પેહેલા ॥ આવિયા ઘનસ્યામ॥
પૂરજન અતિ આદર કરીને ॥ રાખ્યા હરિ સૂખધામ ॥ ૨ ॥ અધ
ર્મથી મૂકાવવા ॥ દૈવી તે જનના વૃંદ ॥ નિજ પ્રતાપને પ્રગટ કીધો ॥
સ્વામિ સહજાનંદ ॥ ૩ ॥ અષ્ટ માસ ત્યાં રહી કરી ॥ શ્રુતિ ધ-
ર્મ પરમ ઉદાર ॥ તે ભૂપર વિસ્તારિયો ॥ કરવા પતિત ભવ પાર ॥ ૪ ॥
પૂર્ત કર્મોચ્છવ વિષે ॥ સૌ વિપ્ર નેં ભગવાન ॥ ચતૂર્ભુજ શ્રી વિશ્નું

રૂપે ॥ દીધું દરશન દાન ॥ ૫ ॥ વિપ્ર શ્રૃતી મંત્રે કરીને ॥ પુજ્યા પ્રભુ શાક્ષાત ॥ મુક્તાનંદના નાથનો ॥ એમ વાંધ્યો જશ વિખ્યાત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૯૭ ॥ તે પૂરમાં રહી શ્રી ઘનસ્યામજી ॥ જન્માઅષ્ટમિનો અભિરામજી ॥ ઉત્સવ કીધો પરમ ઉદારજી ॥ ત્યાં આવ્યા સતસંગિ અપારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ સતસંગિ સૌ દેશના ॥ આવ્યા તે દર્શન કાજ ॥ તે સૌવે શ્રીકૃષ્ણ રૂપે ॥ દીઠા તે વર્ણિરાજ ॥ ૨ ॥ અલૌકિક દર્શન કરી ॥ સૌ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ તે દિનથી ઘનસ્યામને ॥ જાણ્યા તે શ્રી વૃજચંદ ॥ ૩ ॥ રામાનંદ સ્વામિ તણા ॥ સૌ શિષ્ય પરમ સુજાણ ॥ નિજ ઇષ્ટ શ્રી ગોકુલ પતિ ॥ નિર્ખે તે પ્રગટ પ્રમાણ ॥ ૪ ॥ પછે તે સૌ શ્રીકૃષ્ણને ॥ આશ્રિત થયાં હરિ જન ॥ ઈષ્ટ જાણી પ્રગટ તેહનું ॥ કરે તે નિત્ય ભજંન ॥ ૫ ॥ મુમુક્ષુ વા અન્ય પ્રાણી ॥ શરણ આવ્યો જેહ ॥ મુક્ત કહે શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુને ॥ ભજે તજી સંદેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૯૮ ॥ અતિ કરૂણામય કૃષ્ણ ઉદારજી ॥ નિજ સામર્થ કર્યું પ્રગટ અપારજી ॥ નિજમૂર્તિમાં શ્રી ઘનસ્યામજી ॥ પ્રાણવૃત્તિ રૂંધે સૂખધામજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પ્રાણ વૃત્તિ નીરોધથી ॥ જેનો થયો પ્રભુપદ વાસ ॥ તે નર નારિ હજારો હરિનાં ॥ થાય અતિ દ્દઢ દાસ ॥ ૨ ॥ તેમાં આ અધિકારી છે ॥ આંને નહીં અધિકાર ॥ એવો શ્રીહરિ કૃષ્ણને ॥ ઊરમાં ન લેશ વિચાર ॥ ૩ ॥ વર્ષારૂતુમાં મેઘને મન ॥ યોગ્ય અયોગ્ય ન કોય ॥ સૌ ઉપર સમતુલ્ય વર્ષે ॥ એવા શ્રીહરિ સોય ॥ ૪ ॥ એવો અધિક પ્રતાપ દેખી ॥ આશ્ચર્ય પામ્યાં જંન ॥ પછે એ હરિને શરણે થઇને ॥ કરે તે પ્રગટ ભજંન ॥ ૫ ॥ અદ્દભૂત પ્રાક્રમ જોઇને ॥ વશ થયા સૌ સંસાર ॥ મુક્તાનંદ કહે પ્રગટ પ્રભુના ॥ સામૃથનો નહીં પાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૯૯ ॥ સૌ મતવાદીને મુનિ ભૂપજી ॥ તેહના ઇષ્ટ દેવને

રૂપજી ॥ દર્શન આપ્યું અખિલ આધારજી॥ તે સૌ વિસ્મય પામ્યા અપારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** વિસ્મય પામી કૃષ્ણ પ્રભુને ॥ શરણું આવ્યા તેહ ॥ પ્રગટ પ્રભુને ઓળખીને ॥ ટળ્યા સર્વ સંદેહ ॥ ૨ ॥ ત્યાંથી શ્રીહરિ આવિયા ॥ શુભ કાલવાણી ગામ ॥ ત્યાં બહુ વિધી જોગ સામર્થ ॥ દેખાડયું સુખધામ ॥ ૩ ॥ હજારો નિજ ભક્તને સ્વાધિન સમાધી માંઈ ॥ એ કેવળ શ્રીહરિની કૃપા ॥ તેમાં સાધન બળ નહીં કાંઇ ॥ ૪ ॥ ઓઝટ ગંગાને તટે ॥ કર્યો વિશ્નુંજાગ ઉદાર ॥ ૭ મહીના લગ સહુ ગ્નાતિના ॥ જમ્યા વિપ્ર અપાર ॥ ૫ ॥ કનક ભૂષણ વસ્ત્ર વાહન॥ વિપ્રને દઈ દાન॥ મુક્ત કહે તે સમે ઘનશ્યામ ॥ થયા શ્રીભગવાન ॥૬॥ **કડવાં** ॥ ૧૦૮॥ **રાગ રામગ્રી** ॥

પ્રબલ પ્રતાપ પ્રકાશિયો ॥ સહજાનંદ સ્વામિ॥ અનંત પત્તિત ઓધારવા ॥ પ્રગટયા બહુ નામી॥ પ્ર ॥ ૧ ॥ ત્યાગિ હજારો શિષ્ય તે ॥ શેવે કરી પ્રતિ ॥ વચન પ્રમાણે રહે સદા ॥ તજી અસત્ય અનીતિ ॥ પ્ર ॥ ૨ ॥ એમજ ગ્રહસ્થ અનંત તે ॥ પ્રભુપદ અનુરાગી ॥ સામગ્રિ લઈ સ્વામિને ॥ સેવે બડભાગી ॥ પ્ર ॥ ૩ ॥ ધર્મનિષ્ટ સહુ સુંદરી ॥ ભક્તિ વશ ભારી ॥ તે પણ સેવે સ્વામિને॥ રહે અતિઅવિકારી ॥ પ્ર ॥ ૪ ॥ ધર્માદિક હરિ સેવામાં ॥ રહેસૂર તનુ ધારી॥ મુક્ત કહે એમ સર્વને ॥ ચઢી પ્રેમ ખુમારી ॥ પ્ર ॥ ૫ ॥ પદ ॥ ૨૫ ॥

જેનાં સામૃથનો નહીં પારજી ॥ એવા સ્વામિ પરમ ઉદારજી ॥ કોઈ કોઈ મનુષ્યને કૃષ્ણ સ્વરૂપજી ॥ દરશન આપે પરમ અનૂપજી॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ અનૂપ નિજ ગોલોકમાં ॥ રાધિકા પાર્ષદ વૃંદ ॥ તેણે જુક્ત એ ભક્ત દેખે ॥ પ્રગટ શ્રીવ્રજચંદ ॥ ૨ ॥ કોઈ કને શ્રીવિશ્નું રૂપે ॥ આપે દર્શ અનંત ॥ વૈકુંઠ પાર્ષદ રમા સોતા ॥ ભાસે શ્રીભગવંતા॥૩॥ મહા પુરૂષ રૂપે કરી ॥ કંઇકને દર્શન થાય ॥ શ્વેત દ્વિપ પ્રકાશ મુની

ગણુ ॥ જુક્ત પ્રભુ દેખાય ॥ ૪ ॥ કોઇકને ભુમા સ્વરૂપે ॥ આપે દર્શન દેવ ॥ રમા પાર્ષદ સહિત ભાસે ॥ તેજ મધ્ય તતખેવ ॥૫॥ કંઇને નરનારાયણ રૂપે ॥ આપે દર્શન દાન ॥ મુક્ત કહે મુનિગણુ વિશાલા ॥ તે સોતા ભગવાન ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૦૧ ॥ જોગેશ્વરરૂપે ભગવાનજી ॥ કંઇકને આપે દર્શન દાનજી ॥ ક્ષિર સિંધૂકમળા અહીં સયનજી ॥ એવા તે ભાષે અંબૂજ નયનજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ભાસે અંબૂજ નયન કોઇને ॥ હિરણુ મયને રૂપ ॥ અર્ક બિંબ સમેત અતિશે ॥ જાજવલ માન અનૂપ ॥ ૨ ॥ યજ્ઞ પુરૂષને રૂપ કોઈને ॥ આપે દર્શન એહ ॥ અગ્નિ મંડળ સહિત પ્રભુને ॥ દેખે હરિજન તેહ ॥ ૩ ॥ એવો પ્રબળ પ્રતાપ સૌને ॥ દેખાડચો છે જેહ ॥ શરણાગત નિજ ભક્તના ॥ ટાળવા સર્વ સંદેહ ॥ ૪ ॥ તે માટે એ સર્વ કેરૂં ॥ કારણુ કૃષ્ણુદિનેશ ॥ અવતારી પ્રભુ એજ છે ॥ તેમાં ન સંશય લેશ ॥ ૫ ॥ સર્વથી પર શ્રીહરિ ॥ એ થકી પર નહીં કાંઈ ॥ મુક્ત કહે સૌ ભક્તને ॥ એમ દ્દઢ થયું મનમાંઈ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥૧૦૨॥ વિના અષ્ટાંગ જોગ અભ્યાશજી ॥ અનંત સમાધિ જુક્ત હરિદાશજી ॥ તેનાં નાડી પ્રાણુ રૂંધાયજી ॥ પ્રગટ શ્રી હરિનું દર્શન થાયજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ દર્શન કરીને સમાધિમાં ॥ સૌ આશ્ચર્ય પામે અપાર ॥ તેમાં મુમુક્ષુ શરણુ થઇને ॥ હરિ ભજે એક તાર ॥ ૨ ॥ જોગ અષ્ટાંગ પ્રયાસથી ॥ મુનિ કોઇક થાયસ્વછંદ ॥ તેવા હરિ કરૂણા થકી ॥ થયા સિદ્ધ નર ત્રિય વૃંદ ॥ ૩ ॥ પ્રાણુ સંજમ દેહ તજવું॥ ધારવું ચિરકાળ ॥ તેમાં અધિક સ્વતંત્રતા ॥ પામ્યા તરૂણ વૃદ્ધ બાળ ॥ ૪ ॥ જ્યારે હરિજન વૃંદને ॥ થાય સમાધિ એક કાળ ॥ તેજ સમે સૌ લોકને મન ॥ આશ્ચર્ય થાય વિશાળ ॥ ૫ ॥ એ આશ્ચર્યની વારતા ॥ સંક્ષેપથી કહું તેહ ॥ કહે મુક્ત સૂમતિ સર્વને ॥ સૂણતાં દ

ને સંદેહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૦૩ ॥ સદ્ય સમાધિ પ્રાપ્ત સ્વછંદજી ॥ એવા અગણિત નર ત્રિય વૃંદજી॥ તેની પંક્તિઓ પ્રથક અપારજી ॥ સોએ સો ને હજારે હજારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ હજારો પંક્તિઓ મ્હોટી ॥ દેખે શ્રી ભગવાન ॥ તેમાં કોઈ સિદ્ધ આસને ॥ બેઠા ધરે હરિ ધ્યાન ॥ ૨ ॥ કોઇક પદ્માસને બેસી ॥ ધ્યાન કરે હરિજંન ॥ કોઇક ત્યાં વિરાસને ॥ બેઠા છે રૂંધી મંન ॥ ૩ ॥ કોઇક વજ્રાસને બે શી ॥ સ્થિર થયા હરિદાસ ॥ કંઇક સ્વસ્તિક આસને ॥ બેઠા તે પ્રભુ ની પાસ ॥ ૪ ॥ કોઇક સમ આસન કરીને ॥ ધ્યાનમાં રહે ધીર॥ કાષ્ટ અશ્મ સમાન તેના ॥ ભાસે સ્થૂળ શરીર ॥ ૫ ॥ એમ સમાધિ નિષ્ટની ॥ પંક્તિઓ નિશ દિન થાય ॥ મુક્ત કહે શ્રી કૃષ્ણનો ॥ મ હિમા કહ્યો નવ જાય ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૦૪ ॥ રાગ કેદારો ॥ સ્વામિને શરણુ થઈ સિદ્ધ અગણિત થયા ॥ સમાધિ નિષ્ટ હરિ ભ ક્ત શૂરા ॥ પલક હરિ ધ્યાનથી બાર નવ નીશરે ॥ પ્રગટને ભજે પ્રેમી પૂરા ॥ સ્વા ॥ ૧ ॥ તેમાંથી કોઇને જગાડે શ્રી હરિ ॥ પ્રહર એ ક ધ્યાનમાં વીતિ જાતે॥ કોઈને જગાડે ધ્યાનમાંથી પ્રભુ ॥ પ્રેમી જા ણીને બે પોર થાતે॥ સ્વ ॥ ૨ ॥ કોઇને જગાડે ધ્યાનથી બે દિને॥ કોઇકનૈ પક્ષ વીતિ જગાડે ॥ કોઇકને જગાડે માસ વીતે પ્રભુ॥ ધ્યાનમાં ભક્તને સૂખ દેખાડે॥ સ્વા ॥ ૩ ॥ માસ બે ગયે પ્રભુ જગાડે કોઈ ને ॥ કોઇકને જગાડે ત્રણ માસે ॥ મુક્તાનંદ એમ ધ્યાનમાં શ્રી હ રિ ॥ પ્રેમી ભક્તને પ્રભુ રાખે પાસે ॥ સ્વા ॥ ૪ ॥ પદ ॥ ૨૬ ॥ કોઇને ચાર માસને અંતજી ॥ ધ્યાનથી ખેંચે શ્રી ભગવંતજી॥ બહુ કાળે વા થોડે કાળજી ॥ એમ જગાડે જન પ્રતિપાળજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ભક્તના પ્રતિપાળ કોઇને॥ દૃષ્ટિ માત્રે દેવ॥ સામું જોતાં સમાધિ થી ॥ જગાડે તતખેવ ॥ ૨ ॥ કોઇકને શબ્દે કરીને ॥ જગાડે જગવં

દ ॥ સંકલ્પે કરી કોઇને ॥ સઘ જગાડે સુખકંદ ॥ ૩ ॥ સમાધિમાં સુખ ઘણું ॥ એ સ્વાદ લોભી કોય ॥ તે જગાડ્યા જાગે નહીં ॥ તન માં ન આવે સોય ॥ ૪ ॥ તદાત્મક જોગે કરી ॥ તે ભક્તને સુખધા મ ॥ અતિ જોર લાવે દેહમાં ॥ શોભાનિધી ઘનશ્યામ ॥ ૫ ॥ એવી ગાઢ સમાધિથી ॥ પ્રભુ જગાડે શાક્ષાત ॥ મુક્ત કહે સૌ જાગીને ॥ પછે કરે અલોકિક વાત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૦૫ ॥ કોઇક કહે બ્રહ્મપૂર ની વાતજી ॥ કોઈક વૈકુંઠ વર્ણવે વિખ્યાતજી ॥ કોઈ ગોલોકની શોભા જેહજી ॥ અતિ ઐશ્વર્ય સહિત કહે તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ કહે કો ઈ ઐશ્વર્ય સોતો ॥ શ્વેત દ્વિપ અનૂપ ॥ નિરંતર મુક્તપ્રકાશમાં ॥ વ ર્ણવે તેહનું રૂપ ॥ ૨ ॥ ત્રિલોકમાં સૂર અસૂરનાં ॥ સ્થાનક વિવિધ પ્ર કાર ॥ કોઇક તેહની વારતા ॥ વર્ણવે કરી વિસ્તાર ॥ ૩ ॥ કોઇક ત્રિ લોક વિષે ॥ શ્રી હરિતણું જે સ્થાન ॥ તે વર્ણવે અતિ પ્રેમસૂ ॥ હરિ ભક્ત અતિ બુદ્ધિવાન ॥ ૪ ॥ કોઇક લોકાલોક બાહીર ॥ સ્થાન પર મ ઊદાર ॥ કરે તેહની વારતા ॥ વિસ્તારી વારમવાર ॥ ૫ ॥ સમા ધિથી જાગીને ॥ જેમ દેખે તેમ કહે તેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે સભા સૌ ને ॥ આશ્ચર્યકારી એહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૦૬ ॥ અનંત બ્રહ્માંડ ના વાસી ઊદારજી ॥ બ્રહ્મા વિશ્નું મહેશ અપારજી ॥ તેની ક્રિયા જ ગ રચના જેહજી ॥ ઊત્પત્તિ સ્થિતિલય વર્ણવે તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ વર્ણવે વિક્તે કરી ॥ કાશલ ન રાખે કોય ॥ વૈભવ અનંત બ્રહ્માંડના ॥ વર્ણવે હરિજન સોય ॥ ૨ ॥ દેવ દૈત્ય ને નરાદિકની ॥ બહુ બ્રહ્માંડ ની વાત ॥ આશ્ચર્યકાર્ય દીઠી તેવી ॥ વર્ણવે સાક્ષાત ॥ રચના સૌ બ્ર હ્માંડની કોઇ દેખી તેમ કહે ધીર ॥ કોઇક કહે નિજ દેહ રચના ॥ ધ્યાનિ ગુણ ગંભિર ॥ ૪ ॥ કોઈ ભૂગોળની વારતા ॥ તે કહે પાતાળ પ્રજંત ॥ તેમ ખગોળની વારતા ॥ એ કહે જન બુદ્ધિવંત ॥ ૫ ॥ ના

શયણુ મુનિ તેહના ॥ સૂણી વચન વિવિધ પ્રકાર ॥ મુક્ત કહે પ્રભુ ક
રે તેનો ॥ પક્વ અપક્વ વિચાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૦૭ ॥ તેમધ્ય
જેહને પરમ અનૂપજી ॥ પક્વ ધારણા થઈ સૂખરૂપજી ॥ તેને ધાર
ણા યોગ્ય છે તેહજી ॥ ફરી ફરી સ્વામિ કરાવે તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥
સ્વામિ ફરી શીખવે ॥ બહુ યોગકળાની રીત ॥ જેને સાંભળતાં સંશય
ટળે ॥ પ્રભુ સંગ વાગે પ્રીત ॥ ૨ ॥ નાડી પ્રાણનો સ્વચ્છાએ ॥ કરે
સંકોચ વિકાશ ॥ કોઇકને એમ શીખવે ॥ કરવા તે દૃઢ અભ્યાસ
॥ ૩ ॥ તેમ કોઇને સો અંગમાંથી ॥ ખેંચી જીવને પ્રાણ ॥ એકજ
અંગમાં રાખવા ॥ એમ શીખવે છે સૂજાણ ॥ ૪ ॥ એવી જેહને ધા
રણા ॥ તેને દેહ શુદ્ધ ટળી જાય ॥ છેદે બાળે દેહ સઘળુ ॥ તોપણ
પીડ ન થાય ॥ ૫ ॥ એવી બહુ વિધ ધારણાની ॥ રીતિ અતિ અ
ભિરામ ॥ મુક્તાનંદ કહે ભક્ત જનને ॥ શીખવે ઘનશ્યામ ॥ ૬ ॥ ક
ડવાં ॥ ૧૦૮ ॥ રાગ ધોળ ॥ એવી જોગ કળા જગવંદરે ॥
સોને શીખાડે સૂખકંદરે ॥ ૧ ॥ કોઇ પાછી તે દૃષ્ટિ વાળીરે ॥ જૂએ
અંતરમાં વનમાળીરે ॥ ૨ ॥ કોઈ દ્રગ આગળ હરિ ધારેરે ॥ તેનાં
નયણના મટકા મારેરે ॥ ૩ ॥ કોઇએક દ્રગ અંતર વાળીરે ॥ બીજુ
નેત્ર ઉઘ્નાડે સંભાળીરે ॥ ૪ ॥ બેઉ ઉલટસુલટ કરી નાંખેરે ॥ તેમાં હ
રિ મૂર્ત્તિ દૃઢ રાખેરે ॥ ૫ ॥ એવી અક્ષિવિદ્યા એ કહાવેરે ॥ મુક્તાનં
દનો નાથ શીખાવેરે ॥ ૬ ॥ પદ ॥ ૨૭ ॥ કોઇને ઉભય નેત્ર તત
કાળજી ॥ અંતર માંઈ ફેરાવે દયાળજી ॥ નાડી પ્રાણ આકર્ષણ જેહ
જી ॥ પ્રભુ નિજ જનને શીખાડે તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ શીખાડે
નિજ ભક્તને ॥ પ્રભુ અક્ષિવિદ્યા એહ ॥ જે જાણે હરિ ભક્ત કેરાં ॥
ટળે સર્વ સંદેહ ॥ ૨ ॥ નિજ લોચન મટકા વિના ॥ તે બાહીર રાખે
બેઉ ॥ નાડી પ્રાણને ખેંચવા ॥ શીખવે કોઇને તેઉ ॥ ૩ ॥ ખટ ચક્રો

મધ્યે એક ચક્રે ॥ રૂંધાવી સૌ પ્રાણ ॥ શ્રવણ બહુ વિધ નાદનું ॥ કોઈને કરાવે સૂજાણ ॥ ૪ ॥ પ્રાણ રૂંધાવી એક ચક્રે ॥ બેસાડયા જન જેહ ॥ પ્રણવ એ પાસે ગણાવે ॥ એવા સમૃથ તેહ ॥ ૫ ॥ સમાધિમાંથી જંયે ॥ એ જાગે જન શાક્ષાત ॥ મુક્તાનંદ કહે પ્રણવની ॥ તે પાસ કરાવે વાત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૦૯ ॥ ઈડા પિંગળા નાડી જેહજી ॥ નાડી સૂષુમ્ણાદિક બહુ તેહજી ॥ તેને માગે કરી સૂખ કંદજી ॥ ભક્તને આપે અતિ આનંદજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ભક્તને સૂખ આપવા ॥ રવિચંદ્રાદિક જે દેવ ॥ કોઇને તેના લોકમાં ॥ પ્રભુ પોંચાડે તતખેવ ॥ ૨ ॥ એમજ સૂરના લોક અગણિત ॥ દેખાડે ભગવંત ॥ યોગ કળાની યુક્તિઓ ॥ શીખવે આપ અનંત ॥ ૩ ॥ એવી જોગ ત્યાગી સર્વે ॥ સાધન બળ નહીં કોય ॥ તોપણ પ્રભુ નિજ ભક્તને ॥ સેહજે પમાડી સોય ૪ ॥ પ્રતાપ એ સ્વામિ તણો ॥ જે સિદ્ધ થયા સાક્ષાત ॥ તે પેશે અન્યનાં તન વિષે ॥ તેની જાણે મનની વાત ॥૫॥ અંતરયામિ તુલ્ય જેહના ॥ શિષ્ય અગણિત થાય ॥ મુક્ત કહે તે સ્વામિનો ॥ મહિમાં તે કેમ વ્રણવાય ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧૦ ॥ અન્યના દેહમાં સ્થિતિ કરે કોયજી ॥ તેના પ્રાણને રૂંધે સોયજી ॥ હરિના ધામ જે અતિ સૂખરૂપજી ॥ પ્રભુની પેઠે દેખાડે અનૂપજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ દેખાડે હરિ ધામ સર્વે ॥ પ્રભુની પેર્ય ઉદાર ॥ એવા જેહના શિષ્ય સમર્થ ॥ ગ્રહિને ત્યાગ અપાર ॥ ૨ ॥ સ્વામિની આજ્ઞા થકી ॥ કોય પુરૂષ ભક્તિમાન ॥ સમાધિ અન્યને કરાવે ॥ જેમ શ્રીભગવાન ॥ ૩ ॥ તેમ સમાધિ થકી કોયને ॥ જગાડે તતકાળ ॥ એવા અગણિત શિષ્ય સોતા ॥ શોભે જન પ્રતિપાળ ॥ ૪ ॥ એમ અતિ કરૂણા કરી ॥ દેખાડયો પ્રબળ પ્રતાપ ॥ કાળે નષ્ટ તે જોગ કળાનો ॥ કીધો ભૂપર આપ ॥ ૫ ॥ નગરગ્રામને ઘરો ઘરમાં ॥ જોગ કળાની વાત ॥ મુક્તા-

નંદ કહે સ્વામિએ ॥ કીધી તે જગ વિખ્યાત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૧૧ ॥ અન્ય પણ હરિનો પ્રતાપ છે જેહજી ॥ સર્વે ભૂમિમાં પ્રગટયો તેહજી ॥ દેખે સાંભળે સૌ શાક્ષાતજી ॥ કહુ સંક્ષેપથી તેહની વાતજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ સંક્ષેપે કરી વર્ણવું ॥ શ્રીહરિનો પ્રબળ પ્રતાપ ॥ સાંભળતાં શ્રદ્ધા થકી ॥ સૌ થાય જન નિષ્પાપ ॥ ૨ ॥ કંઈક તેહના ભક્તભૂપ ॥ આત્માનિષ્ટ ઉદાર ॥ કૈંક તન અભિમાન સોતા ॥ રાખે પ્રભુસંગ પ્યાર ॥ ૩ ॥ બાળ તરૂણ ને વૃદ્ધ જે ॥ નરત્રિયા સૌ હરિ દાસ ॥ તેમજ વૃદલ મનુષ્યને ॥ સતસંગમાં વિશ્વાસ ॥ તેમાં કૈંક પ્રગટ પ્રભુને ॥ નિરખિયા બહુ વાર ॥ કૈંકને નહીં મુદલ દર્શન ॥ હરિ ભજે એક તાર ॥ ૫ ॥ કૈંક તેહના ભક્તને ॥ વચને કરીને હરિજંન ॥ મુક્ત કહે વિશ્વાસ રાખી ॥ કરે તે પ્રગટ ભજંન ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૧૨ ॥ રાગ મેવાડો ॥ અંત સમયમાંરે એ સૌ ભક્તને રે ॥ સંકટ તે કોય પ્રકારે ન થાય ॥ શ્રી હરિ આવીરે ઉભા રહેરે ॥ એમ પ્રભુ કરે છે જનની સહાય ॥ અં ॥ ૧ ॥ પાર્ષદ સોતારે બેઠા છે વિમાનમાં રે ॥ એવા જૂએ પ્રગટ પ્રભુ હરિદાસ ॥ દિવ્ય સ્વરૂપેરે તેજ વિમાનમાંરે ॥ ભક્તને તેડી બેસાડે છે પાસ ॥ અં ॥ ૨ ॥ લે હરિજનને રે પ્રભુ નિજ ધામમાં રે ॥ પ્રેમે કરી પોંચાડે તતકાળ ॥ મહા મુનિવરને રે વાંચ્છિત જે ગતિ રે ॥ ભક્તને આપે જન પ્રતિપાળ ॥ અં ॥ ૩ ॥ મરણ સમયમાં સૌ હરિભકતને રે ॥ એમ પ્રભુ આપે દરશન દાન ॥ કોય કોય વેળારે ભકત અભકતને રે ॥ અંતકાળે ભાસે શ્રીભગવાન ॥ અં ॥ ૪ ॥ આશ્ચર્ય દેખીરે દૈવિ જીવનેરે ॥ ઇશ્વરમાં સંશયનો થયો નાશ ॥ મુક્ત કહે છે રે ॥ કૃષ્ણ દિનેશને રે ॥ શરણે તે આવ્યા કરી વિશ્વાસ ॥ અં ॥ ૫ ॥ પદ ॥ ૨૮ ॥ એમ ઐશ્વર્ય જુકત બહુ નામિજી ॥ એવા તે શ્રી સહજાનંદ સ્વામિજી ॥ તેનો પ્રતાપ શાક્ષાતજી ॥ ભૂમિ વિષે થયો અતિ વિખ્યાતજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ ॥ વિખ્યાત ભૂતળમાં થયો ॥ શ્રીહરિનો પ્રૌઢ પ્રતાપ ॥ તેને જે ચિત્ત દઈ સાંભળે ॥ તે થાય અતિ નિષ્પાપ ॥ ૨ ॥। દુર્વાશાના શ્રાપ-થી ॥ પ્રગટયા તે ભૂતળ જેહ ॥ ॥ તે રૂષિએ શ્રીકૃષ્ણનો ॥ સાંભળ્યો મહિમાં એહ ૩ ॥ સુણુતા અતિ રાજી થયા ॥ મરિચ્યાદિ મુનિના વૃંદ ॥ તે સર્વે સ્વામિ સમીપે ॥ આવ્યા અધિક સ્વછંદ ॥ ૪ ॥ દેખી પ્રગટ પ્રતાપને ॥ ઉપનો જે દઢ વિશ્વાસ ॥ અતિ અચળ આશ્રય કરીને ॥ રહ્યા શ્રીહરિ પાસ ॥ ૫ ॥ પ્રગટ કૃષ્ણ દિનેશને ॥ ભજતા હવા મુનિ સોય ॥ મુક્ત કહે હરિ ભક્તમાં ॥ એ તુલ્ય અવર ન કોય ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૧૩ ॥ મરિચ્યાદિક મુનિ તજી અન્ય આ-શજી ॥ રહ્યા નિરંતર શ્રીહરિ પાસજી ॥ તે સૌને શ્રીહરિનો સંગજી॥ મિત્રભાવ થયો સૂખદ અભંગજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ મિત્રભાવં શ્રીકૃષ્ણ-માં ॥ છલ રહિત સૌને જેહ ॥ બ્રહ્માદિક સૂર વૃદને પણુ ॥ અધિક દુર્લભ એહ ॥ ૨ ॥ એક સમે શ્રી સ્વામિએ ॥ નિજ આશ્રિત નર ત્રિય વૃંદ ॥ તે સૌને તેડાવિયાં ॥ કરૂણાનિધિ સૂખકંદ ॥ ૩ ॥ તેમજ મહા મુનિ સર્વને ॥ તેડાવિયા તતકાળ ॥ તે પ્રત્યે કેહેતા હવા ॥ આ વચન પરમ કૃપાળ ॥ ૪ ॥ હે મુનિઓ હે ગ્રહિ હરિજન ॥ સૂણો હમારી વાત ॥ જે શાસ્ત્ર હમને ઈષ્ટ છે ॥ હવે તેજ કહું શાક્ષાત ॥ ૫ ॥ સર્વ ઉપનીસદે સોતા ॥ વેદ સૂખપ્રદ ચાર ॥ મુક્તાનંદનો પ્ર-ભુ કહે ॥ એ સંગ હમને પ્યાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૧૪ ॥ તેમ વૈશંપાયન મુનિ કૃત જેહજી ॥ સૂખ સારિરક સૂખપ્રદ તેહજી॥ શ્રી મદ્ ભાગવત્ નામે પુરાણજી ॥ દશ લક્ષણુ કરી અધિક પ્રમાણુજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પ્રમાણુ મહાભારત વિષે ॥ શ્રીભગવદ્ગીતા જેહ ॥ ભિસ્મ પર્વમાં શ્રી મૂખે કરી ॥ પારથને કહી તેહ ॥ ૨ ॥ તેમજ ભા રથને વિષે ॥ ભિસ્મે કહ્યાં સૂખધામ ॥ પાઠ કરતાં ભવ તરે ॥ એવા

વિશ્નું શસ્ત્ર નામ ।।। ૩ ।। પ્રેમ સહિત નિજ ભ્રાત આગળ ।। વર્ણવી કરી પ્યાર ।। મહાભારતમાં વિદૂરનીતિ ।। કીધો પરમ ઉપગાર ।। ૪ ।। સ્કંદ પુરાણે વિશ્નું ખંડમાં ।। સર્વ ગ્રંથનું સાર ।। વાસુદેવ મહાત્મ વર્ણવું ।। તારવા જીવ અપાર ।। ૫ ।। એ સત શાસ્ત્રને અમે માન્યાં ।। ટાળવા ભવફ્રંદ ।। મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે।। એથી ઊધરે જન વૃંદ ।। ૬ ।। કડવાં ।। ૧૧૫ ।। સૂત્ર શારિરક શ્રુતિના સારજી।। વેદ વ્યાસ વર્ણવ્યા કરી પ્યારજી ।। ભગવદ્ગીતા મહાસૂખકારીજી।। અર્જૂને કહી કૃષ્ણ મુરારિજી ।। ૧ ।। ઢાળ ।। કૃષ્ણ મુરારી ગોપ થૈ ।। કર્યું ઉપનિશદ દોહંન ।। પારથને કરી વચ્છગીતા ।। પય ગ્રહ્યું મોહંન ।। ૨ ।। એ બે ગ્રંથનો જેમ ઘટે તમ ।। અર્થ ભર્યા અભિરામ ।। રામાનુંજ આચાર્ય જે ।। કર્યા ભાષ્ય મહા સૂખધામ ।। ૩ ।। શ્રી ભાષ્ય ગીતા ભાષ્ય જે ।। સદ્ગ્રંથ સાર છે તેઉ ।। અધ્યાત્મ સંશાસ્ત્રમાં।। અમે ઉત્તમ માન્યા બેઉ ।। ૪ ।। શ્રીમદ્ ભાગવતને વિષે ।। બે સ્કંધ અતિ સૂખરૂપ ।। દશમ પંચ કૃષ્ણ મહાત્મ ।। બોધક પરમ અનૂપ ।। ૫ ।। શ્રી કૃષ્ણ મહાત્મ જાણવા ।। બેઉ સ્કંદ અધિક પ્રમાણ ।। મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે ।। એમ જાણો પરમ સૂજાણ ।। ૬ ।। કડવાં ।। ૧૧૬ ।। રાગ ગરબી ।। મારા આશ્રિત સૌ હરિજન સૂણજો પ્રીતેરે ।। મુને અતિ વહ્વભ જે ગ્રંથ કહ્યા શુભ રીતેરે ।। ૧ ।। તેમ યાગ્નવલ્કાની સ્મૃતિ તે પણ જાણોરે ।। તે તો ટીકા મિતાક્ષરા જુક્ત પ્રબળ પ્રમાણોરે ।। ૨ ।। એમાં વર્ણાશ્રમ આચારની શુભ રીતિરે ।। તેમ સર્વેના વ્યહવાર કહ્યા કરી પ્રીતિરે ।। ૩ ।। એમાં અઘ ટાળ્યાની રીત કહી સૂખકારીરે ।। તેમ કરતાં પાતક સિંધૂ તરે નર નારિરે ।। ૪ ।। એ જે શાસ્ત્ર કહ્યાં છે પ્રમાણ અંતર ધરજોરે ।। મુક્તાનંદનો વાલો કહે તેમ સૌ અનુસરજોરે ।। ૫ ।। પદ ।। ૨૯ ।। શ્રી મૂખ વચન સૂણી તત

કાળજી ॥ સમજ્યા મર્મ વૃદ્ધ તરૂણ બાળજી ॥ અહિ ત્યાગિ હરિજન
ના વૃંદજી ॥ સર્વને થયો અતિ આનંદજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ અતિ
આનંદે સ્વામિને ॥ પૂજ્યા તે પ્રેમ સમેત ॥ ઇષ્ટ ગ્રંથ જે હરિ કહ્યા ॥
તેમાં થયું સૌને હેત ॥ ૨ ॥ પછે તે સ્વામિ સૂખનિધિ ॥ મુનિ વૃંદ સ
હિત ઉદાર ॥ દેશ દેશમાં વીચર્યા ॥ તારવા જીવ અપાર ॥ ૩ ॥ તે
સૌ દેશના મનુષ્યને ॥ આશ્ચર્યકારી એહ ॥ પ્રૌઢ પ્રતાપ જે આપનો ॥
વિસ્તાર્યો અતિશે તેહ ॥૪॥ અનન્ય આશ્રય સ્વામિનો ॥ કરતા હ
તા બહુ જન ॥ દેશ દેશમાં પ્રગટ પ્રભુનું ॥ કરે તે સર્વ ભજન ॥ ૫ ॥
બહુ પૂન્ય ક્ષેત્રને વિષે ॥ કર્યાં વિષ્ણું જાગ અપાર ॥ મુક્ત કહે હરિ કૃ
ષ્ણનો જશ ॥ પામ્યો અતિ વિસ્તાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૧૭ ॥
જન્માષ્ટમિ પરમ અનૂપજી ॥ રામનવમી આદિક સૂખરૂપજી ॥
હરિના જન્મ દિવસ શુભ જેહજી ॥ સર્વ એકાદશીનાં વૃત્ત તેહજી
॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ એ સૌ વૃત્તમાં સ્વામિએ ॥ સામગ્રિયું કરી સાર ॥ અ
તિ બડા ઉચ્છ કરાવ્યા ॥ દીધાં દાન અપાર ॥ ૨ ॥ વેદ બ્રાહ્મણ
તીર્થ સાધૂ ॥ દેવતાનાં સ્થાન ॥ અહિંસામય યજ્ઞનું ॥ સ્થાપન કર્યું
ભગવાન ॥ ૩ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય સોતી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ ઉદાર ॥ તે
વિસ્તારી સૌ દેશમાં ॥ એમ તાર્યા જીવ અપાર ॥૪॥ એવી રીતે બહુ
દેશમાં ॥ વીચર્યા તે શ્રી ઘનશ્યામ ॥ ત્યાં નિજ પ્રતાપ જણાવિયો ॥ શો
ભાનિધિ સૂખધામ ॥ ૫ ॥ અનંત નર ત્રિય વૃંદને ॥ કીધાં તે દૃઢ
નિજ દાસ ॥ મુક્ત કહે શ્રી સ્વામિએ ॥ તેના હાર્યા ભવત્રાસ ॥૬॥ ક
ડવાં ॥ ૧૧૮ ॥ એમ ભૂપર ફરતા ઘનશ્યામજી ॥ દુર્ગ નગ્ર આવ્યા
સૂખધામજી ॥ તે પૂરનો રાજા નિજ ભક્તજી ॥ અભય નામ જગથી
તે વિરક્તજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ જગથી તે વિરક્ત રહીને ॥ કરે તે જ
ગ વ્યહવાર ॥ નિજ કુટુંબ સોતા હરિ ભજે ॥ પ્રભુ સંગ પ્રેમ અપા
ર ॥ ૨ ॥ તે નૃપતિ ભક્તિ વડે ॥ રહ્યા સ્વામિ તેને ઘેર ॥ બહુ આ

વે હરિજન દર્શન ॥ નિત થાય લિલાલેહેર ॥ ૩ ॥ તિહાં તિહાં બહુ દે
શમાં ॥ કર્યાં મંદિર પરમ વિશાળ ॥ ત્યાં મૂર્તિયું નિજ ઈષ્ટની ॥
પધરાવિયું તતકાળ ॥ ૪ ॥ તે સર્વે વિદિત કહું ॥ શ્રી નરનારાયણ
દેવ ॥ તેમ લક્ષ્મિનારાયણને ॥ પધરાવિયા તતખેવ ॥ ૫ ॥ રાધા
કૃષ્ણ ને ધર્મ ભક્તિ ॥ પધરાવ્યા કરી પ્રીત ॥ મુક્તાનંદના નાથની ॥
સર્વે અલૌકિક રીત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૧૯॥ કરી તે પ્રતિષ્ઠા શ્રુતિ
અનુસારજી ॥ તે દિન ઉત્સવ કીધા ઉદારજી ॥ વિપ્ર જમાડ્યા કરી
સનમાનજી ॥ બહુ વિધી તેને દીધા દાનજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ દાન
અગણિત વિપ્રને ॥ આપિયાં વિવિધ પ્રકાર ॥ અનંત સંત જમાડિ
યા ॥ વર્ત્યો તે જયજયકાર ॥ ૨ ॥ તે ઉત્સવમાં આવિયા ॥ નિજ ભ
ક્ત જનના વૃંદ ॥ નિર્ખિ શ્રી કૃષ્ણ દિનેશને ॥ પામિયા અતિ આ-
નંદ ॥ ૩ ॥ જે જે કૃષ્ણ સ્વરૂપનું ॥ સ્થાપન કર્યું હરિ આપ ॥ તે
મૂર્તિમાં ભક્તજનને ॥ ભાસે પ્રબળ પ્રતાપ ॥ ૪ ॥ પ્રગટ શ્રીઘનશ્યામ
નું ॥ મૂર્તિમાં દર્શન થાય ॥ હરખી બોલાવે ભક્તને ॥ મહિમા કહ્યો ન
વ જાય ॥ ૫ ॥ એમ એ શ્રી હરિ મૂર્ત્તિ દ્વારે ॥ આપે સૂખ સાક્ષા
ત ॥ મુક્ત કહે સંક્ષેપથી ॥ વર્ણવું તેની વાત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૨૦
॥ પદ રાગ સરખી ॥ એવી રીતે શ્રી ઘનશ્યામ મૂર્ત્તિ દ્વારેરે ॥
પ્રભુ નીજ જન કેરાં કાજ સર્વે સુધારેરે ॥ ॥ ૧ ॥ કોઇને મૂર્ત્તિમાં પ્રગટ
પ્રમાણુ દર્શન આપેરે ॥ તેનું મન ખેંચી નીજ રૂપમાં દૃઢ સ્થાપેરે
॥ ૨ ॥ કોઈ તો બહુ વિધનાં નૈવેદ્ય અર્પે છે આણીરે ॥ તેને ગ્રહણ
કરે તતકાળ ભાવ જાણીરે॥ ૩ ॥ કોઇનું દૂધ પીએ હરિ આપ મૂર્ત્તિ
રૂપેરે ॥ કોઇનો ગ્રહણ કરેછે હાર ભાવ અનૂપેરે ॥ ૪ ॥ આવા મૂર્ત્તિને
દ્વારે દેવભાવ જણાવેરે ॥ નીજ ભક્તને શ્રી ઘનશ્યામ લાડ લડાવે
રે ॥ ૫ ॥ એમ મૂર્ત્તિમાં કીધો નિવાસ નીજ જન કાજેરે ॥ કહે મુ

ક્તાનંદ શ્રી કૃષ્ણ પ્રગટ બિરાજે રે ॥ ૬ ॥ ૫૬ ॥ ૩૦ ॥ એક સમે નીજ બંધુ જેહજી ॥ અવધપૂરિથી આવ્યા તેહજી ॥ મોટા બંધવ રામ પ્રતાપજી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ રત અતિ નિષ્પાપજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ રત સદા ॥ નીજ અનૂજ ઇચ્છારામ ॥ વિદ્યા વિનય વિવેક સોતા ॥ સર્વ શુભગુણ ધામ ॥ ૨ ॥ એ બેઊ બંધુ પત્નિ સોતા ॥ સંગ લઈ પરિવાર ॥ શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુને દર્શને ॥ આવિયા પરમ ઉદાર ॥ ૩ ॥ પત્નિ રામપ્રતાપની ॥ તેનું સુવાસનીબાઈ નામ ॥ પુત્ર તેના ત્રણ છે ॥ ધર્મિષ્ટ શોભા ધામ ॥ ૪ ॥ નંદરામ ઠાકોર રામજી ॥ એથી નાના અવધ્યપ્રસાદ ॥ શ્રી કૃષ્ણ ભક્તિ રત સદા ॥ ઊરમાં ન લેશ પ્રમાદ ॥ ૫ ॥ એ ત્રણેની પત્નિયુંનાં ॥ નામ પુત્ર સમેત ॥ મુકતાનંદ કહે વર્ણવું ॥ જેને કૃષ્ણ પ્રભુ સંગ હેત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૨૧ ॥ નંદરામની પત્નિ જેહજી ॥ લક્ષ્મિ નામ સાધ્વી દઢ તેહજી ॥ તેના પુત્ર ઉભય બુદ્ધિવાનજી ॥ શ્રી હરિ સંગ સદા એક તાનજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ સદા પ્રેમ શ્રી હરિ વિષે ॥ એવા રામ સરણ અભિરામ ॥ તેમ નારાયણપ્રસાદ નામે ॥ લાલ સોભા ધામ ॥ ૨ ॥ તેમજ ઠાકોર રામજીની ॥ પત્નિ પરમ ઉદાર ॥ કાંતિમતિ છે નામ તેનું ॥ પ્રગટ પ્રભુ સંગ પ્યાર ॥ ૩ ॥ પુત્ર તેના એક છે ॥ હરિશ્ચંદ્ર નામ અનૂપ ॥ બાળપણાથી હરિ ભજે ॥ અતિસે મનોહરરૂપ ॥ ૪ ॥ તેમજ અવધ્યપ્રસાદજીના ॥ પત્નિ અતિ બુદ્ધિમાન ॥ સુનંદા છે નામ તેહનું ॥ ભજે શ્રી ભગવાન ॥ ૫ ॥ જેષ્ટ બંધૂ કૃષ્ણના ॥ તેનો એ સૌ પરિવાર ॥ મુકત કહે શુભ નામ તેનાં ॥ કહ્યા ગુણ અનુસાર ॥ ૬ ॥ કડવું ॥ ૧૨૨ ॥ તેમ શ્રી હરિના અનૂજ અનૂપજી ॥ ઇચ્છારામજી શાંત સ્વરૂપજી ॥ તેના પત્નિ વસૂમતિ નામજી ॥ તેના પંચ પુત્ર છબિ ધામજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ સુંદર પાંચે પુત્ર કેરાં ॥ નામ ગુણ અનુસાર ॥ અનુક્રમે વર્ણવું ॥ મહા સૂખત

ધ્પ પરિવાર ॥ ૨ ॥ જ્યેષ્ટ સુત ગોપાળજી ॥ રઘુવીર ગુણ ભંડાર ॥ વૃંદાવન સીતારામજી ॥ તેમ બદ્રિનાથ ઉદાર ॥ ૩ ॥ તે મધ્યે પત્નિ ગોપાળની ॥ મેના છે તેનું નામ ॥ તેમ પત્નિ રઘુવીરજી ॥ વિરજા શુભ ગુણ ધામ ॥ ૪ ॥ એ બેઉ બંધુ કૃષ્ણના ॥ પરિવાર સોતા જે હ ॥ અતિ હેતે કરી સ્વામિ ખસે ॥ આવ્યા ગુણનિધિ તેહ ॥ ૫ ॥ બેઉને આવ્યા સાંભળીને ॥ શ્રી હરિ પરમ કૃપાળ ॥ મુકતાનંદનો નાથ અતિશે ॥ રીઝિયા તતકાળ ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૧૨૩ ॥** નીજ આશ્રિત નર ત્રિય વૃંદજી ॥ તે સોતા સ્વામી સુખકંદજી ॥ સનમૂખ ઉઠયા પરમ ઉદારજી ॥ સૌને આનંદ વાધ્યો અપારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ તે દિન સૌને અતિ બડો ॥ થયો આનંદ ઉત્સવ સાર ॥ હરિ જન સૌ પ્રફુલિત થયાં ॥ વર્ત્યો તે જયજયકાર ॥ ૨ ॥ પછે તે સ્વામિ બંધૂને ॥ ભેટિયા કરી બહુ પ્રીત ॥ તેમજ સૌ પરિવારને ॥ મળ્યા યથાયોગ્ય સૂરીત ॥ ૩ ॥ સૌને અતિ આદર કરી ॥ કૃશળતા પૂછી આપ ॥ શ્રી હરિને મળી કુટુંબિના ॥ ટળી ગયા સર્વ તાપ ॥ ૪ ॥ દુઃખ બહુ કાળ વિયોગનું ॥ તે નાશ થયું તતકાળ ॥ શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુ ને દર્શને ॥ આનંદ વાધ્યો વિશાળ ॥ ૫ ॥ શ્રી હરિ ખાસ કુટુંબિ સ ર્વે ॥ રહ્યાં કરી સ્થિર વાસ ॥ મુકત કહે શ્રી કૃષ્ણને ॥ ભજતા હતા થઈ દાસ ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૧૨૪ ॥ રાગ ધોળ ॥** એક સમય થઈ સભા અલોકિક ॥ સૌ હરિ જન ત્યાં આવ્યાજી ॥ સતસંગની રીતે સૌ બેઠા ॥ મોહનને મન ભાવ્યાજી ॥ ૧ ॥ તેમ સધવા વિધવા સૌ વિનતા ॥ પ્રેમ ભરી ત્યાં આવીજી ॥ નરથી પ્રથક સભા કરી બે ઠાં ॥ ભક્તિ ભાવ જણાવીજી ॥ ૨ ॥ સભા મધ્ય સિંહાસન ઉપર ॥ સ્વામિ અધિક બિરાજેજી ॥ ઉડગણ મધ્યે પૂરણ શશિ જેવી ॥ શ્રી હરિની છબિ છાજેજી ॥ ૩ ॥ ઊરપર હાર કુસુમના શોભે ॥ શ્વેત વ સ્ત્ર તન ધરિયાંજી ॥ શ્રી ઘનસ્યામ અનૂપમ મૂર્તિ ॥ નિર્ખિ નયણાં

હરિયાંજી ॥ ૪ ॥ સૌ હરિ જનને દર્શન આપી ॥ કીધાં અતિ ગુલતાન જી ॥ મુકતાનંદ કહે તે પ્રત્યે ॥ બોલ્યા શ્રી ભગવાનજી ॥ ૫ ॥ પદ ॥ ૩૧ ॥ બંધુ અમારા પ્રેમી અપારજી ॥ સંગ ભાઈ બેઉ નીજ પરિવારજી ॥ દેશ તજી આવ્યા અમ પાસજી ॥ મુજ પાસે કીધો અચળ નિવાસજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ કર્યો નિવાસ જે મુજ કને ॥ છે મારાં દર્શન કાજ ॥ છેટે ન મુજથી રહી શકે ॥ એ ધર્મ વંશ સમાજ ॥ ૨ ॥ હું પણ વૃષ પરિવારથી ॥ ન્યારો ન રહું પળ એક ॥ ધર્મ કૂળ સંગ રહું સદા ॥ એવી અચળ મારે ટેક ॥ ધર્મસત પરિવાર સોના ॥ વિશ્વુ ભૂષણુ એહ ॥ મારા આશ્રિત ત્યાગિ ગ્રહિતે ॥ પુજ્યા અતિશે તેહ ॥ ૪ ॥ તેમજ માન્યા યોગ્ય સૌને ॥ ધર્મવંશ ઉદાર ॥ જેને સેવે મનુષ્ય સર્વે ॥ પામે ભવજળ પાર ॥ ૫ ॥ અનંત પતિત ઓધારવા ॥ આ ધર્મવંશ અનૂપ ॥ મુકતાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ થયા ભૂપર વિપ્ર સ્વરૂપ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૨૫ ॥ ધર્મવંશિમાં ભક્તિ ધર્મજી ॥ નીજ પરિવાર સહિત લખી મર્મજી ॥ રહ્યા શાક્ષાત કરી નિત વાસજી ॥ પલક ન ત્યાંથી થાય ઉદાશજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પલક ન્યારાં નવ રહે ॥ ભકિતને ધર્મ ઉદાર ॥ અતિ અલોકિક નીજ કૂળ વિષે ॥ બેઉ રહ્યા કરી દૃઢ પ્યાર ॥ ૨ ॥ ધર્મકૂળમાં ગુણુ નિધિ ॥ હવે થાશે દ્વિજવર જેહ ॥ રેહેશે તેમાં ધર્મ ભકિત ॥ એમાં નહીં સંદેહ ॥ ૩ ॥ જ્યાં રહ્યા હોય ધર્મ ભકિત ॥ સંગ લઈ પરિવાર ॥ ત્યાંજ રહે શ્રી કૃષ્ણુ પોતે ॥ અખિલ જગ આધાર ॥ ૪ ॥ એમ તમારે સર્વને ॥ સમજવો મર્મ અનૂપ ॥ ધર્મનો પરિવાર સર્વે ॥ જાણો ધર્મ સ્વરૂપ ॥ ૫ ॥ પતિવૃત્તાની પેઠે એને ॥ સેવવા કરી પ્રીત ॥ મુકતાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ એમ સેવક જનની રીત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૨૬ ॥ અતિ પૂન્યવંત ધર્મકૂળ જેહજી ॥ સૌના ગુરૂ અમે કીધા તે હજી ॥ માટે અમારા સેવક સર્વજી ॥ ધર્મવંશ સેવો તજી ગર્વજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ ॥ ધર્મકૂળને સેવવું ॥ રાખી અચળ ઊર ટેક ॥ ધર્મ અધર્મ વંસનો ॥ જાણજો સર્વ વિવેક ॥ ૨ ॥ ધર્મ અધર્મ મારગમાં ॥ છે પ્રગટ ભેદ અનંત ॥ તેને જે એક કરી જાણશે ॥ તે વિમૂખ કુમતિ જંત ॥ ૩ ॥ પતિવૃત્તાને ભક્ત જનની ॥ જો એ ટેક સમાન ॥ એમ ગુરૂ કૂળ સેવતા ॥ અતિ રીઝશે ભગવાન ॥ ૪ ॥ ધન્ન ધન્ય પશુ વસ્ત્ર ભૂષણ ॥ વાહનાદિક સાર ॥ તેણે ગુરૂ કૂળ પૂજશે ॥ તે પામશે ભવપાર ॥ ૫ ॥ ધર્મ ભક્તિ શ્રી કૃષ્ણને ॥ પૂજ્યા તણું ફળ જેહ ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ પામશે હરિ જન એહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૨૭ ॥ એમ ગુરૂ કૂળ સેવે કરી પ્રીતજી ॥ કુટુંબ સહિત તે થાય પુનીતજી ॥ ધર્મ ભક્તિ શ્રી કૃષ્ણઉદારજી ॥ તેને તે રીઝે જગ આધારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ રીઝે તેને શ્રી હરિ ॥ જેને ધર્મકૂળમાં હેત ॥ તે ધર્મમાં રહી ભજે ॥ ભવ તરે કુટુંબ સમેત ॥ ૨ ॥ તે માટે એ ધર્મકુળના ॥ આશ્રિત જે કોઈ થાય ॥ અંત સમે શ્રી કૃષ્ણ તેની ॥ કરશે આપ સાહ્ય ॥ ૩ ॥ અતિ વિકટ જમ ત્રાસથી ॥ મૂકાવશે ભગવાન ॥ અંત સમે શ્રી કૃષ્ણ પોતે ॥ દેશે દર્શન દાન ॥ ૪ ॥ તેમજ સંસ્રુતિ અકથી ॥ મૂકાવશે વૃજચંદ ॥ એ ભક્તને નીજ ધામમાં ॥ પોંચાડશે સૂખકંદ ॥ ૫ ॥ એજ મારાં વચનનો ॥ દૃઢ રાખજો વિશ્વાસ ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ તમે અતિ અચળ હરિદાસ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૨૮ ॥ **રાગ મારૂ** ॥ શ્રી મૂખની વાણિ ॥ સૂણી સઉ શ્રી મૂખની વાણિ ॥ પરમ સિદ્ધાંત વચન ઊર ધાર્યા ॥ સૂખદાયક જાણી ॥ સૂ ॥ ૧ ॥ વારમ વાર નમ્યા શ્રી હરિને ॥ પ્રેમ અધિક જાણી ॥ સૂ ॥ ૨ ॥ ધર્મ વંશિમાં પ્રીત અચળ થઈ ॥ ગુરૂ કૂળ પરમાણી ॥ સૂ ॥ ૩ ॥ મુક્તાનંદને પ્રભુ એમ સૌનાં ॥ લીધાં મન તાણી ॥ સૂ ॥ ૪ ॥ ૫૬ ॥ ૩૨ ॥ ધર્મવંશિનું મહાત્મ અપારજી ॥ શ્રી મૂખ વર્ણવ્યું વારમવારજી ॥ માટે ધર્મકૂળ સમ નહીં કોયજી ॥ અતિ બડભાગિ સેવે સોયજી

॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ બડભાગિ સૌ હરિ જનને ॥ કીધો તે દ્રઢ વિશ્વાસ ॥ જેમ કહ્યું તેમ કરતા હવા ॥ અતિ રીઝિયા હરિદાસ ॥ ૨ ॥ ધર્મ કુળના વિપ્રમાં ॥ જેને આપ્યો નીજ અધિકાર ॥ તે સંક્ષેપે કરી વર્ણવું ॥ સૂણતાં તરે સંસાર ॥ ૩ ॥ પુત્ર રામપ્રતાપના ॥ નંદરામ આદિક જેહ ॥ એ મધ્યે અવધપ્રસાદ નાના ॥ જાણ્યા ગુણનિધિ તેહ ॥ ૪ ॥ તેમજ ઇચ્છારામના ॥ ગોપાળ આદિક બાળ ॥ તે મધ્યે ગુણનિધિ જાણિયા ॥ રઘુવીર બુદ્ધિ વિશાળ ॥ ૫ ॥ એ બેઉને નીજ આદિએ ॥ બેસાડીયા ઘનશ્યામ ॥ મુક્ત કહે એમ આચારજપદ ॥ આપિયું સૂખધામ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૧૯ ॥ એ બેઉને મંદિર ત તકાળજી ॥ વેહેંચી આપ્યાં પરમ કૃપાળજી ॥ દેશ દેશના હરિ જન જેહજી ॥ બેઉને વેહેંચી આપ્યાં તેહજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ વેહેંચી આપ્યા બેઉને ॥ સતસંગિ કરી દ્રઢ દાસ ॥ સૌના ગુરૂ કરી સ્થાપિયા ॥ ટાળવા ભવના ત્રાસ ॥ ૨ ॥ બાંધી દ્રઢ મર્યાદા એવી ॥ શ્રીમૂખે કરી આપ ॥ તેનો કોય કાળે કરી ॥ કોણે ન થાય ઉથાપ ॥ ૩ ॥ ધર્મકુળ સૌ પૂજ્યછે ॥ તોએ તે મધ્યે એક એક ॥ ગુણવાન જેશે આદિએ ॥ એમ કીધો આપ વિવેક ॥ ૪ ॥ એ બેઉને શ્રીમૂખે કહ્યું ॥ રેહે ન શિક્ષાપત્રિ પ્રમાણ ॥ શિષ્યને તેમ રખાવજો ॥ જેમ પામે પદ નિરવાણ ॥ ૫ ॥ જેમ શિક્ષા કહી સ્વામિએ ॥ રેહેતા હવા બેઉ એમ ॥ મુક્ત કહે નીજ શિષ્યગણને ॥ રખાવ્યા દ્રઢ તેમ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૩૦ ॥ અવધપ્રસાદને શ્રી રઘુવીરજી ॥ એ બેઉ બંધૂ ગુણ ગંભીરજી ॥ સ્વામિની અનુવૃત્તિમાં ઉદારજી ॥ રહ્યા નિરંતર કરી બહુ પ્યારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ પ્રેમ કરી શ્રી સ્વામિને ॥ સેવે નિરંતર સોય ॥ એ સમ કૃષ્ણ દિનેશના ॥ દ્રઢ ભક્ત અવર ન કોય ॥ ૨ ॥ એવી રીતે કરી વર્ણવ્યો ॥ આ ગ્રંથ ધર્માખ્યાન ॥ એને જે કોઇ શીખે સાંભળે ॥ તેને રીઝે શ્રી ભગવાન ॥ ૩ ॥ કળી મધ્યે શ્રીકૃષ્ણનો ॥ જે પ્રગટ હરિઅવતાર ॥ તેહજ ધર્મકુમારમાં ॥ થાય ગ્રંથ સુણતાં પ્યાર ॥૪॥ આ ગ્રંથે કરી કૃષ્ણ પ્રભુનું ॥ થાયે યથા

રથ જ્ઞાન ॥ પ્રગટ પ્રભુની ભકિત પામે ॥ ત્યાગે તન અભિમાન ॥૫॥ ગ્રંથ સૂણતા ધર્મમાં ॥ અતિશેજ દ્દઢ મતિ થાય ॥ મુક્ત કહે સૌ વિ-ષય ત્યાગિ ॥ શ્રીહરિના ગુણ ગાય ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૩૧ ॥ ધર્માખ્યાન સુણે અઘ જાયજી ॥ બ્રહ્મ રૂપ થઈ હરિ ગુણ ગાયજી ॥ દેહાદિકમાં અહંમમ જેહજી ॥ સૂણતા વેગ ટળે સઘ તેહજી ॥૧॥ **ઢાળ**॥ ટળે કામને ક્રોધ મચ્છર ॥ લોભાદિક બળી જાય ॥ એ સર્ગ અધર્મ દુષ્ટનો ॥ તે નાશ સર્વે થાય ॥ ૨ ॥ ભૂત પ્રેત નેગ્રહાદિક જે ॥ પીડી શકે નહીં કોય ॥ યંત્ર મંત્રે શ્રોતાજનને ॥ પરાભવ ન હોય ॥ ૩ ॥ તન તજી શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુનું ॥ પામે તે અક્ષરધામ ॥ શ્રોતા વકતા સ-ર્વેનાં મન ॥ થાય અતિ નિષ્કામ ॥ ૪ ॥ ધર્મકૂળનો જેહને ॥ આશરો અતિ દ્દઢ નોય ॥ ગ્રંથ ધર્માખ્યાન જે ॥ આપવા યોગ્ય ન સોય ॥૫॥ તેમજ એવા મનુષ્યને ॥ સંભળાવવો નહીં લેશ ॥ મુકત કહે ખળ માત્રને ॥ આ ન કરવો ઉપદેશ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૩૨ ॥ **રાગ રામગ્રી** ॥ ધર્માખ્યાન એ ગ્રંથનો ॥ મહિમા અતિ ભારી ॥ સાંભ-ળતાં સંશય ટળે ॥ મળે પ્રગટ મુરારી ॥ ધ ॥ ૧ ॥ ધર્મવંશિને આશરે ॥ અતિશે દ્દઢ જાણી ॥ તેહને આ ગ્રંથ આપવો ॥ અતિ પાત્ર પ્રમાણી ॥ ધ ॥ ૨ ॥ તેમ હરિભકત સૂપાત્રને ॥ સંભળાવવો પ્રીતે ॥ જે સૂણતાં સંસય તજી ॥ રહે ઉત્તમ રીતે ॥ ધ ॥ ૩ ॥ એકસો ને બત્રિશ છે ॥ કડવાં સૂખકારી ॥ પદ તેત્રિશ આ ગ્રંથમાં ॥ મહાભવ ભયહારી ॥ ધ ॥ ૪ ॥ ચરણ છે નવસેં ઉપરે ॥ સિત્તેર તે એનાં ॥ પ્રેમ સહિત જે ચિત્ત ધરે ॥ સરે કારજ તેનાં ॥ ધ ॥ ૫ ॥ સંવત અ-ઢાર પંચાશીએ ॥ શ્રાવણ શુદ તીજે ॥ ગ્રંથ સંપૂર્ણ થઈ રહ્યો ॥ સૂણી મહા સૂખ લીજે ॥ ધ ॥ ૬ ॥ દુર્ગ નગ્રમાં પ્રેમસૂ ॥ રહીને સ્થિ-ર વાસે ॥ મુકત કહે થયો ગ્રંથ એ ॥ પુરૂષોતમ પાસે ॥ ધ ॥ ૭॥ **પદ** ॥ ૩૩ ॥ **ઇતિ શ્રી સહજાનંદ સ્વામિ શિષ્ય મુક્તાનંદ મુની વિરચિતં શ્રી નારાયણ મહિમા પ્રકાશકં ધર્માખ્યાખ્યાન સંપૂર્ણમ.** ॥